ΕΤΟΣ Α'-ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 18-ΔΡΑΧ. 2

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1938

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΘΕΑΤΡΟΝ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΜΟΥΣΙΚΗ - ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ - ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΟΙΚΟΝΟΜ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΜΥΡΑΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΙΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ κ. ΘΕΟΔ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΥ

Τὰ «Παρασκήνια» φιλοδοξοῦν ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα, νὰ γίνουν τὸ δημοσιογραφικὸ ἔργανο τῆς νεότητας. Γιατὶ πιστεύουν πὼς ἡ πρόοδος κι' ὁ πολιτισμὸς ἑνὸς τόπου εἶνε ἐμπιστευμένα στὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἔρχονται. Ἔτσι ὅλες οἱ προσπάθειές του θὰ στραφοῦν κυρίως στὴν παρουσίασι καὶ ἐνίσχυσι, ὅλων ἐκείνων τῶν νέων, ποὺ, προικισμένοι μ' ἕνα ταλέντο, δὲν ἔχουν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐμφανίσουν τὸ ἔργο τους, ποὺ μπορεῖ σήμερα νὰ εἶνε μικρό, ὅμως μὲ τὸ νὰ κρύβῃ μέσα του τὸ θεῖο πῦρ τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἐμπνεύσεως, ὑπόσχεται μιὰ γρήγορη καὶ θετικὴ ἐξέλιξι, ἕνα πιὸ ὡραῖο, ἐπιστημονικὸ καὶ φωτεινὸ αὔριο.

Μὲ τὸ νὰ ἔχουμε ὅμως τὸ βλέμμα καρφωμένο πρὸς τὸ αὔριο δὲν σημαίνει καὶ πὼς πρέπει νὰ σβύνουμε καὶ νὰ περιφρονοῦμε καὶ τὸ χτές. Δηλαδὴ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ περάσανε ἢ ποὺ σὲ λίγο πρόκειται νὰ περάσουν. Τὸ χτὲς μᾶς χρειάζεται πρῶτα καὶ πρῶτα γιὰ νὰ πατήσουμε ἀπάνω σ' αὐτὸ γιὰ τὴ νέα πνευματικὴ καὶ ψυχική μας ἐξόρμησι. Μᾶς χρειάζεται γιὰ τὴ σύγκρισι. Μᾶς χρειάζεται ἀκόμη γιὰ τὶς ὁμορφιὲς ποὺ κλείνει καὶ τὰ διδάγματά του, γιατὶ μέσα σ' αὐτὸ ὑπάρχει τὸ χτὲς τῶν πατεράδων μας. Ὑπάρχει τὸ χτὲς τὸ δικό μας. Τὰ νειάτα μας. Οἱ ἀναμνήσεις μας, οἱ παιδικὲς συγκινήσεις μας, τὰ πρῶτα κρυφομιλήματα τῆς καρδιᾶς μας, τὰ κρυφοσκιρτήματα τῆς ψυχῆς μας. Ἀλλὰ στὸ χτὲς ἀκόμα κρύβονται καὶ μερικὰ μυστικά μας, ποὺ σὲ στιγμὲς, ποὺ ἡ ψυχή μας κι' ὁ λογισμός μας ἔκαναν τὶς πρῶτες τους πτήσεις πρὸς τὸ Μέγα Ἄγνωστο, τὰ ἐμπιστευτήκαμε στὰ τραγούδια μας, τοὺς χορούς μας, τὰ ἔργα τῆς τέχνης γενικά.

Βέβαια τὰ «Παρασκήνια» δὲν πρόκειται νὰ τ' ἀπασχολήσουν ἡ πολιτική, οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες καὶ τὰ μεγάλα οἰκονομικὰ καὶ πλουτοπαραγωγικὰ ζητήματα, ποὺ κρατοῦν σὲ διαρκῆ ἀνησυχία ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα. Ὅμως περιορίζοντας τὴν δράσι τους στοὺς τομεῖς τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Τέχνης, ἔχουν τὴν ἀντίληψι ὅτι δὲν θὰ εἶνε μικρότερης σημασίας ἡ συμβολή τους γιὰ τὴν ὅλη πρόοδο τοῦ τόπου μας, ἀπὸ κάθε ἄλλο δημοσιογραφικὸ ὄργανο, ποὺ ἡ μελέτη του καὶ ἡ ἔρευνά του ἀπλώνεται σ' ὅλα τὰ μεγάλα ζητήματα. Γιατὶ ἂν οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ δημιουργοῦν τὶς νέες καταστάσεις καὶ οἱ ὁραματιστὲς δίνουν τὶς νέες κατευθύνσεις.

Ἂν οἱ οἰκονομολόγοι εἶνε οἱ δημιουργοὶ τοῦ δημοσίου πλούτου καὶ οἱ διεμήχανοι οἱ συντελεσταὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου.

Ἂν οἱ ἐθνικοὶ ἄνδρες διδάσκουν τὴν πίστι πρὸς τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη, καὶ οἱ δημόσιοι ἄνδρες ἀποτελοῦν τὸν καθρέφτη τῆς συνολικῆς καταστάσεως τῆς ἐποχῆς τους.

Ἂν οἱ ἐπιστήμονες μορφώνουν τοὺς χαρακτῆρες καὶ οἱ δασκάλοι εἶνε τὰ μάτια, ποὺ μ' αὐτὰ βλέπει τὸ Ἔθνος.

Οἱ καλλιτέχνες ὡραΐζουν τὶς ψυχές.

Οἱ ποιητὲς ἀνοίγουν δρόμους ποὺ ὁδηγοῦν στὸν πολιτισμό.

Οἱ συγγραφεῖς κάνουν τὶς ἐποχές.

Οἱ ἠθοποιοὶ εἶνε οἱ διαλαλητὲς τῆς προόδου ποὺ γίνεται.

Οἱ μουσικοὶ εἶνε οἱ τραγουδιστὲς ποὺ ἀπηχοῦν τὶς ἐνδόμυχες σκέψεις, τὰ ὄνειρα, τοὺς πόθους, τὶς χαρὲς καὶ τὶς συγκινήσεις τῆς ἐποχῆς τους.

—◇—

Ὁ σημερινὸς Κυβερνήτης δὲν παραλείπει εὐκαιρία χωρὶς νὰ τονίσῃ πὼς ὅλα τὰ μέτρα ποὺ λαβαίνει, ἀντικειμενικὸ σκοπὸ ἔχουν τὴ δημιουργία τοῦ Τρίτου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Νὰ ἕνα μεγάλο ὄνειρο, ποὺ γιὰ νὰ γίνῃ πραγματικότητα πρέπει ὅλοι μας νὰ βοηθήσουμε. Ὁ νέος Ἑλληνικὸς Πολιτισμός, πρέπει νὰ γίνῃ. Ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ ἐπιστρατευθοῦν ὅλες οἱ ἑλληνικὲς δυνάμεις. Γιατὶ μόνον οἱ Ἕλληνες θὰ φτειάσουν τὴν Ἑλλάδα. Ὁ θαυμασμός μας καὶ τὸ γονάτισμά μας μπροστὰ σὲ κάθε ξένο, ἀνεξάρτητα μὲ τὴν ἀξία ποὺ κρύβει μέσα του, πρέπει νὰ γίνῃ παρελθόν. Τὸ ταμπούρωμά μας πίσω ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Σολωμοῦ «ἐθνικὸ εἶνε ὅ,τι εἶνε ὡραῖο» γιὰ νὰ μποροῦμε ἔτσι νὰ στρέφουμε τὶς πλάτες πρὸς τὴν ἑλληνικὴ δημιουργία ὀφείλει νὰ πάψῃ. Γιατὶ ὁ Σολωμὸς λέγοντας «ὡραῖο» ἐννοοῦσε «ἑλληνικὸ ὡραῖο». Κι' ἀπόδειξι πὼς τὴν Ἑλλάδα τραγούδησε, τὴ γλῶσσα τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν ἐχρησιμοποίησε καὶ τῆς Ἑλλάδας τὸ μεγαλεῖο ὠνειρεύτηκε. Ὁ πρῶτος Ἑλληνικὸς Πολιτισμός, ὁ πολιτισμὸς τοῦ Περικλέους, ἦταν ἕνα συμπαγὲς ὅλο, ποὺ γιὰ νὰ οἰκοδομηθῇ χρειάστηκε ὅλοι οἱ Ἕλληνες τῆς ἐποχῆς του νὰ δώσουν τὴν ἀτομική τους ζωὴ συμβολὴ στὴ ζωὴ τῆς Πολιτείας. Συγχωνεύοντας τὴ ζωὴ τοῦ ἀτόμου στὸ βίο τῆς Πολιτείας, ἡ Ἑλλὰς παρεσκεύασε πυκνὸ καὶ πλούσιο ἔδαφος γιὰ νὰ βλαστήσῃ, ν' ἀνθίσῃ καὶ νὰ δώσῃ ἐξαιρετικοὺς καρποὺς ἡ φιλολογία, ἡ τέχνη, ἡ ποίησι καὶ ἡ φιλοσοφία. Γιατὶ μὲ τὸ νὰ δίνῃ κάθε ἄνθρωπος τὴν ἀτομική του ζωὴ στοὺς συμπολίτες του, ἔπαιρνε μαζὶ γιὰ λογαριασμό του, ὅλη τὴ ζωὴ ποὺ οἱ ἄλλοι εἶχαν νὰ δώσουν.

—◇—

Ὅταν οἱ προσπάθειες τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως στρέφωνται στὴν ὑποστήριξι, βελτίωσι καὶ αὔξησι τῆς παραγωγῆς τῶν «ἑλληνικῶν προϊόντων» ὀφείλομεν ὅλοι ἐμεῖς, βοηθώντας τὸ ἔργο τῆς Κυβερνήσεως νὰ προσφέρουμε μὲ τὸ μέτρο πάντοτε τῶν δυνάμεών μας τὴν συνδρομή μας καὶ ὑποστήριξί μας πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Γιατὶ προϊόντα δὲν εἶναι μονάχα ὅ,τι παράγει ἡ ἑλληνικὴ γῆ. Προϊόντα εἶνε καὶ οἱ καρποὶ ποὺ ἀποδίδει τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα. Καὶ μονάχα μὲ τὸ ν' ἀγαπήσουμε, ὑποστηρίξουμε καὶ ἐργαστοῦμε γιὰ τὴν βελτίωσι τῶν προϊόντων τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, θ' ἀξιωθοῦμε νὰ κάνουμε τὸν Τρίτο Ἑλληνικὸ Πολιτισμό. «Τὸ μόνο καλὸ γιὰ κάθε λαὸ—λέει ὁ Γκαῖτε—εἶνε ἐκεῖνο, ποὺ ὁ λαὸς αὐτὸς παρήγαγε μὲ τὴν ἴδια του τὴν οὐσία, ἐκεῖνο ποὺ ἀνταποκρίνεται στὶς ἴδιες του τὶς ἀνάγκες, χωρὶς νὰ μαϊμουδίζῃ τὰ ἄλλα ἔθνη».

Καὶ γιὰ τὸ «μόνο καλὸ» αὐτὸ τοῦ Γκαῖτε θὰ ἐργαστοῦν μ' ὅλες τους τὶς δυνάμεις τὰ «Παρασκήνια».

Θ. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΕΣ ΜΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Η ΥΨΙΦΩΝΟΣ κ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΠΕΡΑ

ΓΙΑΤΙ ΦΕΥΓΟΥΝ ΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΜΑΣ

Ἀπαντοῦνοι κ.κ. ΜΑΝ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΡΒΟΓΛΗΣ

Πῶς νὰ ἐξηγηθοῦν οἱ συχνὲς αὐτὲς ἀποδημίες τῶν καλλιτεχνῶν μας; Πολλοὶ φεύγουν γιὰ «εὐρύτερες σπουδὲς» στὸ ἐξωτερικὸ καὶ δὲν ξαναγυρίζουν πιά. Ἔτσι χάσαμε, ἴσως γιὰ πάντα, τὴν Πέρρα, τὴν Ζυγομαλᾶ, τὴν Νικολαΐδου, τὸν Μοσχονᾶ καὶ τὴν Κυριακοῦ γιὰ νὰ ἀναφέρω τὰ γνωστότερα ὀνόματα. Καὶ νὰ σταματοῦσε τουλάχιστον τὸ κακὸ ὡς ἐδῶ. Πρὸ μηνὸς καὶ πλέον διαβάσαμε πὼς ὁ Μητρόπουλος ὑπέγραψε συμβόλαιο νὰ διευθύνῃ τὴν ὀρχήστρα στὴν Μιννεάπολι δυὸ χρόνια ἀπὸ μιὰ δὲ συνέντευξί του, ἴσως καὶ γιὰ πάντα, ἂν δὲν κανονισθοῦν, ἐν τῷ μεταξὺ τὰ μουσικὰ ζητήματα τοῦτόπου μας. Ἔπρεπε νὰ τὸ περιμέναμε κι' αὐτό. Ἕνας μαέστρος μεγάλου μεγέθους ὅπως ὁ Μητρόπουλος πῶς ἦταν δυνατὸν πιά, ὄχι νὰ δημιουργήσῃ ἀλλ' ἔστω καὶ νὰ ἱκανοποιηθῇ ἀπ' ὅ,τι τοῦ προσέφερε ἡ συμφωνική μας ὀρχήστρα; Δὲν θίγουμε φυσικὰ τοὺς λαμπροὺς μουσικούς μας, ποὺ ὑπὸ τὶς συνθῆκες ποὺ ἐργάζονται εἶνε κάτι περισσότερο ἀπὸ ἥρωες. Ἁπλῶς σημειώνουμε πόσο διαφορετικὰ θὰ ἦσαν τὰ πράγματα ἂν τὸ ζήτημα τῆς ὀρχήστρας ἐκανονίζετο κατὰ τρόπο ποὺ θὰ ἐξασφάλιζε τὴν οἰκονομικὴ ἄνεσι τῶν μουσικῶν, ποὺ οἱ περισσότεροι σήμερα

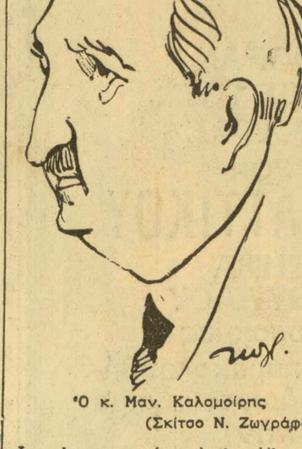

Ὁ κ. Μαν. Καλομοίρης
(Σκίτσο Ν. Ζωγράφου)

εἶνε ἀναγκασμένοι νὰ ἐργάζωνται στὰ διάφορα κέντρα καὶ καμπαρὲ μὲ ζημία τῆς καλλιτεχνικῆς των ἀξίας. Ἴσως τότε ὑπῆρχε ἐλπὶς νὰ μὴν χάναμε καὶ τὸν Μητρόπουλο.

Καὶ τώρα ποιὸς θὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ; Καὶ γενικώτερα ποιὲς συνέπειες θάχῃ ἡ ἀπουσία τοῦ Ἕλληνος μαέστρου γιὰ τὴν μουσική μας ζωή; Θὰ μᾶς ἀπαντήσουν ἄλλοι ἁρμοδιώτεροι. Ἂς τοὺς ἀκούσουμε:

Ο κ. ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

— Ἀναγνωρίζω τὴν καλλιτεχνικὴ ἀξία τοῦ Ἕλληνος μαέστρου, καὶ θεωρῶ ἀπώλεια γιὰ τὸν τόπο μας τὴν ἀπουσία του, εὐτυχῶς μικρῆς σχετικὰ διαρκείας, γιατὶ δὲν πιστεύω πὼς ὁ κ. Μητρόπουλος, ποὺ ὅπως ἔχω ἀντιληφθῆ ἀγαπάει τὴν Ἑλλάδα,— ἔστω καὶ γιὰ τὶς φυσικές της ὡμορφιὲς — θὰ θελήσῃ νὰ τὴν παρατείνῃ. Δὲν σας ἀποκρύπτω ὅμως πὼς κατὰ βάθος εἶμαι σύμφωνος μὲ τὴν ἀπόφασί του αὐτή, ποὺ θὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑλική του ἀνεξαρτησία, ἀλλὰ καὶ θὰ δώσῃ ἴσως εὐκαιρία στὸ Ἑλληνικὸ κοινὸ νὰ τὸν ἐκτιμήσῃ ἀκόμα περισσότερο. Γιατὶ νὰ ποῦμε τὴν πικρὴ ἀλήθεια στὸν τόπο μας ἡ ἀξία ἑνὸς καλλιτέχνη κρίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὶς γνώμες τῶν ξένων. Τώρα ποιὸς θὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ στὴ διεύθυνσι τῶν συμωφνικῶν συναυλιῶν δὲν εἶμαι ἁρμόδιος νὰ ἀπαντήσω. Τὸ Ὠδεῖον Ἀθηνῶν ποὺ ἔχει ἀναλάβει τὴν διοργάνωσι τῶν συναυλιῶν αὐτῶν, θὰ δόσῃ πιστεύω καὶ τὴν κατάλληλη λύσι στὸ ζήτημα αὐτό».

Τελειώνοντας ὁ συνθέτης τῆς συμφωνίας τῆς Λεβεντιᾶς, ἀφοῦ ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησί του γιὰ τὴν καλὴ ἀρχὴ ποὺ κάνει ὁ Ἕλληνας μαέστρος νὰ διευθύνῃ στὴν Ἀμερική ἔργα συμπατριωτῶν του, μίλησε μὲ ἀρκετὴ μετριοφροσύνη γιὰ τὴν Ρωμαΐκη σουῖτα του, ποὺ θὰ διευθύνῃ στὴν Μιννεάπολι ὁ κ, Μητρόπουλος, ἡ ὁποία ἂν καὶ παλὴ, νεανικὸ του ἔργο ἱκανοποιεῖ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς σύγχρονης τέχνης μὲ τὴ στροφὴ ποὺ ἔκανε ἡ τελευταία πρὸς τῆς ὀρθόδοξες κατευθύνσεις, ἀλλὰ καὶ τὶς ἀντιλήψεις τοῦ κ. Μητροπούλου ποὺ ὅπως φαίνεται ἀπεκήρυξε κι' αὐτὸς τῆς ὑπερνεωτεριστικές του ἰδέες.

Ο κ. ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΡΒΟΓΛΗΣ

—«Στὴν ἐρώτησί σας θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς ἀπαντήσω, ἀφοῦ κάνω προηγουμένως ἕνα πρόλογο. Εἶνε γνωστὸν ἀπὸ τὴ μελέτη τῆς ἱστορίας πὼς δὲν στερήθηκε καμμιὰ ἐποχὴ καλλιτεχνικῶν ἔργων ἀξίας στοὺς διαφόρους τόπους. Ἡ ἀλήθεια εἶνε πὼς λίγοι εἶνε οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ τὰ ἀποκαλύψουν, Ὁ φίλος Ἀκαδημαϊκὸς κ. Μητρόπουλος ἐπροτίμησε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴ δόξα του στὴν ξενητειά, καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ νέους ξένους μουσικοὺς καὶ νὰ τοὺς καθιερώσῃ στὰ διάφορα μουσικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ Νέου κόσμου. Τώρα ἀκόμα ὅπως ἐμάθαμε πρόκειται νὰ ἐκτελέσῃ ἔργα μουσικῶν νέων στὶς γιορτὲς τῆς Βενετίας. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ κάποιος, κάπως γνωστὸς μουσικὸς, ὁ Λὶστ φροντίζοντας νὰ ἀνακαλύπτῃ τὰ νέα ταλέντα τῆς ἐ-

(Ἡ συνέχεια εἰς τὴν 4ην σελίδα)

Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΠΕΡΕΤΤΑΣ

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ κ. ΑΝΓ. ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Τὰ «Παρασκήνια», ἐνδιαφερόμενα ἀμέσως δι' ὅλα τὰ καλλιτεχνικά μας ζητήματα, θεωροῦν ὑποχρέωσίν των νὰ λάβουν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν συζήτησιν ποὺ διεξάγεται ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἑλληνικῆς Ὀπερέττας.

Ὡρισμένας ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπόψεις ἐκθέτει κατωτέρω ὁ συνεργάτης μας κ. Ἀντ. Χατζηαποστόλου, κάμνομεν δὲ τὴν δήλωσιν ὅτι, ἐν συνεχείᾳ, θὰ παραχωρήσωμεν τὰς στήλας μας εἰς πάντας τοὺς δυναμένους ἐγκύρως νὰ ὁμιλήσουν, ὥστε ἐκ τῆς ὅλης συζητήσεως νὰ ἐξαχθῇ τὸ θετικὸν συμπέρασμα περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἀναζήσῃ ἡ ἀσθενοῦσα πράγματι ὀπερέττα μας.

Μὲ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον συζητεῖται αὐτὰς τὰς ἡμέρας, ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ τύπου, ἂν ἔχωμεν ἢ ὄχι μουσικὸν θέατρον εἰς τὸν τόπον μας καὶ ἂν πρέπει ἢ ὄχι, νὰ ἀπογοητευθῶμεν ἢ νὰ ἀδιαφορήσωμεν διὰ μίαν καλλιτέραν αὔριον. Ἂς ἐπιτραπῇ εἰς τὸν ὑποφαινόμενον μὲ τὴν μικρὰν του συμβολὴν καὶ τὴν μεγάλην του ἀγάπην εἰς τὸ μουσικὸν θέατρον, νὰ διατυπώσῃ τὸ θέμα τῆς συζητήσεως.

Ἐν πρώτοις, νομίζομεν, ὅτι, ὅταν λέγωμεν μουσικὸν θέατρον, πρέπει νὰ ἐννοοῦμεν τὸ Μελόδραμα (συμπεριλαμβανομένου φυσικὰ τοῦ κωμικοῦ μελοδράματος) καὶ τὴν Ὀπερέτταν. Ἀντιθέτως, δὲν νομίζω ὅτι τὸ μουσικὸν θέατρον εἶνε ἀνάγκη νὰ διακρίνεται εἰς σοβαρὸν καὶ ἐλαφρὸν καὶ νὰ κατατάσσεται εἰς μὲν τὸ πρῶτον τὸ μελόδραμα μόνον, εἰς τὸ δεύτερον δέ, τὰ ἄλλα εἴδη τοῦ μουσικοῦ θεάτρου. Ὀπερέτται, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ἡ Εὔα, ἡ Πριγκήπισσα τῆς Τσάρντας, ὁ Ἀρχιτσίγγανος, κλπ. ἀπὸ τὰς παλαιοτέρας ξένας καὶ ἡ Γυναῖκα τοῦ Δρόμου, ἡ Κόρη τῆς Καταιγίδος, ἡ Γιόλα, ὁ Βαφτιστικὸς, ἀπὸ τὰς ἐπίσης παλαιοτέρας ἑλληνικάς, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἐλαφρὸν μουσικὸν θέατρον. Εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐλαφροῦ μουσικοῦ θεάτρου, θὰ ἠμποροῦσε νὰ καταταχθῇ ἡ Ἐπιθεώρησις, ἂν δὲν εἶχε καὶ αὐτὴ πολὺ παραστρατήσει, τόσον εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὅσον καὶ ἐδῶ, πολὺ περισσότερον ἐδῶ. Ἑπομένως, μουσικὸν θέατρον δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶνε παρὰ τὸ Μελόδραμα καὶ ἡ Ὀπερέττα (τὸ μελοδραμάτιον).

Ὅσον διὰ τὸ Μελόδραμα, ὑπῆρξεν ἄρα γε; ἐρωτοῦν τινὲς τῶν συζητητῶν;

Βεβαίως ὑπῆρξεν. Ὁ κ. Διον. Λαυράγκας καὶ μερικοὶ ἄλλοι τῶν πρωτεργατῶν του ποὺ ζοῦν ἀκόμη μεταξύ μας, εἶνε εἰς θέσιν νὰ διηγηθοῦν τὴν τραγικὴν καὶ ἀγωνιώδη ἱστορίαν του, ποὺ εἶνε συνάμα ἡ τραγικὴ καὶ ἀγωνιώδης ἱστορία τῶν ὅσων ἐδούλεψαν διὰ νὰ τὸ κάμουν νὰ ὑπάρχῃ. Κάποτε μάλιστα ἡ ὕπαρξίς του ἀπετέλεσε τόσον ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὥστε ἡ δόξα του καὶ ἡ ἐπιβολή του ἔφθασαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ρουμανίαν, τὴν Τουρκίαν, τὴν Ρωσσίαν. Οἱ ξένοι καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰταλοί, παρεδέχθησαν τελικῶς, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔχει καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ μελόδραμα, ἀφοῦ ἐκτὸς τῶν φωνητικῶν στοιχείων ποὺ διέθετε διὰ τὸ ἰδικόν της μελόδραμα, ὑπῆρχαν —τότε— καὶ ἀρκετοὶ ἄλλοι Ἕλληνες καλλιτέχναι ἐργαζόμενοι εἰς ξένα μελοδράματα, εἰς διαφόρους πέλεις τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἶνε δὲ συγκινητικὰ αἱ σελίδες τῆς ἱστορίας τοῦ μελοδράματος ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν τοὺς ξένους, ἀναγνωρίζοντας ὡς μεγάλους τεχνίτες τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ τραγουδιοῦ, τὸν Μωραΐτην, τὸν Βακκαρέλην, τὸν Βλαχόπουλον, τὸν Ἀγγελόπουλον, τὴν Βλαχοπούλου, τὴν Κυπαρίση, κλπ. καὶ τὸν κ. Λαυράγκαν ὡς ἰδεώδη Διευθυντήν.

Τὸ Μελόδραμα ὅμως σήμερον δὲν ὑπάρχει. Οἱ λόγοι οἱ ὁποῖοι ἀνέκοψαν τὴν περαιτέρω ὕπαρξίν του — λόγοι καθαρῶς οἰκονομικοί— ἐμποδίζουν καὶ τὴν σημερινὴν λειτουργίαν του. Καὶ οἱ ἴδιοι οἱ οἰκονομικοὶ λόγοι θὰ ἐμποδίσουν φαίνεται νὰ σχηματισθῇ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ κατορθωθῇ τοὐλάχιστον εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρξῃ. Τὰ μεγάλα χρηματικὰ μέσα ποὺ ἀπαιτοῦνται, αἱ καθημεριναὶ μεγάλαι δαπάναι καὶ ἡ διαρκὴς τροφοδότησίς της μὲ ἕτοιμον χρῆμα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν οἰκονομικῶν ἀνοιγμάτων, πρέπει νὰ τὸ παραδεχθῶμεν, καθιστοῦν πολὺ δυσεφάρμοστον τὴν ὡραίαν ἰδέαν, ἡ ὁποία κρατεῖ ἀκλονήτους εἰς τὰς θέσεις των τοὺς ἡρωϊκοὺς ἐργάτας της. Τὰ ἄλλα ἐμπόδια ποὺ ἐπικαλοῦνται μερικοί, οὔτε οὐσιώδη εἶνε, οὔτε ἀνυπέρβλητα. Ἀργότερον, αἱ οἰκονομικαὶ συνθῆκαι τοῦ κράτους καὶ τοῦ κοινοῦ —διότι αὐταὶ πρόκειται ἀμέσως καὶ ἐμμέσως νὰ συντηρήσουν τὸ μελόδραμα — δὲν ἀποκλείεται νὰ καλυτερεύσουν. Καὶ τότε ἴσως νὰ λάβῃ σάρκα καὶ ὀστᾶ ἡ Ἰδέα, τὴν ὁποίαν ἐνσαρκώνουν οἱ ἡρωϊκοὶ ἐργάται της.

—◇—

Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα; Ὑπῆρξε τάχα;

Δὲν φαντάζομαι νὰ εὑρεθῇ ἄνθρωπος νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ὕπαρξίν τοῦ φωτός. Ἡ ὀπερέττα ὑπῆρξε καὶ μάλιστα, κυριολεκτικώτερον, ὑπῆρξεν ὡς Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα. Ἐὰν διὰ τὰ Μελοδράματα δὲν ἔχομεν παρὰ τὰ μελοδράματα τῶν Ξούδα, Καρέρη, κλπ. ἀπὸ τοὺς παλαιοτέρους τῶν κ.κ. Λαυράγκα, Καλομοίρη κλπ. ἀπὸ τοὺς νεωτέρους, τὰ ὁποῖα δὲν ἀποτελοῦν βέβαια δραματολόγιον δι' ἓν Ἑλληνικὸν Μελόδραμα, διὰ τὴν Ὀπερέττα ἔχομεν πλῆρες καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐπαρκὲς δραματολόγιον, κατὰ πλεονότητα καθαρῶς ἑλληνικόν. Ἐὰν ἐνεφανίσθη ἡ «Μαμζὲλ Νιτοὺς» ὡς ὀπερέττα παιζομένη εἰς τὴν ἑλληνικήν, πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, παραλλήλως ἐνεφανίσθη καὶ ἡ πρώτη προσπάθεια Ἑλληνικῆς Ὀπερέττας μὲ τὸ «Ἀράξαμε καὶ Σιά». Ἔκτοτε ἐπαίχθησαν ὅλαι αἱ ξέναι ὀπερέτται, ἀλλὰ ἐπαίχθη καὶ πλῆθος ἑλληνικῶν. Καὶ ὅταν δύο μένον μουσουργοὶ ὀπερέττας — οἱ Σακελλαρίδης καὶ Χατζηαποστόλου— ἔχουν συνθέσει περὶ τὰ 70 ἔργα, δὲν εἶνε ὑπερβολὴ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἔχομεν πλέον τῶν 100 ἔργων, ὡς δραματολόγιον Ἑλληνικῆς Ὀπερέττας. Ὅταν ἔχωμεν, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δύο συνθετῶν, χορεῖαν ὁλόκληρον ἄλλων, τὸν Ριτσιάρδην, τὸν Βιτάλην, τὸν Χαιρόπουλον, τὸν Κομνηνέν, κλπ. Ὅταν ἔχωμεν δύο ἤδη γενεὰς τρεφομένας μουσικῶς μὲ τὰ ἔργα τῶν συνθετῶν τούτων. Ὅταν ἔχωμεν ἔργα, ὅπως «Στὰ παραπήγματα», «Οἱ

ΟΙ ΓΛΥΠΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ

Στὰ ἀτελιὲ τῶν

Γ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΜΠΡΟΥ

Ὁ Γεώργιος Γουναρόπουλος ἔχει γίνει γιὰ τὴ μικρὴ κοινωνία ἐκείνων ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὶς εἰκαστικὲς τέχνες στὸν τόπο μας ὁ ἄνθρωπος τῆς ἡμέρας: Ἔχει ἀνα-

Ὁ κ. Γ. Γουναρόπουλος
(Σκίτσο Ν. Ζωγράφου)

λάβει νὰ διακοσμήσῃ τὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Δημαρχίας, τὴν αἴθουσα συνεδριάσεων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου. Εἶναι ἕνα ἔργο ποὺ τὴ σημασία του εὐκολα μπορεῖ νὰ νοιώσῃ καθένας. Ἕνα ποὺ θὰ μείνῃ. Ποὺ θὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐποχή μας, ἐκφράζοντας μαζὶ καὶ τὸ πέρασμα ἄλλων ἐποχῶν. Σ' αὐτὸ στρέφονται τὰ βλέμματα τῶν καλλιτεχνῶν καὶ τῶν φιλοτέχνων. Εἶναι βλέμματα γεμᾶτα λαχτάρα κι' ἐμπιστοσύνη καὶ βλέμματα ποὺ ἔχει ὁπλίσει ἡ δυσπιστία, ἀκόμα κι' ὁ φθόνος καὶ ἡ ἀγνοια. Γιατί, καθὼς γίνεται πάντα μὲ τοὺς πρωτοπόρους, ὁ Γουναρόπουλος δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνες ποὺ ἔχουν κερδίσει τοὺς πολλούς. Ἡ τέχνη του μὲ τὴν αἰνιγματικὴ της σφραγῖδα, μὲ τὰ μαγικὰ φίλτρα τῆς ἀέρινης γραμμῆς, τῆς ρωμαλέας ἀλλὰ ἐξαϋλωμένης συνθέσεως, τοῦ παροξόξου, ἀλλὰ ὑποβλητικοῦ «φωτὸς ἐκ τῶν ἔνδον» ποὺ εἶναι καὶ τὸ πολύτιμο εὕρημά του, ἔχει τοὺς πιὸ φανατικοὺς φίλους καὶ τοὺς πιὸ ἀδυσώπητους ἐχθρούς. Οἱ πρῶτοι εἶναι οἱ ἀνθρωποι μὲ τὸ ἐξησκημένο μάτι, μὲ τὴν ἔμφυτη διαίσθησι, μὲ τὴν ἀνώτερη πνοή. Στὴ δεύτερη κατηγορία ὀφείλω νὰ

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐσωτερικοῦ ἐτησία	Δρχ. 100
» ἑξάμηνος	» 50
Τουρκίας ἐτησία	Λ. Τ. 2
Αἰγύπτου »	Γρ. Δ. 50
Ἀμερικῆς »	Δολλ. 2

Πᾶσα ἀπόδειξις πληρωμῆς δέον νὰ φέρῃ πλὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Οἰκον. Διευθυντοῦ καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ περιοδικοῦ:

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΚΩΣΤΗΣ ΒΑΛΜΥΡΑΣ
Οἰκία: Βείκου 33.

Ἑπτά ἡμέρες Ἑπτά νύχτες

Μιὰ βδομάδα πέρασε

Ὁποιος ἀνέπνευσε τὴ σκόνη τοῦ παλκοσένικου δὲ γλυτώνει»—ἔγραψε ἐπιγραμματικὰ ὁ Οὐγκώ— γιὰ τὸ μικρόβιο τοῦ θεάτρου δὲν ὑπάρχει γιατρειά». Ὑπάρχει ὅμως κι' ἕνα ἄλλο μικρόβιο ἐξ ἴσου ἀκαταμάχητο, τὸ μικρόβιο τῆς δημοσιογραφίας ποὺ τὸ ἀναπνεύει κανεὶς μὲ τὴ μυρωδιὰ τοῦ τυπογραφικοῦ μελανιοῦ καὶ τὶς ἀναθυμιάσεις τοῦ ἀντιμωνίου. Τὰ δυὸ αὐτὰ μικρόβια ἔχει στὸ αἷμα του ὁ Δημ. Μοσχονᾶς, ἀγιάτρευτος λάτρης τοῦ Θεάτρου, ἀμετανόητος «γερόλυκος» τῆς Δημοσιογραφίας.

Στὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ὀφείλονται «ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ». Αὐτὸς σκέφθηκε, αὐτὸς τόλμησε, πάλαιψε σκληρὰ τέσσερις μῆνες καὶ κατώρθωσε, παρ' ὅλες τὶς ἐναντιότητες νὰ κρατήσῃ σὲ περιωπὴ τὸ φύλλο, ποὺ εἶνε δημιούργημά του. Κουρασμένος παραμερίζει σήμερα ἀπὸ τὴν δημοσιογραφικὴ διεύθυνσι. Ἡ νέα διεύθυνσις, θεωρεῖ ὑποχρέωσί της νὰ ἐξάρῃ τὴν τετράμηνη δρᾶσι του, καὶ ἀπὸ κοινοῦ θὰ τὴν συνεχίσῃ πιὸ ἔντονη καὶ πιὸ πλατειὰ τώρα γιατὶ «ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ», ὀργανισμὸς μὲ πλατειὰ ἰδανικὰ καὶ πολύμορφη δρᾶσι, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ καταμερισμὸ τῶν θυσιῶν.

—◇—

Μὲ τὴν καινούργια τους μορφή, «ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ» φιλοδοξοῦν νὰ ἐξυπηρετήσουν ὅλους τοὺς κλάδους τῆς Τέχνης: Ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεάτρου, ὁ Λογοτέχνης, ὁ Ζωγράφος, ὁ Γλύπτης, ὁ Μουσικὸς θὰ βρίσκουν στὶς σελίδες τους μελέτες, ἐρευνες, πληροφορίες ἐσωτερικοῦ κι' ἐξωτερικοῦ, ποὺ ἐνδιαφέρουν τὸν κλάδο του. Ὁ φιλότεχνος θὰ ἔχῃ κάθε Σάββατο ἕναν ζωντανὸ καθρέφτη τῆς καλλιτεχνικῆς κινήσεως τοῦ Τόπου καὶ μιὰ περιληπτικὴ ἀλλ' ἐμπεριστατωμένη ἀνασκόπησι τῶν κυριωτέρων καλλιτεχνικῶν γεγονότων τοῦ ἐξωτερικοῦ. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο οἱ Καλλιτέχνες καὶ οἱ Φιλότεχνοι θὰ ἐπικοινωνοῦν πιὸ συχνά, πιὸ στενά. Κι' ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία αὐτὴ μόνο καλὸ μπορεῖ νὰ προκύψῃ.

—◇—

Οἱ Καλλιτέχνες «μεγάλα παιδιὰ καλόβολα, μὰ ντροπαλά», προσκαλοῦνται νάρχονται θαρρετὰ στὰ γραφεῖα μας, ὅταν ἔχουν ἕνα δίκαιο παράπονο νὰ διατυπώσουν ἢ νὰ ὑποστηρίζουν μιὰ ἰδεολογικὴ ὑπόθεσι. Θὰ μᾶς βροῦν πρόθυμους νὰ τοὺς ἐξυπηρετήσωμε. Ἂς ἀπογοητευθοῦν, ὅμως, ὅσοι φαντάζονται ὅτι ἕνα ἰδεολογικὸ φύλλο σὰν «ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ», μπορεῖ νὰ γίνῃ ὄργανο προσωπικῶν φιλοδοξιῶν, ἢ ἀνεμόσκαλο γιὰ νὰ μποῦν ἀπὸ τὸ παράθυρο στὸ παλάτι τῆς Τέχνης οἱ ἀνάξιοι. Σταράτα: Προσωπικὲς συμπάθειες ἢ ἀντιπάθειες καὶ ρουσφετάκια δὲν ἔχουν τὴ θέσι τους στὶς στῆλες μας.

—◇—

Παίρνοντας στὰ χέρια του μιὰ ἐφημερίδα, ὁ ἀναγνώστης, δὲν ἔχει ἰδέαν ποιοὶ κόποι καταβάλλονται καὶ πόσοι ἄνθρωποι προσφέρουν τὰ δημιουργικὰ τους κύτταρα τροφὴ στὸ ἀχόρταγο θηρίο τοῦ πιεστηρίου, ποὺ μουγκρίζει, βογγάει κι' «ἀποδίδει τὰ τροφεῖα», σὲ τυπωμένο χαρτί, τὸ τυπωμένο χαρτὶ ποὺ διαβάζεται ἄνετα—καὶ πολλὲς φορὲς ἐπιπόλαια—ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά του.

Γιὰ χάρη τοῦ τυχὸν τέτοιου ἀναγνώστη, θ' ἀναφέρωμε γιὰ μιὰ μόνη φορά, τὰ ὀνόματα ὅσων ἐργάστηκαν μόνο γιὰ τὸ σημερινὸ φύλλο, παραλείποντας τὰ ὀνόματα τῶν Τεχνικῶν, γιατὶ ἀλλοιῶς δὲ θὰ βρίσκαμε ἄκρη.

Ἀλφαβητικὴ σειρά:

Μίνως Ἀνδρουλιδάκης, Δημ. Ἀσημάκος, Ἀττίκ, Τ. Αὐλωνίτης, Μάριος Βάρβογλης, Κωστῆς Βελμύρας, Ἀντ. Βώττης, Νικ. Γιαννικάκης, Γεώρ. Γεραλῆς, Γεωρ. Γουναρόπουλος, Γεωργ. Δεληγιάννη, Δ. Εὐαγγελίδης, Ν. Ζωγράφος, Δ. Ἰωαννόπουλος, Μανώλης Καλομοίρης, Θεόδ. Καρυωτάκης, Γρ. Κωνσταντινίδης, Νικ. Ι. Λάσκαρης, Κίμων Λῶλος, Μιλτιάδης Μαλακάσης, Ἀν. Μελετόπουλος, Πολυμ. Μοσχοβίτης, Ἰσιδ. Νομικός, Γεωρ. Οἰκονομίδης, Σ. Παγιατάκης, Σπῦρος Παναγιωτόπουλος, Δημ. Παπαγιαννόπουλος, Παν. Παπαδούκας, Ζαχ. Παπαντωνίου, Λιλὴ Πατρικίου— Ἰακωβίδη, Ὄλμος Περάνθης, Αἰμ. Σαββίδης, Θεόφρ. Σακελλαρίδης, Ἀλέκος Σακελλάριος, Δημ. Σιατόπουλος, Γιαν. Σεδέρης, Οὐγ. Σταμπέλι, Θεόδ. Ν. Συναδινός, Ἄγγ. Τερζάκης, Μίχ. Τόμπρος, Χρ. Χαιρόπουλος, Ἀντών. Χατζηαποστόλου, Δημ. Ψαθᾶς.

Σοράντα πέντε. Μπορεῖ νὰ μᾶς διέφυγε καὶ κανένας. Μὰ δὲν εἶνε μόνο ἡ ποσότης. Ἐλπίζομεν πὼς θὰ συμφωνήσουν οἱ ἀναγνῶσται τοῦ ἀνὰ χεῖρας φύλλου.

—◇—

Τελευταίως γίνηκε πολὺς λόγος στὸν καθημερινὸ Τύπο γιὰ τὸ ζήτημα τῆς πληρωμῆς μεγάλων μισθῶν σὲ καλλιτέχνιδες τοῦ ἐλαφροῦ θεάτρου. Ἀναφέρθηκαν μηνιαῖοι μισθοὶ 35000 δραχμῶν καὶ ἔγινε παραλληλισμὸς τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ μὲ τοὺς μισθοὺς τῶν ἠθοποιῶν τῆς πρόζας, μισθοὺς ποὺ καὶ στὶς εὐνοϊκώτερες συνθῆκες μόλις φτάνουν τὰ μισά.

Ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἀκατανόητο καὶ ἄδικο. Δὲν εἶνε ὅμως: Οἱ καλλιτέχνιδες τῆς Ἐπιθεωρήσεως, μεσουρανοῦν καὶ εἰσπράττουν μεγάλους μισθοὺς γιὰ λίγα—ἐλάχιστα—μόνον χρόνια. Ἡ λάμψι ἑνὸς καινούργιου «ἄστρου» ποῦκει τὴν ἀπειρία, ἴσως, μὰ καὶ τὴ δροσιὰ τῆς νειότης, τὶς ἐπισκιάζει γρήγορα. Τὰ χειροκροτήματα λιγοστεύουν, οἱ θαυμασταὶ λιποτακτοῦν καὶ οἱ μισθοί.... κατρακυλοῦν. Δύο, τρία, πέντε χρόνια κι' ὕστερα; Ἡ ἀφάνεια καί, συχνότατα, ἡ φτώχεια. Κι' αὐτὸ δὲν συμβαίνει μόνο στὸν τόπο μας. Τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν συμβαίνουν καὶ «εἰς Παρισίους» (ἡ Μιστεγκὲτ εἶνε μοναδικὴ ἐξαίρεσις ποὺ ἐπικυρώνει τὸν κανόνα) καὶ παντοῦ. Αὐτὴ εἶνε ἡ μοῖρα τῶν ἄστρων: Ἀνατέλλουν, μεσουρανοῦν καὶ δύουν.

ΤΟ ΚΑΡΝΕ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 11-9-938

Ὥρα 5.15 μ.μ. ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ: Παράστασις τῆς «ΗΛΕΚΤΡΑΣ» ἀπὸ τὸν θίασον τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 12-9-938

Ὥρα 10 π.μ. ΣΙΝΕΑΚ: Ἀλλαγὴ προγράμματος.

Ὥρα 7 μ.μ. ΘΕΑΤΡΟΝ ΔΕΛΦΟΙ: «Βραδυὰ τραγουδιοῦ» μὲ τοὺς κ. κ. Εὐ. Βακόντιον, Ξ. Στελλάκην κλπ.

Ὥρα 7 μ.μ. ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΡΕΞ: Ἀλλαγὴ προγράμματος.

ΤΕΤΑΡΤΗ 14-9-938

Ὥρα 10 ½ μ.μ. ΘΕΑΤΡΟΝ ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΑ (Κηφισιά) θίασος Κοτοπούλη: Ἡ ΠΡΩΤΗ τῆς νέας κωμωδίας τοῦ κ. Θεοδ. Ν. Συναδινοῦ «ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΕΣ»

ΠΕΜΠΤΗ 15-9-938

Ὥρα 10 ½ μ.μ. ΘΕΑΤΡΟΝ ΗΡΩΔΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ: Θίασος Βασιλικοῦ Θεάτρου «ΗΛΕΚΤΡΑ».

Ἱστορίες τῆς ἡμέρας

Ποιὸς νὰ τὸ φανταζότανε! Πὼς σὲ τέτοια ἡλικία θὰ μ' ἐπεστρατεύανε τὰ «Παρασκήνια» γιὰ νὰ διηγοῦμαι κάθε Σάββατο μιὰ σύντομη ἱστορία στοὺς ἀναγνῶστες τοῦ! Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, στὴν ἀρχὴ δὲν μοῦ καλάρεσε. Ὅμως σὰν σκέφτηκα πὼς ἔτσι θὰ μοῦ δίνεται ἀφορμὴ μιὰ φορὰ τὴ βδομάδα νὰ ξεθάβω ἀπὸ τὴ μνήμη μου παλαιὲς ἱστορίες καὶ νὰ τὶς παραλληλίζω μὲ τὰ σημερινὰ γεγονότα, χωρὶς νὰ διακόπτω οὔτε γιὰ πέντε λεφτὰ τὴν ἀγαπημένη μου ἀπασχόλησι νὰ πλέκω πουλόβερ γιὰ τὰ τέσσερα χαριτωμένα ἐγγονάκια μου, ἔδωκα τὸ λόγο μου.

Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ ζητᾶτε καὶ μεγάλα πράγματα ἀπὸ μένα. Μὲ πήρανε τὰ χρόνια θλέπεις. Ἕνα μυστικό μου ἄμα θὰ σᾶς πῶ θὰ καταλάβετε καὶ τὰ χρονάκια μου. Σὰν ἤμουνα κοριτσάκι δέκα ἑξὴ χρόνων μοῦκανε κόρτε, ποιὸς νομίζετε; ὁ Δημητράκης ὁ Καμπούρογλους,καλή του ὥρα,ποὺ ἤτανε δὲν ἤτανε ἕνα χρόνο μεγαλύτερος ἀπὸ μένα. Χί, χί, χί. Ἂν καὶ δὲν ξέρω ἂν εἶνε γιὰ γέλιο ἢ γιὰ κλάμα! Τέλος πάντων!

Τὴν περασμένη Κυριακὴ τὰ ἐγγονάκια μου θέλανε νὰ βγοῦν ἔξω. Ἔλα ὅμως ποὺ καὶ ἡ μητέρα τους ἔπρεπε νὰ πάῃ σὲ κάποιαν ἐπίσκεψι.

—Κόρη μου, τῆς εἶπα, πήγαινε σὺ στὴν ἐπίσκεψί σου καὶ πηγαίνω ἐγὼ τὰ παιδιὰ ἔξω.

Γιατὶ πρέπει νὰ τὸ μάθετε κι' αὐτό. Μ' ὅλα τὰ χρόνια μου τὰ πόδια —δόξα νἄχῃ ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Παναγιὰ— βαστάνε ἀκόμη γιὰ τοὺς κοντινοὺς δρόμους. Ὕστερα εἶνε καὶ τ' αὐτοκίνητα.

—Ξέρεις ποῦ νὰ πᾶτε; μοῦ εἶπε ἡ κόρη μου, ποὺ ὁ θεὸς νὰ κόβῃ χρόνια ἀπὸ μένα καὶ νὰ τῆς τὰ δίνῃ ἡμέρες αὐτῆνῆς. Στὸ θέατρο. Σὲ μιὰν ἐπιθεώρησι.

Νὰ μὴ σᾶς τὰ πολυλογῶ, τὸ ἀπόγευμα τῆς περασμένης Κυριακῆς ἐγὼ καὶ τὰ τέσσερα ἐγγονάκια μου —δυὸ ἀγοράκια καὶ δυὸ ὁλόξανθα κοριτσάκια— βρισκόμαστε στὸ θέατρο. Τὸ πλέξιμό μου δὲν τὸ πῆρα μαζί μου. Κυριακὴ ἡμέρα βλέπεις! Ντρέπουμαι, λοιπόν, νὰ σᾶς τὸ πῶ. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μπούκουρα δὲν εἶχα ξανοπατήσει τὸ ποδί μου στὸ θέατρο. Ὄχι γιατὶ δὲν μὲ πήγανε τὰ παιδιά μου. Ζωὴ νάχουν παιδιά, νύφες καὶ γαμποὶ χρυσὴ μὲ κάνουνε χίλιες φορὲς νὰ νὰ πᾶμε μαζὶ στὸ θέατρο. Δὲν μοῦ ἄρεζε ὅμως. Τὸ θέατρο εἶνε γιὰ τοὺς νέους, ἔλεγα.

Τί νὰ σᾶς πῶ, καλά μου παιδιά. Ἔφριξε τὸ μάτι μου μ' ἐκεῖνα ποὺ εἶδα. Σὰν ἄνοιξε ἡ αὐλαία νἄσου καμμιὰ δεκαπενταοιὰ γυναῖκες θεόγυμνες ποὺ ἀρχίζουν νὰ τραγουδᾶνε καὶ νὰ σηκώνουν τὰ πόδια τους ἴσαμε τὸ κεφάλι τους.

—Χριστὲ καὶ Παναγιά μου, εἶπα, τί ἔμελλαν νὰ δοῦνε τὰ μάτια μου τώρα στὰ γεράματα!

Τί τὰ θέτε! Χάλασε ὁ κόσμος, παιδιά μου. Θυμᾶμαι μιὰ παράστασι στὸ θέατρο τοῦ Μπούκουρα. Παίζανε οἱ Ἰταλοὶ κάποιο μελόδραμα, νὰ δῆτε πῶς τὸ λέγανε... Δὲν θυμᾶμαι... Φύρανε τὸ κεφάλι μου βλέπετε... Χρόνια εἶν' αὐτά... Ἂς εἶνε. Τί ἔλεγα. Ἄ, ναί. Παίζανε οἱ Ἰταλοὶ κάποιο μελόδραμα ὅταν παρουσιάστηκε στὴ σκηνὴ ἀπάνου μιὰ πριμαντόνα μ' ὄξω τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια. Λούλη τὴ λέγανε αὐτή. Ὅλες ἐμεῖς οἱ νέες τότε κρύψαμε τὰ μοῦτρα ἀπὸ ντροπή. Οἱ νέοι... μμμ... Κι' ὅμως βρεθήκανε πολλοὶ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ γινήκανε κατακόκκινοι. Τώρα θὰ μὲ ρωτήσετε ἀπὸ ντροπὴ κι' αὐτοί ἤ... τέλος πάντων... Δὲν μπορῶ νὰ πάρω ὅρκο. Καὶ μονάχα ἕνα ξεμωραμένο γέρο, Λοῦκα τὸν ἐλέγανε, τὸν πῆρε ὁ ἐνθουσιασμὸς κι' ἔβαλε μιὰ φωνή:

—Πατριῶτες, ζήτω τὸ Ἰταλικὸ μελόδραμα. Στὸ διάβολο ἂς πάει καὶ τὸ παλιάμπελο!

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ ἐφημερίδες χαλάσανε τὸν κόσμο. Γιατὶ τότε ὑπῆρχε καὶ οἰκογένεια καὶ ντροπὴ καὶ σεβασμός.

Τὸν γεροπαράλυτο τὸν Δοῦκα, ἕναν ἀντρακλα φουστανελλᾶ ἴσαμε κεῖ πάνω, τὸν πήρανε στὴν κοροϊδία κι' αὐτὰ τὰ παιδιὰ ἀκόμα. Τοῦ κάνανε καρτέρι στὴ γωνιὰ τοῦ κάθε δρόμου καὶ τὸν πειράζανε. Καὶ μ' ὅλο τὸ δίκηο τους! Κι' ἤταν τόσο τὸ κακὸ ποὺ γίνηκε ὥστε ἄμα ἔφτασε στ' αὐτιὰ τῶν ὑπουργῶν, ὅπως καὶ τὸ ἄλλο, τὸ πὼς βρεθήκανε καὶ μερικοὶ μαθηταί, ποὺ κι' κι' αὐτοὶ δείξανε πὼς τοὺς ἀρέσανε τὰ γυμνὰ τὰ πόδια τῆς πριμαντόνας, σκεφθήκανε νὰ ἀρουν τὸ Γυμνάσιο ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ νὰ τὸ πᾶνε στὴν Αἴγινα, γιὰ νὰ μὴ μποροῦν νὰ πηγαίνουν οἱ μαθητὲς στὸ θέατρο.

Σήμερα; Ὅλο τὸ θέατρο ἤταν γεμᾶτο ἀπὸ γέρους, παιδιὰ μικρὰ καὶ κοριτσάκια. Καὶ τί γέλια! Τί χειροκροτήματα! Τί ἀγριοφωνάρες ἤταν ἐκεῖνες!...

Χάλασε ὁ κόσμος, παιδιά μου, χάλασε.

Η ΓΙΑΓΙΑ

Πάνω ἀπ' τὶς γραμμὲς

—Ἡ παράστασις τῆς «Ἠλέκτρας» εἰς τὸ θέατρον τῆς Ἐπιδαύρου ἐκίνησε ζωηρότατον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας μας.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς παραστάσεως θὰ εἶνε θριαμβευτικὴ ὄχι μόνον ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἦτο βέβαιον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως συρροῆς τοῦ κοινοῦ εἰς αὐτήν.

—Νέαι προσφοραὶ εἰς τὸ «Θεατρικὸν Μουσεῖον». Τὸ Δημοτικὸν Θέατρον Κερκύρας ἀπέστειλε σπουδαιότατα ἔγγραφα, μακέττες σκηνογραφιῶν, (μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν μακέττα τῆς περιφήμου αὐλαίας τοῦ θεάτρου τοῦ Ἁγ. Ἰακώβου), εἰκόνες κλπ.

— Ἐπίσης ἡ Δὶς Γιωργαντῆ παρέδωσε εἰς τὸ «Θεατρικὸν Μουσεῖον» τὴν τρίτην ὁλόγλυφον μακέττων της παριστάνουσαν τὸν Εὐ. Παντόπουλον εἰς τὸν ρόλον τοῦ «Μπάρμπα Λινάρδου».

— Λόγῳ ἀσθενείας τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀδείας κ. Μαντούδη ἀνεβλήθη ἡ λῆψις ἀποφάσεων ἐπὶ διαφόρων σοβαρῶν ζητημάτων ποὺ ἐκκρεμοῦν. Ὅπως εἶνε ἡ ὑπόθεσις Σταυρίδη—Φωφὼς Λουκᾶ, ἡ ὑπόθεσις τοῦ θιάσου Τσάκωνα, ἡ ὑπόθεσις τοῦ θιάσου Λουτρακίου Μύλλερ κλπ.

— Ἡ Ἑταιρεία τῶν θεατρικῶν Συγγραφέων ἀπηύθυνε ἔγγραφον εἰς τὸ ὑφυπουργεῖον Ἐργασίας διὰ τοῦ ὁποίου διὰ τοῦ ὁποίου ζητεῖ ὅπως ληφθοῦν μέτρα προστατευτικὰ τῶν συμφερόντων τῶν μελῶν της, διὰ τοὺς θιάσους ποὺ μεταβαίνουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ Ἑταιρεία ζητεῖ, νὰ μὴν παρέχεται εἰς θιάσους ἄδεια ἀναχωρήσεως εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐὰν δὲν προσκομίζουν σχετικὴν ἄδειαν αὐτῆς. Ἡ ἐν λόγῳ ἄδεια θὰ παρέχεται ἀπὸ τὴν Ἑταιρείαν μόνον ἐφ' ὅσον θὰ ἐξασφαλίζεται ἡ καταβολὴ τῶν θεατρικῶν δικαιωμάτων τῶν μελῶν της, ἐκ μέρους τῶν ἐπιχειρηματιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ δηλοῖ, ὅτι ἐὰν δὲν ληφθοῦν τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα, θὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μὴν ἐπιτρέψῃ εἰς κανένα θίασον ἀπερχόμενον ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διὰ Κωνσταντινούπολιν, τὴν παράστασιν ἔργων ἀνηκόντων εἰς τὰ μέλη της, ἄνευ τῆς καταβολῆς ἐγγυήσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἰσχύει εἰς ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη.

— Τὰ ἐγκαίνια τοῦ «Θεατρικοῦ Μουσείου» θὰ γίνουν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαπενθημέρου τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου.

— Ἡ πρεμιέρα τοῦ ἔργου τοῦ κ. Θ. Συναδινοῦ «Καλῶς ἤρθες» ὡρίσθη διὰ

Ἡ ἀνωτέρω παράστασις [illegible] Ἡ καθ' αὐτὸ παράστασις τοῦ ἔργου τοῦ κ. Συναδινοῦ θὰ δοθῇ τὴν [illegible] μηνὸς εἰς τὸ θέατρον Κοτοπούλη («Ρεξ»).

— Ὁ Γεν. Διευθυντὴς τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν κ. Κ. Μπαστιᾶς, παρακολουθήσας τὴν παράστασιν τοῦ "Ὀθέλου» εἰς τὸ θέατρον Παγκρατίου, τὸ ἀπόγευμα τῆς παρελθούσης Κυριακῆς, ἀνῆλθεν ἐπὶ σκηνῆς καὶ ἀνεκοίνωσεν πρὸς τὸν θίασον ὅτι θὰ συνδράμῃ αὐτὸν ὑλικῶς διὰ τῆς παροχῆς 25 χιλιάδων δραχ. Μέρος τοῦ ποσοῦ τούτου θὰ διατεθῇ διὰ τὴν σκηνογραφίαν τοῦ ἔργου τοῦ κ. Χρονοπούλου («Τὸ Λιμανάκι».

— Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ταμείου Συντάξεων ἀπὸ μηνὸς περίπου δὲν συνεδριάζει, λόγῳ τοῦ ὅτι ἀναμένεται, ὁ διορισμὸς τοῦ νέου συμβούλου ὅστις θὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν κ. Θ. Συναδινὸν τοῦ ὁποίου ἡ θητεία ἔληξεν.

— Αἱ εἰσπράξεις τῶν θεάτρων τελευταίως ἐσημείωσαν αἰσθητὴν μείωσιν. Ἀπὸ τὰ τρία μουσικὰ θέατρα μεγαλυτέρας εἰσπράξεις πραγματοποιοῦν ἐναλλὰξ μὲ ἐλαχίστας διαφορὰς τὸ θέατρον («Σαμαρτζῆ») καὶ «Λυρικόν».

—Σήμερον —Σάββατον—ἀναχωρεῖ διὰ Πολωνίαν ὁ κ. Σπῦρος Μελᾶς ὅπου πρόκειται νὰ παρακολουθήσῃ τὰς δοκιμὰς καὶ νὰ παραστῇ εἰς τὴν πρεμιέραν τοῦ θρυλικοῦ του.... τέκνου «ὁ Μπαμπᾶς ἐκπαιδεύεται».

Τὸ ἐν λόγῳ ἔργον μεταφρασθὲν ἀπὸ τὸν γνωστὸν Ἑλληνιστὴν κ. Καζιμίρ Μπούλας, μετεμφιέσθη, ὡς πληροφορούμεθα, εἰς Πολωνικὴν ἠθογραφίαν ἀπὸ τὸν κ. Α. Σίφμαν καὶ θὰ ἀνεβιβασθῇ εἰς τὸ θέατρον «Πόλσκου Τεάτρ».

— Κατὰ πληροφορίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἡ τιμητικὴ τοῦ τενόρου κ. Περδίκη εἰς τὸ θέατρο «Μπελ-θύ» ἐσημείωσεν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν.

— Κοσμοπλημμύρα, θερμὰ χειροκροτήματα, ἄνθη, δῶρα. Χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπιτυχίας εἶνε ὅτι ἡ παράστασις ἀρχίσασα τὴν 10ην βραδυνὴν ἐτελείωσε τὴν 3ην πρωϊνήν.

— Οἱ ἐκλεκτότεροι ἐκ τῶν παρεπιδημούντων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἠθοποιῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν κ. Μᾶνον Φιλιππίδην ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐπιτυχίαν ἀποσπάσαντες τὰ θερμότατα χειροκροτήματα τοῦ κοινοῦ.

— Ἐπίμονοι φῆμαι κυκλοφοροῦν ὅτι ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς κ. Δ. Μπόγρης πρόκειται νὰ δώσῃ τὸ λιμπρέττο μιᾶς ὀπερέττας ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν νέον συγγραφέα κ. Τζιφόρο.

Τὴν μουσικὴν τῆς ἐν λόγῳ...ἀνωνύμου ἀκόμα, ὀπερέττας, ἔγραψεν ὁ μουσουργὸς κ. Βιτάλης.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΚΑ

Ἡ ἀρχομένη ἀπὸ σήμερον νέα ἱπποδρομιακὴ περίοδος ἀρχίζει ὑπὸ τὰς καλλιτέρας ἐλπίδας.

Σοβαρὰ προμηνύεται ἡ ἐνίσχυσις τῶν δρομώνων ἵππων.

10 νέοι ἀραβικοὶ ἐκ Συρίας, 25 μονοετεῖς καθαρόαιμοι ἐκ Γαλλίας, 13 ἡμικαθαρόαιμοι ἐκ Κωπαΐδος, 32 καθαρόαιμοι ἐκ Λαζαρίνης, ἐν συνόλῳ δηλαδὴ 80 ἵπποι προστίθενται εἰς τοὺς σταύλους τοῦ Φαληρικοῦ Δέλτα. Νομίζομεν ὅμως ὅτι παραλλήλως πρὸς τὴν ἀπαραίτητον αὐτὴν ἐνίσχυσιν ἵππων, πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ καὶ ἡ τάξις τῶν ἀναβατῶν μας.

Διότι τί νὰ τοὺς κάνετε τοὺς ἵππους, ὅταν δὲν ἔχετε ἀναβάτας νὰ τοὺς ἀναθέσετε. Οἱ ὑπάρχοντες πέντε καλοὶ ἀναβάται εἶνε ἀνεπαρκεῖς δι' ἕναν τόπον μέγαν ἀριθμὸν ἵππων. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ὁ μικρὸς αὐτὸς ἀριθμὸς τοὺς ἐπιτρέπει ἀπὸ κοινοῦ συμφέροντος ὁρμώμενοι νὰ συσκέπτωνται καὶ ν' ἀποφασίζουν πᾶσαν ἐναντίον τοῦ κοινοῦ ματαράγκαν.

Διὰ τοῦτο ἀπαραίτητος τυγχάνει ἡ ἐνίσχυσις τῶν ἀναβατῶν μας. Ἐκτὸς ἐὰν ἀφεθῶμεν καὶ πάλιν εἰς τὴν τύχην τῶν ἀδαῶν μαθητευομένων μας.

Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ Ἑταιρεία Ἱπποδρομιῶν, ἐν τῇ προσπαθείᾳ της ὅπως ἀναπτύξῃ τὰς ἱπποδρομίας, δὲν θὰ ὑστερήσῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς μετακλήσεως 2—3 ἄλλων ἀναβατῶν.

ΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΜΑΣ

—ΣΑΒΒΑΤΟΥ:

1) Ριρίκα— Ἀλέξανδρος.
2) Καλλιρρόη—Ἄννίτα πιθ. Τερέζα.
3) Μουχανάντ—Φάρες πιθ. Ρίμ.
4) Φυντανάκι—Μαρίκα πιθ. Ἑκάτη.
5) Λομαὰν—Ἐλ Γάρμη.
6) Ἕσπερος—Λεοπάρ πιθ. Ἰφιγένεια.

—ΚΥΡΙΑΚΗΣ:

1) Σουλτάνα—Σμύρνη.
2) Ἐλενάκι—Τσέλιγκας.
3) Κεφαλωνίτισσα—Μπλάκ Πρένς.
4) Ταφφὰρ—Μεκιμλίρ πιθ. Χαρτούμ.
5) Οὐαχίμη—Οὐαζίρ πιθ. Ναζίχ.
6) Ἀκρίτας—Πίππης πιθ. Ἀθηναία.

Μ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ 'ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ'

Φίλε κ. Διευθυντά,

Ὁ στοιχειοθέτης σας ἢ ὁ διορθωτής σας, δὲν ξεύρω ποιός, ἔκαμε πάλιν τὸ θαῦμα του. Μιαν ὁλόκληρον παράγραφον εἰς τὴν ὁμιλίαν μου περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Δημητρακοπούλου (σελὶς 2 — στήλη 1, περὶ τὸ τέλος) τὴν ἐστρεπατσάρισεν ἀνηλεῶς: Παρακαλῶ νὰ διορθωθῇ ὡς ἑξῆς:

«Εἰς τὰς τραγῳδίας του εὐκόλως ἀναγνωρίζει τις τὸν ἀπόγονον τῶν ἀρχαίων τραγικῶν, εἰς τὰ δράματά του δὲν ὑπελείφθη καθόλου τῶν μεγάλων Εὐρωπαίων συναδέλφων του, ἐν τῇ κωμῳδίᾳ ἐπέτυχε περισσότερον ἐν τῇ σοβαρᾷ τοιαύτῃ παρὰ εἰς τὴν φάρσαν, εἰς τὴν ὀπερέτταν καὶ δὴ τὴν opera comique ἀναδεικνύεται μᾶλλον ὡς λυρικὸς ποιητὴς ἢ δραματικὸς συγγραφεύς, τὸ αὐτὸ δὲ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπῇ καὶ διὰ τὰ μελοδράματά του, ἕνα τῶν ὁποίων, τὸ καὶ καλλίτερον, τὴν «Διδώ», ἐμελοποίησε μετ' ἐπιτυχίας ὁ μαέστρος μας Λαυράγκας».

Ἐπίσης νὰ διορωθῇ καὶ ὁ πρῶτος στίχος τοῦ κατὰ τὸ 1912 γραφέντος τετραστίχου τοῦ μακαρίτου Δημητρακοπούλου ὡς ἑξῆς:

«Ἀποκρηὲς κι' ἀπόκρυες, πάρτε μαζί σας γοῦνες».

Φιλικώτατα
Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ. ΔΟΥΣΤΑΜΠΑΚΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
Δέχεται 4—8 μ.μ.
καὶ ἐπὶ συνεντεύξει.
ΜΑΡΝΗ 5. Τηλ. 53.555

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ
ΔΙΑΦΗΜΙ

ΟΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Οἱ διευθυνταὶ τῆς παραγωγῆς τῶν στούντιο τῆς «Παραμάουντ» ἐχαρακτήρισαν τὴν ἀνωτέρω εἰκονιζομένην καλλιτέχνιδα Φρανσὶς Φάρμερ ὡς τὴν αἰσθηματικωτέραν ἠθοποιὸν τοῦ Χόλλυγουντ. Ἡ Φρανσὶς Φάρμερ θὰ πρωταγωνιστῇ εἰς τὸ ἕξῆς εἰς δραματικὰς ταινίας αἰσθηματικοῦ περιεχομένου.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΣΤΟ ΧΟΛΛΥΓΟΥΝΤ!

Ἀστέρες, σκηνοθέται, συγγραφεῖς καὶ ὀπερατὲρ θὰ συμμετέχουν εἰς τὰ κέρδη τῶν ταινιῶν των

Ἡ λέξις «ἐπανάστασις» λέγεται γρήγορα. Ἀλλὰ δὲν φανταζόμεθα ὅτι θὰ φανοῦμε ὑπερβολικοὶ ἂν ποῦμε ὅτι μία ἐπανάστασις τῆς ἀμερικανικῆς κινηματογραφικῆς βιομηχανίας πρόκειται ν' ἀλλάξῃ ριζικά, ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς, τὴν λειτουργίαν τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Χόλλυγουντ. Τὴν σημαντικωτέραν ἀλλαγὴν θ' ἀποτελέσῃ ἡ συμμετοχὴ τῶν δημιουργῶν εἰς τὰ κέρδη τῶν ταινιῶν των.

Αὐτὴ ἡ ἐπανάστασις προετοιμάζεται ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ, γιὰ νὰ λάβῃ τώρα «σάρκα καὶ ὀστᾶ» κατόπιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐνάγῃ ὅλα τὰ ἀμερικανικὰ κινηματογραφικὰ τράστ». Ἀπόλυτοι ἰδιοκτῆται τῶν μέσων παραγωγῆς καθὼς καὶ τῶν μέσων διανομῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ταινιῶν των τὰ ἐν λόγῳ «τράστ», ἦσαν ἀπόλυτα ἐξησφαλισμένα κατὰ πάσης ἐνδεχομένης ζημίας. Ὅλα τὰ μέτρια φίλμς προεβάλλοντο εἰς τὰς κινηματογραφικὰς αἰθούσας τῶν «τράστ» ποὺ τὰ παρήγαγον, ἔστω καὶ ἂν ἦσαν κακῆς ποιότητος καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἐπήρχετο ἡ αὐτόματος ἀπόσβεσις τῶν ἐξόδων παραγωγῆς των.

Χάρις εἰς τὸ «Μπλὸκ — μπούκιγκ», τὸ ὁποῖον συνίσταται στὴν ὑποχρεωτικὴν ἐνοικίασιν ἐκ μέρους τῶν διευθυντῶν τῶν κινηματογράφων, πλέον τῶν εἴκοσι ταινιῶν τῆς αὐτῆς παραγωγικῆς ἑταιρείας, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ προβάλουν καὶ τὰς «ὑπερπαραγωγὰς» αὐτῆς), ἡ ἐνοικίασις τοῦ προγράμματος τῶν στούντιο ἦτο ἐξησφαλισμένη. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ κίνδυνος τῆς ἀποσβέσεως τῶν δαπανῶν περιωρίζετο ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς μεγάλας ταινίας, τῶν ὁποίων ὁ προϋπολογισμὸς ὑπερέβαινε τὸ ἓν ἑκατομμύριον δολλαρίων καὶ αἱ ὁποῖαι ὤφειλαν νὰ ἔχουν μίαν ἐντελῶς ἐξαιρετικὴν ποιότητα, διὰ νὰ εἰσπράξουν τὰ ἔξοδά των.

Ὁ ἐλεύθερος συναγωνισμὸς εἰς τὴν Ἀμερικὴν, χωρὶς τὸν ὁποῖον ὁ καπιταλισμὸς παύει νὰ ἔχῃ οἱανδήποτε ἀξίαν, θεωρεῖται ἱερός. Ὑπάρχουν δὲ εἰδικαὶ νομοθεσίαι ἐναντίον τῶν «τράστ», αἱ ὁποῖαι εἶνε προωρισμέναι νὰ καταδιώκουν τὰ μονοπώλια καὶ νὰ ἐξασφαλίζουν τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ.

Αὐτοὶ ἀκριβῶς οἱ νόμοι πρόκειται τώρα νὰ τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν ἐναντίον τῶν περιφήμων «τράστ» ποὺ εἶχαν δημιουργήσει οἱ παραγωγεῖς — διανομεῖς — ἐκμεταλλευταὶ τοῦ Χόλλυγουντ καὶ τῆς Νέας Ὑόρκης.

Πώλησις μέσῳ τῶν στούντιο πρὸς τὰς αἰθούσας ποὺ κατέχουν; Καταργήσις τοῦ «Μπλὸκ-μπούκιγκ» ἢ ὁμαδικὴ πώλησις;

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς καταργεῖται ἡ ἐκ τῶν προτέρων ἐξασφάλισις τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκμεταλλεύσεως μιᾶς ταινίας καὶ ὅτι κάθε φίλμ θὰ ἐνοικιάζεται σύμφωνα μὲ τὴν πραγματικήν του ἀξίαν.

Ἑπομένως τὰ διάφορα στούντιο δὲν θὰ ἔχουν κανένα ἐνδιαφέρον νὰ πραγματοποιοῦν πεντήκοντα ἢ καὶ περισσοτέρας ταινίας κατ' ἔτος, τὸ καθένα χωριστά, εἰς τρόπον ὥστε νὰ τροφοδοτοῦν ἑβδομαδιαίως μὲ μίαν νέαν ταινίαν τὰς αἰθούσας των. Κάθε παραγόμενον φίλμ θὰ πρέπῃ νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαιτουμένην ποιότητα, διὰ νὰ συγκινῇ τοὺς διευθυντὰς τῶν κινηματογραφικῶν αἰθουσῶν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ παραγωγοὶ τῶν ἀμερικανικῶν στούντιο δὲν θὰ εἶνε πλέον εἰς θέσιν νὰ ἐξασφαλίζουν τοὺς ἀστρονομικοὺς μισθοὺς τῶν ἀστέρων καὶ ν' ἀναλαμβάνουν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν εὐθύνην τῶν ἐνδεχομένων ζημιῶν μιᾶς ἀποτυχίας. Ἡ λογικὴ λύσις εἰς τὸ πρόβλημα αὐτὸ θὰ εἶνε ἡ συμμετοχὴ τῶν δημιουργῶν εἰς τὰ κέρδη τῶν ταινιῶν των.

Μέχρι σήμερον μόνον οἱ διάσημοι κωμικοὶ Μὰρξ Μπρόδερς, ἡ Μάε Γουέστ, ἡ Γκραίης Μοὺρ καὶ μερικοὶ ἄλλοι συμμετεῖχον εἰς τὰ κέρδη τῶν φίλμς των. Τώρα ὅμως οἱ ἴδιοι οἱ παραγωγοὶ ὀργανώνουν τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰ κέρδη ὅλων τῶν συνεργατῶν ἑνὸς φίλμ, πρᾶγμα ποὺ προαναγγέλλει μίαν ἐντελῶς νέαν σταδιοδρομίαν τοῦ ἀμερικανικοῦ κινηματογράφου.

Ὁ παραγωγὸς Σάμουελ Γκόλντουϊν ἀναγγέλλει τὴν πρόσληψιν τοῦ διασήμου σεναριογράφου Ρόμπερτ Ρίσκιν ὡς συνεταίρου τῶν στούντιό του, τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, ἀποτελοῦν παράρτημα τῆς μεγάλης Ἑταιρείας «Ἡνωμένοι Καλλιτέχναι». Ὄχι μόνον ὁ Ρίσκιν θὰ συμμετέχῃ εἰς τὰ κέρδη τῶν ταινιῶν τὰς ὁποίας θὰ πραγματοποιῇ ὁ ἴδιος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὄφελος ὅλων τῶν φίλμς τοῦ παραγωγοῦ του.

Ἐπ αὐτοῦ τοῦ θέματος, ὁ Σάμουελ Γκόλντουϊν ἀνεκοίνωσε τὰ ἑξῆς: «Ἐλπίζω νὰ πραγματοποιοῦμε καλυτέρας ταινίας, ἐφ' ὅσον οἱ συνεργάται μου θὰ γνωρίζουν ὅτι θὰ συμμετέχουν εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐργασίας των».

Ὁ Ρίσκιν, πρῶτος συνεταῖρος ἑνὸς «γκρούπ» ποὺ σκέπτεται νὰ δημιουργήσῃ ὁ Γκόλντουϊν, ὑπῆρξεν ὁ συγγραφεὺς τῶν μεγαλυτέρων ἐπιτυχιῶν τοῦ σκηνοθέτου Φρὰνκ Κάπρα: «Γυναῖκα γιὰ μιὰ μέρα», «Νέα Ὑόρκη—Μαϊάμι», «Χαμένοι ὁρίζοντες» καὶ τελευταίως τῆς κινηματογραφικῆς ὀπερέττας «Δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ πάρετε».

Μεταξὺ τῶν κινηματογραφικῶν κύκλων τοῦ Χόλλυγουντ ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη, ὅτι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς προσεχοῦς ταινίας του, ἡ ὁποία εἶνε καὶ ἡ τελευταία τοῦ συμβολαίου του μὲ τὴν ἑταιρείαν Κολούμπια» ὁ Φρὰνκ Κάπρα θὰ λάβῃ μέρος ὡς συνεταῖρος τοῦ ἱδρυθησομένου «Συνεταιρικοῦ ὀργανισμοῦ», τὸν ὁποῖον θὰ ἱδρύσῃ ὁ Σάμουελ Γκόλντουϊν. Τὸ παράδειγμά του θ' ἀκολουθήσουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι σκηνοθέται καὶ καλλιτέχναι τοῦ Χόλλυγουντ, πρᾶγμα ποὺ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς κινηματογραφικῆς ἑταιρείας τῶν «Ἡνωμένων Καλλιτεχνῶν».

Ἐξ ἄλλης πλευρᾶς ὁ Μάϊρον Τζέλνικ, ἀδελφὸς τοῦ γνωστοῦ παραγωγοῦ Νταίβιντ Τζέλνικ, ὀργανώνει ἕνα ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀνεξαρτήτων ἑταιρειῶν, εἰς τὰς ὁποίας θὰ συμμετέχῃ, ἐξ ἴσου, μὲ ὡρισμένους γνωστοὺς σκηνοθέτας τοῦ Χόλλυγουντ.

Ἡ πρώτη ἐκ τῶν ἑταιρειῶν αὐτῶν θὰ φέρῃ τὸν τίτλον «Ἔρνστ Λοῦμπιτς Προντούκσιον».

Ἐλευθερούμενος ἐκ τοῦ συμβολαίου του μετὰ τῆς «Παραμάουντ» ὁ διάσημος σκηνοθέτης τοῦ ἀμερικανικοῦ κινηματογράφου Ἔρνστ Λοῦμπιτς θὰ παραγάγῃ ταινίας διὰ τὴν ἀνεξάρτητον ἑταιρείαν του, αἱ ὁποῖαι θὰ περιέχωνται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν «Ἡνωμένων Καλλιτεχνῶν». Τὰ ἔξοδα παραγωγῆς τῶν πραγματοποιηθησομένων ὑπὸ τοῦ Ἔρνστ Λοῦμπιτς ταινιῶν, δὲν θὰ ὑπερβαίνουν τὰς διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας δολλαρίων (26.000.000 δρχ) δι' ἕκαστον φίλμ. Ὡς γνωστόν, αἱ ταινίαι τὰς ὁποίας μέχρι σήμερον πραγματοποιοῦσε ὁ Λοῦμπιτς, ἐστοίχιζαν κατ' ἐλάχιστον ἕνα ἑκατομμύριον δολλαρίων, δηλαδὴ τέσσαρας φορὰς περισσότερον ἀπὸ τὰς μελλοντικὰς παραγωγάς του.

Αἱ οἰκονομίαι θὰ ἐπέλθουν διὰ τοῦ περιορισμοῦ εἰς τὸ ἐλάχιστον τοῦ μισθοῦ τοῦ Λοῦμπιτς, τῶν συγγραφέων, τῶν ἀστέρων, τῶν ὀπερατὲρ καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν συνεργατῶν του. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ὅλοι θὰ συμμετέχουν εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἡ πρώτη ἀνεξάρτητος παραγωγὴ τοῦ Λοῦμπιτς θὰ φέρῃ τὸν τίτλον «Τὸμαγαζάκι τῆς γειτονιᾶς», διασκευασμένη κινηματογραφικῶς ὑπὸ τοῦ Σάμσον Ραφαέλσον, ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Οὔγγρου συγγραφέως Νικολάους Λάζλυ. Πρωταγωνίστρια τοῦ ἐν λόγῳ φίλμ θὰ εἶνε ἡ Γερμανὶς καλλιτέχνις Ντόλλυ Χάζ, ἡ ὁποία ἀφίχθη εἰς τὸ Χόλλυγουντ πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ντεμπουτάρῃ εἰς τὸν ἀμερικανικὸν κινηματογράφον.

Ὁ Λοῦμπιτς ζητεῖ ἕνα σενάριο διὰ τὴν δευτέραν ταινίαν του, ἡ ὁποία θὰ συγκεντρώνῃ τοὺς ἐκλεκτοὺς καλλιτέχνας Καρὸλ Λομπὰρ καὶ Οὐίλλιαμ Πάουελ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ συνεργατικὴ παραγωγὴ θὰ προσφέρῃ τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς δημιουργοὺς τοῦ Χόλλυγουντ νὰ δράσουν ὑπευθύνως καὶ μὲ μεγαλυτέραν πρωτοτυπίαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ταινιῶν των.

Ἐλπίζομεν ἡ συνεργατικὴ παραγωγὴ νὰ δημιουργήσῃ μίαν πραγματικὴν ἐπανάστασιν εἰς τὸν ἀμερικανικὸν κινηματογράφον, γεγονὸς ποὺ ἀσφαλῶς θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν σημαντικὴν καλυτέρευσιν τῆς ἐκλογῆς τῶν θεμάτων καὶ εἰς τὴν καλλιτεχνικωτέραν ἐμφάνισίν του.

Μία καινεύργια δέξα τοῦ Ἀμερικανικοῦ κινηματογράφου, ποὺ μεσουρανεῖ εἰς τὸ κινηματογραφικὸν στερέωμα τοῦ Χόλλυγουντ, εἶνε ἡ Γκλάντις Σέφαρθουτ. Τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτὴν καλλιτέχνιδα θὰ θαυμάσωμεν τὸν χειμῶνα εἰς τὰς ταινίας: «Ροζίτα» καὶ «Νυχτερινὸ ρομάντσο», μὲ παρτεναὶρ τὸν Τζὼν Μπέλς.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Τὰ ἀμερικανικὰ κινηματογραφικὰ φύλλα ἀναγράφουν τὴν εἴδησιν ὅτι οἱ ἀχώριστοι μέχρι σήμερον κωμικοὶ Στὰν Λάουρελ καὶ Ὄλιβερ Χάρντυ, πρόκειται νὰ χωρίσουν τὰς καλλιτεχνικὰς τύχας των.

Ὡς νέος παρτεναὶρ τοῦ «Χοντροῦ» ἀναφέρεται ἕνας λησμονημένος, ἀλλὰ ἐξαίρετος, κωμικὸς, γνωστὸς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Χάρρυ Λάγκτον. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν «Λιγνὸ», φαίνεται ὅτι, πρὸς τὸ παρὸν, σκέπτεται ν' ἀφοσιωθῇ στὴν καινούργια του σύζυγο, τὴν κομπόσα Βέρα Σουβάλουβα καὶ στὸ ἀγαπημένο του σκυλάκι... Μπόμπυ.

∴ Ἀγγέλλεται ἐκ Βενετίας ὅτι ἀπενεμήθησαν τὰ βραβεῖα τῆς Κινηματογραφικῆς Ἐκθέσεως. Τὸ πρῶτον βραβεῖον ἐδόθη εἰς τὴν γερμανικὴν ταινίαν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τὴν ὁποίαν ἐπραγματοποίησεν ἡ καλλιτέχνις Λένι Ρίφενσταλ. Παρόμοιον βραβεῖον ἐδόθη εἰς τὴν ἰταλικὴν ταινίαν, ἡ ὁποία φέρει τὸν τίτλον «Ὁ ἀεροπόρος Λουτσιάνο Σέρα», τὴν ὁποίαν ἐγύρισε συνεργεῖον ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν διεύθυνσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ντοῦτσε, Βιττόριο Μουσολίνι.

∴ Ἕνας κάτοικος τῆς Βαρσοβίας, ὁ Πολωνὸς μηχανικὸς κ. Προγίνσκι, κατόπιν πολυετῶν ἐρευνῶν, κατώρθωσε ν' ἀνακαλύψῃ νέον τύπον κινηματογραφικοῦ μηχανήματος προβολῆς, ὁ ὁποῖος θὰ εἶνε χρήσιμος διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ κινηματογράφου εἰς μέρη ὅπου δὲν εἶνε δυνατὸν, λόγῳ τῶν δαπανῶν, νὰ ἐγκατασταθοῦν τὰ σύγχρονα μηχανήματα κινηματογράφου.

Ἡ νέα συσκευὴ τοῦ Πολωνοῦ μηχανικοῦ δὲν ὑπερβαίνει τὰς διαστάσεις μιᾶς ἁπλῆς γραφομηχανῆς. Διὰ τὴν λειτουργίαν δὲ τοῦ μηχανήματος τούτου δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, διότι τὸ μηχάνημα εἶνε χειροκίνητον καὶ ὁ φωτισμὸς παρέχεται ὑπὸ ἑνὸς συσσωρευτοῦ μικρῶν διαστάσεων. Ὁ νέος οὗτος προβολεὺς εἶνε χρήσιμος διὰ σχολεῖα, τὸν στρατόν, ἀποστολὰς κλπ.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ κ. Προζίνσκυ θὰ ἐκτεθῇ εἰς τὴν Διεθνῆ Ἔκθεσιν τῆς Νυρεμβέργης, ἡ ὁποία θὰ λειτουργήσῃ ἀπὸ τῆς 3ης μέχρι τῆς 13ης τρέχοντος.

∴ Ὁ συγγραφεὺς τῆς γνωστῆς θεατρικῆς καὶ κινηματογραφικῆς τριλογίας «Μάριος», «Φαννὺ», «Καῖσαρ», Μαρσὲλ Πανιόλ, διευθύνει προσωπικῶς τὴν σκηνοθεσίαν τῆς νέας ταινίας «Ἡ γυναῖκα τοῦ ψωμᾶ», τῆς ὁποίας ἡ προβολὴ ἀναμένεται ἐναγωνίως ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ κοινοῦ.

Τὸν πρωταγωνιστοῦντα ρόλον κρατεῖ ὁ δημοφιλὴς ἠθοποιὸς Ραιμὺ καὶ παρὰ τὸ πλευρόν του ὑποδύεται ἕνα ἐνδιαφέροντα γυναικεῖον ρόλον ἡ χαριτωμένη νεαρὰ καλλιτέχνις Ζινὲτ Λεκλέρ.

∴ Ἡ μεγάλη ἀμερικανικὴ ἑταιρεία «Μέτρο-Γκόλντουϊν-Μάγερ», προβλέπουσα τὴν πιθανὴν καὶ ὁριστικὴν ἀποχώρησιν τῆς Γκρέτα Γκάρμπο ἐξ Ἀμερικῆς, ἐφρόντισεν ἐγκαίρως διὰ τὴν μελλοντικὴν ἀντικατάστασίν της. Προσέλαβε δηλαδὴ ἀπὸ τώρα τὴν Ἀγγλίδα καλλιτέχνιδα Γκρὴν Γκάρσον, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα εἶνε ἐξ ἴσου παράξενον μὲ τὴν φυσιογνωμίαν της.

Οἱ διευθυνταὶ τῆς «Μέτρο» βεβαιώνουν ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ φυσιογνωμία τῆς Γκάρσον γρήγορα θὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸ παγκόσμιον κοινὸν, δεδομένου ὅτι κατέχει μίαν ἀνεξήγητον συναρπαστικὴν δύναμιν.

∴ Ὅλοι οἱ διευθυνταὶ τῶν διαφόρων ἀντιπροσωπειῶν τῆς ἀμερικανικῆς ἑταιρείας «Ράντιο» εὑρίσκονται εἰς Παρισίους. Σκοπὸς τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἐν λόγῳ κινηματογραφιστῶν εἶνε ἡ ἀπὸ κοινοῦ λῆψις ἀποφάσεων σχετικῶν μὲ τὴν καλλιτέρευσιν τοῦ προγράμματος παραγωγῆς καὶ τῶν μελλοντικῶν κατευθύνσεων τῆς ἑταιρείας των.

∴ Ὁ Καρμὶν Γκαλλόνε θὰ γυρίσῃ εἰς τὴν Ρώμην μίαν ταινίαν μὲ θέμα τὴν ἐνδιαφέρουσαν ζωὴν τῆς βασιλίσσης τοῦ Σαββᾶ. Ὡς πιθανὴ πρωταγωνίστρια τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ἔργου ἀναφέρεται ἡ Γαλλὶς καλλιτέχνις Ἄλις Κοσεὰ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν γαλλικὴν ἔκδοσιν τοῦ φίλμ. Τὰ ἐξωτερικὰ θὰ γυρισθοῦν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὅπου θὰ μεταβῇ εἰδικὸν συνεργεῖον ἐκ τριάκοντα προσώπων.

∴ Ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς σκηνοθέτης τοῦ κινηματογράφου Σεσὶλ ντὲ Μὶλλ ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς δημοσιογράφους ὅτι θ' ἀρχίσῃ προσεχῶς τὸ γύρισμα τῆς νέας του ταινίας «Εἰρηνικὴ Ἕνωσις». Ἡ διανομὴ τῶν ρόλων περιλαμβάνει τὰ ὀνόματα τοῦ γνωστοῦ δραματικοῦ ἠθοποιοῦ Ἀκὶμ Ταμίροφ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς σπουδαιοτέρους ἠθοποιοὺς τοῦ «Θεάτρου Τέχνης» τῆς Μόσχας καὶ τῆς ξανθῆς καλλονῆς Ἔδελιν Κέϋς, ἡ ὁποία ἔχει ὑπογράψει μακροχρόνιον συμβόλαιον μετὰ τοῦ Σεσὶλ ντὲ Μὶλλ.

∴ Ὁ Γάλλος ἠθοποιὸς Γκαστὸν Βαλκοὺρ προσελήφθη ὑπὸ τοῦ σκηνοθέτου Φρὰνκ Λόϋντ διὰ νὰ συγγράψῃ τὸν διάλογον τῆς ταινίας «Ἂν ἤμουν βασιλιᾶς», μὲ πρωταγωνιστὴν τὸν Ρόναλντ Κόλμαν. Ὁ Βαλκοὺρ, ὁ ὁποῖος, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, συνέγραφε, σκηνοθετοῦσε καὶ πρωταγωνιστοῦσε εἰς τὰ ἔργα του, θὰ εἶνε ὑπεύθυνος διὰ τοὺς γαλλικοὺς διαλόγους ποὺ προορίζονται διὰ τὸν Ρόναλντ Κόλμαν εἰς τὸν ρόλον τοῦ ποιητοῦ Φρανσουὰ Βιγιόν. Εἰς τοὺς ὑπολοίπους ρόλους θὰ ἐμφανισθοῦν οἱ Φράνσις Ντῆ, ὁ Μπαζὶλ Ράθμπον καὶ ἄλλοι γνωστοὶ καλλιτέχναι.

∴ Εἰς τὰς Κάννας εὑρίσκεται ἀπὸ δεκαημέρου ἡ διάσημος ὑψίφωνος τῆς «Μετροπόλιταν Ὄπερα» τῆς Νέας Ὑόρκης Γκρέϋς Μοὺρ, ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν, θὰ πρωταγωνιστήσῃ εἰς τὴν ὄπερα «Λουϊζα».

Σκοπὸς τοῦ ἐν λόγῳ ταξιδίου τῆς Γκρέϋς Μοὺρ εἶνε ἡ συνεργασία της μετὰ τοῦ μουσικοσυνθέτου τοῦ ἔργου Καρπαντιὲ, ὅσον ἀφορᾷ τὸ μουσικὸν μέρος τῆς πραγματοποιηθησομένης ταινίας, μὲ θέμα τὴν δημοφιλῆ ὁμώνυμον ὄπεραν.

∴ Ἐπίσης εἰς τὰς Κάννας παραθερίζει ὁ διάσημος Γάλλος ἠθοποιὸς τοῦ κινηματογράφου Μωρὶς Σεβαλιὲ, συντροφευόμενος ὑπὸ τῆς Νίτα Ράγια καὶ Ναντὶν Πικάρ.

Ὁ Γάλλος καλλιτέχνης Σὰρλ Τρενὲ ντεμπουτάρει εἰς τὴν ὀθόνην μὲ τὸ ἔργον «Μαγεμένος δρόμος». Οἱ εἰδικοὶ χαρακτηρίζουν τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ νεαροῦ ἠθοποιοῦ ὡς ἐξαιρετικήν.

∴ Τὸν προσεχῆ Ἰανουάριον ὁ ἐκλεκτὸς σκηνοθέτης Ραϋμὸν Μπερνὰρ θὰ γυρίσῃ τὴν ὄπερα «Μανὸν», μὲ πρωταγωνιστὰς τὴν Λιλὺ Πὸνς καὶ τὸν τενόρον Ζοζὲ Λουτσιόνι.

∴ Ἡ καινούργια ταινία τοῦ δημοφιλοῦς κωμικοῦ Ζὼρζ Μιλτὸν θὰ φέρῃ τὸν τίτλον «Ὁ πρίγκηψ Μπουμπούλ». Τὴν σκηνοθεσίαν θ' ἀναλάβῃ ὁ Ζὰκ Χουσσέν.

∴ Ἡ ἀμερικανικὴ λογοκρισία ἐπέβαλεν εἰς τὴν κινηματογραφικὴν ἑταιρείαν Μέτρο-Γκόλντουϊν-Μάγερ» νὰ συντομεύσῃ μίαν σκηνὴν φιλήματος, ποὺ λαμβάνει χώραν εἰς τὸ φίλμ «Μαννεκὲν» μεταξὺ τῆς Τζὼαν Κράουφορντ καὶ τοῦ Σπένσερ Τράσυ.

Η ΕΚΤΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

3ον — ΝΕΩΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΜΟΣΤΡΑ»

ΛΙΝΤΟ, Σεπτέμβριος 1938. — Τὰ σπουδαιότερα φίλμ ποὺ προεβλήθησαν τὴν παρελθοῦσα ἑβδομάδα ὑπῆρξαν« Παιδὶ στὴ θύελλα», ἰαπωνικῆς παραγωγῆς, καὶ «Οἱ Ἀδελφοὶ Χόρντυμπαλ», τσεχοσλοβακικῆς παραγωγῆς. Ἐπίσης ἡ σημαντικὴ ἰταλικὴ παραγωγὴ «Βέρντι», ἀφιερωμένη εἰς τὴν ζωὴν τοῦ διασήμου μουσικοῦ. Τὸ φίλμ αὐτὸ τοῦ Καρμίνε Γκαλλόνε παρουσιάζει τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν μεγάλων βιογραφιῶν: σκηνὲς μεγάλης διαρκείας, μίαν προσπάθειαν πλήρους ἀφηγήσεως. πρᾶγμα ποὺ ζημιώνει τὴν ὑπόθεσιν τοῦ φίλμ καὶ χαριτωμένες λεπτομέρειες κατόπιν ἐπιμόνων ἀναζητήσεων ποὺ καταστρέφουν τὴν ἑνότητα τῶν εἰκόνων.

Πάντως, ὡς σύνολον, ἡ παραγωγὴ αὐτὴ εἶνε ἀξιόλογος, ἐπισφραγίζουσα ἕνα σπάνιο κινηματογραφικὸ ταλέντο. Στὸ ἔργο αὐτὸ ἡ πρωταγωνίστρια Γκαμπὺ Μορλαὶ ἐπιτυγχάνει μίαν ἀπὸ τὰς καλυτέρας δημιουργίας της τῶν τελευταίων ἐτῶν.

Ἡ μεγαλυτέρα ἐπιτυχία ὑπῆρξεν ἀναμφισβητήτως ἡ προβολὴ τῆς ταινίας τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τῆς πραγματοποιηθείσης ὑπὸ τῆς Λένι Ρίφενσταλ. Τὴν παράστασιν παρηκολούθησεν αὐτοπροσώπως ἡ Λένι Ρίφενσταλ, συνοδευομένη τιμητικῶς ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας φὸν Μάκενζεν, υἱοῦ τοῦ γνωστοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ μεγάλου πολέμου.

Ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος. Πολλὲς φορὲς τὰ ἐπίμονα χειροκροτήματα τῶν θεατῶν διέκοπτον τὴν παράστασιν. Τὴν ἑπομένην ὁ τύπος ὑπεδέχθη μὲ ἐνθουσιώδεις κριτικὰς τὴν προβολὴν τοῦ μνημειώδους αὐτοῦ ἔργου τῆς ἑβδόμης τέχνης.

Ἀπόψε προεβλήθη ἡ καλυτέρα ταινία τῆς ἐφετεινῆς Ἰταλικῆς παραγωγῆς «Ὁ πιλότος Λουτσιάνο Σέρρα» γυρισθεῖσα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ κ. Βιττόριο Μουσσολίνι. Τὸ θέμα της πραγματεύεται τὰς περιπετείας ἑνὸς πολεμικοῦ ἀεροπόρου μὲ ἀρκετὴ δόσιν συμβιβαστικότητος, οἱ ὁποῖες τελειώνουν μὲ τὴν τελευταίαν Ἰταλικὴν κατάκτησιν τῆς Ἀβησσυνίας. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ τέλος τοῦ ἔργου περιλαμβάνει ἕνα καθαρῶς πολεμικὸν ρεπορτάζ, μὲ σκηνὰς σκληρότητος καὶ θανάτου. Οἱ εἰκόνες αὐτὲς καταλαμβάνουν ὁλόκληρον τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου καὶ δὲν δύνανται νὰ παραβληθοῦν εἰς κινηματογραφικὴν ἀξίαν μὲ τὰς παρεμφερεῖς σκηνὰς τῶν ἀμερικανικῶν φίλμ Ἐπέλασις ἐλαφρᾶς ταξιαρχίας» καὶ «Οἱ τρεῖς τοξόται τῆς Βεγγάλης».

Γιὰ τὴν «Ὑβέττ» μίαν γερμανικὴν παραγωγὴν μὲ θέμα ἕνα διήγημα τοῦ Μωπασσὰν, δὲν ἔχω νὰ πῶ σχεδὸν τίποτα. Πρόκειται περὶ μιᾶς κοινοτάτης ταινίας χωρὶς κανένα ἐνδιαφέρον. Ἡ ἀμερικανικὴ ἐπιθεώρησις Γκόλντουϊν—Φόλλις» διεσκέδασε ἀρκετὰ τοὺς θεατάς. Ἰδιαιτέρως ἄρεσε ἡ σκηνὴ τοῦ «Ἐγγαστριμύθου» καὶ ἡ ἄρια τῆς Τραβιάτας, ποὺ χειροκροτήθηκε. Ὁ ὑποδειγματικὸς σύζυγος», μιὰ πικάντικη καὶ εὐχάριστη γερμανικὴ κωμεντί ἱκανοποίησε ἰδιαιτέρως τοὺς θεατὰς μὲ τὴν ἔξυπνη πλοκή της. Ἡ γαλλικὴ ταινία «Φαμοῦτσο» ἄρεσε καὶ συνεκίνησε τὸ κοινὸν τῆς Ἐκθέσεως μὲ τὰ ὡραῖα «ἐξωτερικά» της καὶ τὴν εὐσυνείδητον ἑρμηνεία τῶν πρωταγωνιστῶν της. «Οἱ ταξειδιῶται» τοῦ σκηνοθέτου Ζὰκ Φεϋντερ, δὲν ἄφησε πολὺ καλὰς ἐντυπώσεις.

Τὸ γαλλικὸ φίλμ Γέφυρα τῆς ὁμίχλης» καταχειροκροτήθηκε ἀπὸ τὸ κοινὸν τῆς Ἐκθέσεως. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς προβολῆς του ἔνοιωθε κανεὶς μιὰ αἴθουσα ποὺ συνηρπάζετο παρὰ τὴ θέλησί της, ἀπὸ τὴν δύναμι τῶν εἰκόνων τοῦ ἔργου. Ἡ ἑρμηνεία τοῦ Γκαμπέν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Μισὲλ Μοργκὰν, ὑπῆρξεν ὅλως ἐξαιρετική.

Τοὐλάχιστον τέσσαρες γαλλικὲς ταινίες ὑπῆρξαν ἀπὸ τὶς καλλίτερες ποὺ προεβλήθησαν μέχρι σήμερον, μεταξὺ τῆς παγκοσμίου κινηματογραφικῆς παραγω γῆ ς. Στὴν πρώτη σειρὰ ἔρχονται Φυλακὲς δίχως σίδερα» καὶ «Γέφυρα τῆς ὁμίχλης».

Ἕνα ἄλλο «γεγονός», ὑπῆρξε ἡ σύντομος καὶ χαριτωμένη ἐπίσκεψις τῆς νεαρᾶς καλλιτέχνιδος Κορὶν Λυσσαὶρ τῆς ὁποίας τὸ φίλμ «Φυλακὲς δίχως σίδερα» τοποθετεῖται παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς «Ὀλυμπιακῆς ταινίας» καὶ τῆς «Γέφυρας τῆς ὁμίχλης». Ὅλοι οἱ δημοσιογράφοι τόσον εἰς τὰ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος)

αὐστηρότερον ἔλεγχον, τὴν αὐτοκριτική. Δουλεύει τὴ λέξι, μαστορεύει τὴ φράσι, συνταιριάζει τὸ ρυθμό, τὰ ξαναχτενίζει καὶ μὲ τὰ ἀποκλειστικὰ ἀναγκαῖα καταφέρνει τὸ αἰσθητικὰ ὡραιότερο. Γι' αὐτὸ κι' ἔχει τὴ φήμη τοῦ στυλίστα ποὺ καὶ τὸ πιὸ πεζὸ του ἀράδιασμα μοσχοβολάει ἀπὸ ποίησι. Ψυχολόγος, ἀνατόμος, ἠθογράφος, ἀνατρέχει στοὺς ἀνθρώπους τῆς Ρούμελης, στὶς νοσταλγίες ἢ στὴν ἱστορία, ἀπ' ὅπου μᾶς ξαναπλάθει, μὲ τὴν ἀναγλυφικότητα τῆς ἐκφραστικῆς του δεξιοτεχνίας, ψυχές, ἐποχὲς καὶ σθησμένες ἀτμόσφαιρες

Ἡ ποίησί του, τσιγκουνεμένη σὲ ποσότητα, σὲ ἀποζημιώνει μὲ τὴν λυρικὴ της ἔντασι, τὴ διαφάνεια τῶν εἰκόνων της, τὴ φιλοσοφημένη ἐγκαρτέρησι, τὴν τεχνικὴ μαεστρία.

Πῶς μπορεῖς νὰ λησμονήσῃς τὸ μαραμένο θυλικὸ τῆς Κυριακῆς ἢ νὰ μὴν φιθυρίσῃς τὴ «γυναῖκα τοῦ πάρκου».

'Απὸ τὸ πάρκο ἐπέρασεν
ἡ ὥριμη κυρία
μέσα στοὺς ὄρθιους τῶν δεντρῶν,
ὁλόρθη, τοὺς κορμούς,
φύλλα ξερὰ τῆς ἔρριζε
ἡ χρυσῆ δενδροτοιχία
καὶ μεῖς - τοὺς μαραμένους μας
συλογισμούς...

ΟΙ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΙΑΝΟΙ ΤΟΥ Π. ΑΙΩΝΟΣ

Τὸ ἀπόγεμα τὸν βρήκαμε στὸν κῆπο του νὰ μᾶς περιμένῃ. Κάμποσες ἐλπές μᾶς ἔρριχναν τὴ σκιά τους. Ἄλλες ἐλπὲς ἀπλωνόταν ἀντίκρυα.

Εἶχε στὰ γόνατά του ἕνα χοντρὸ βιβλίο: «Παρνασσὸς, ἤτοι ἀπάνθισμα τῶν ἐκλεκτοτέρων ποιημάτων τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν. Τόμος 1ος, Σμύρνη, 1894».

— Τί διαβάζετε ;

— Καθαρολόγους.

— Βρήκατε τίποτε καλό;

— Μιὰ φορὰ εἴχαν συγκινήσει. Ἔστω καὶ λίγους. Εἶχαν οἱ ἴδιοι συγκινηθῆ, καὶ ὅ,τι καὶ νὰ συμβαίνῃ ἀξίζουν κι' αὐτοὶ τὸ σεβασμό μας.

— Μερικοὶ ὅμως ἀπ' αὐτοὺς κάτι ἀξιζαν. Ὁ Βασιλειάδης αἴφνης.

— Ἡ Γαλάτεια, ἦταν τὸ ὡραῖό του ἔργο. Στὰ ποιήματά του ὅμως ἦταν ἀπὸ τοὺς πιὸ πεζούς.

— Ὁ Παπαρρηγόπουλος....

— Αὐτὸς εἶχε νυμφευθῆ τὴ μελαγχολία καὶ τὴν ἔκαμε σχολή. Αὐτὴ ἐπηρέασε καὶ συγκίνησε.

— Νομίζετε πὼς θὰ ἦταν ποιητικώτεροι καὶ διαρκέστεροι ἂν ἔγραφαν στὴ δημοτικὴ μας γλῶσσα;

Ἡ ἀρχὴ ποὺ ἀκολούθησαν, ἀρχίζει ὁ κ. Παπαντωνίου, νὰ πάρουν τὴ γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πολιτικῆς γιὰ γλῶσσα τοῦ συναισθήματος, κατέστρεψε καὶ κείνη τὴν ποιητικὴ φλόγα ποὺ ἴσως μπορεῖ νὰ εἶχαν ἐλάχιστοι ἀπὸ αὐτούς. Γιατὶ βέβαια οἱ περισσότεροι ἦσαν γελασμένοι καὶ οὔτε ἡ δημοτικὴ γλῶσσα μποροῦσε νὰ τοὺς σώσῃ. Ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ κάτι εἶχαν νὰ ποῦν, θὰ ἦσαν ἀρκετὰ εὐπρόσωποι ἂν τὸ ἔλεγαν στὴ δημοτική, ὅπως ὁ Ζαλοκώστας, καὶ θὰ κινοῦσαν ὁπωσδήποτε τὸ συναισθηματικό μας κόσμο, πρᾶγμα ποὺ δὲν κατώρθωσαν μὲ τὸ νὰ προσπαθοῦν νὰ βάλουν σὲ μέτρα καὶ ρυθμὸ τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως Ἀπόδειξις τοῦ ὅτι θὰ ἦσαν εὐποροσωπότεροι, συνεχίζει, εἶναι καὶ οἱ στίχοι αὐτοί:

Τὰ κύματα συντρίβονται,
γογγύζουν ἀφρισμένα,
ἀπ' τὰ ξηρά του τὰ πλευρὰ
φεύγουσι συντριμμένα,
φέροντα πάντοτε μαζὶ
τὴν κόνιν τῶν ὀστῶν του
καὶ ὁ Λευκάτας οὔτε κἂν
ταράττει τὸν λαιμόν του.

Εἶναι στίχοι τοῦ Βαλαωρίτη.

Μιὰ καὶ πέσαμε στὸ Βαλαωρίτη καὶ τὴν ἑπτανησιακὴ σχολή, ξαναφέρνω στὴ μέση τὸν Κάλβο.

—Τὸν τελευταῖο χρόνο γράφτηκαν πολλὰ γι' αὐτόν, ἄρθρα καὶ μελέτες. Ἀπὸ τὴν ἀδιαφορία ἑνὸς αἰῶνα ὁ Κάλβος τοποθετήθηκεν ἀξαφνα στὴ πρώτη σειρὰ τῆς ἐπικαιρότητος κι' ἔγινε τὸ προσφιλὲς θέμα ἐνθουσιώντων ἐρευνητῶν. Ἐνῷ ἀντίθετα, γιὰ τὸ Σολωμό, τὸ μεταφυσικὸ παραλήρημα ὑποχωρεῖ ὁλοένα σένα ψυχρότερο ἀντικειμενικὸ κύτταγμα. Λέτε ὁ Κάλβος, ἔτσι ποὺ τρέπονται τὰ πράγματα, νὰ πάρῃ τὰ πρωτεῖα;

— Μεταξὺ δυὸ ἀληθινῶν ποιητῶν κανένας δὲν παίρνει τὰ πρωτεῖα... Ἀρχηγὸς ἄλλωστε τῆς ἑπτανησιακῆς σχολῆς, ὅπως λέτε, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ Κάλβος, ἐπειδὴ ἡ Ἑπτάνησος καλλιέργησε τὴ δημοτική. Εἶναι ὅμως ἀσφαλῶς ὁ μόνος ποιητὴς ποὺ κατώρθωσε τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀγῶνος νὰ γράψῃ γνησίως αἰσθητικὰ πράγματα στὴν καθαρεύουσα καὶ νὰ μεταβάλῃ τὸ δύσκαμπτο καὶ βαρὺ αὐτὸ γλωσσικὸ ὄργανο σὲ λύρα. Ὅπως σημείωσα κάποτε, γράφοντας γιὰ τὸν Κάλβο, ἀδιαφόρησε τελείως γιὰ τὴ σύνταξι καὶ γιὰ τὸ τυπικὸ τῆς καθαρεύουσας, διότι ἀντὶ νὰ τὸν περιορίσῃ αὐτή, τὴν ἐδάμασε αὐτὸς μὲ τὴν ποιητική του πνοή, μὲ τὸ ἰσχυρότατο μυστικό του στοιχεῖο, ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴ δύναμι τῆς ποιήσης του. Ἦταν ἕνας μούσουργὸς καὶ λυρικὸς μὲ βαθύτατο μουσικὸ τάλαντο, ὁ ὁποῖος, ἀλλάζοντας τὴ θέσι ἁπλῶς δύο λέξεων, τοποθετῶντας τὸ ἐπίθετο μετὰ τὸ οὐσιαστικό, ἐδημιούργησε μὲ τὸ ψυχρὸ αὐτὸ ὄργανο ἐξαιρετικὲς μελῳδίες.

Κουνάει συμπερασματικὰ τὸ κεφάλι καὶ χαϊδεύει τὸ ἄσπρο μοῦσι του:

— Τίποτε δὲ μπορεῖ νὰντισταθῆ. στὸν ἀληθινὸ τεχνίτη, ἀποφαίνεται. Καὶ συνεχίζει:

— Ὁ Κάλβος ἦταν.. (ἐδῶ σταματάει. Στὸ δρόμο ἕνας νέος καὶ μιὰ κοπέλλα τρέχουν μὲ τὰ ποδήλατα. Τοὺς συντροφεύει μὲ τὴ ματιὰ ὥσπου χάνονται. Καὶ γὼ τὸ ἴδιο)... ἦταν, μιὰ ἐξαιρετικὴ φυσιογνωμία στὸ νεοελληνικὸ λυρισμό. Καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ νοώσουμε τὸ συνταραγμὸ τοῦ 21 χωρὶς νὰ διαβάσουμε τὶς 24 ὠδές του.

—Καὶ γιὰ τὴν ποιητικὴ λάμψι τοῦ Σολωμοῦ, φοβᾶστε;

— Ποτέ! Ὁ Σολωμὸς στέκει ἐκεῖ ποὺ στέκει. Μαζὶ μὲ τὸν Κάλβο, εἶναι οἱ δυὸ δημιουργοὶ ποὺ κατώρθωσαν νὰ δώσουν γνήσια ἔργα τέχνης στὶς δυὸ γλωσσικὲς ἀκρότητες. Αὐτὸ τὸ παράδοξο ἔδωκε ἡ Ζάκυνθος.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ.... ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Κάθε τόσο ὁ κ. Παπαντωνίου σηκωνόταν κι' ἔκοβε μικρὲς βόλτες. Χαιρετοῦσε κανένα παιδάκι ἔξω στὸ δρόμο, ἢ ἔβαζε κάθετες τὶς παλάμες του μὲς ἀπὸ τὴ ζώνη, καθὼς οἱ τσελιγγάδες στὰ σελάχια τους. Δὲν ξέρω γιατί, τὸν παροιάζα μὲ κινούμενο χιονισμένο ἐλατόκορμο.

— Τώρα, γιὰ τὴν Ἀκαδημία τί θὰ πῆτε;

— Λέξι. Σᾶς εἶπα καὶ τὸ πρωΐ...

— Δὲν νομίζετε πὼς τὸ Λογοτεχνικὸ τμῆμα καιρὸς εἶναι νὰ πάρῃ κάποιαν αὐτεξαρτησία καὶ νὰ παρουσιάσῃ μιὰν ἀξιολογώτερη καὶ γόνιμη δρᾶσι;

— Δὲν ξέρω....

— Ἐσεῖς δὲν βρίσκετε πώς...

— Μά, παδί μου Ἐκτὸς ἀπ' τὸ ὅτι ἐξελέγην, τίποτε ἄλλο δὲν ξέρω. Δὲν ἔχω διαβάσει οὔτε τὸν κανονισμό.... Δὲν ξέρω τίποτε. Μὴ μὲ ρωτᾶς...

Δὲν τὸν ρωτάω

Τὸ γράψιμο καὶ ἡ καλλιέργεια δὲν τοῦ ἀφήνουν οὔτε λεπτὸ ἀναπαύσεως... Ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ καταλάβαινα πὼς γινόμουν καὶ π.ὸ φορτικός.

—Κι' ἄλλες ἐρωτήσεις; Τί τί θές; θὰ μοῦ φᾶς τὴν ὥρα.

— Τί ἑτοιμάζετε τώρα;

— Δὲν ξέρω. Ἐκεῖνο ποὺ ξέρω μόνο εἶναι πὼς κάθε τόσο ἀποφασίζω νὰ ξεκουραστῶ..' Ἔπειτα πέφτω σὲ μιὰ συγγραφικὴ δουλειὰ καὶ δὲν μπορῶ νὰ ξεμπλέξω παρὰ μετὰ μῆνες. Ἡ ἀνάπαυσις γιὰ ἕνα συγγραφέα εἶναι πρᾶμα ἀδύνατο.

— Μήπως ἑτοιμάζετε τὴν ὁμιλία κατὰ τὴν ἐπίσημη δεξίωσί σας στὴν Ἀκαδημία;

Μὲ κυττάει μένα τσόπο που λέει: μπελᾶς μοῦγινες μὲ τὴν ἐπιμονή σου. Ἀλλὰ τὰ λόγια του, ὅπως πάντα, στάζουν εὐγενικά.

— Δὲν ξέρω τίποτε ἀκόμη.

ΟΙ ΝΕΟΙ

—Δὲν βρίσκετε πὼς σήμερα ἡ ποιητικὴ παραγωγὴ τῶν νέων ἐμφανίζεται καλύτερη ἀπὸ τὴν ἀντίστιχη τῆς προηγούμενης γενεᾶς;

— Ὅτι ὑπάρχει ἀφθονώτερη ποιητικὴ παραγωγή, περισσότερες εὐκολίες μὲ τὰ περιοδικὰ καὶ τοὺς ἐκδότες καὶ ἀπείρως μεγαλύτερο ἀναγνωστικὸ κοινὸ καὶ πιὸ καλλιεργημένο, δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀμφιβολία. Τὸ ζήτημα ὅμως τῆς ποιότητος εἶναι ἄλλο. Μὴ λησμονῆτε πὼς ὅταν ὁ Γρυπάρης πρωτοδημοσίευσε στὴν «Ἑστία» τὰ ἀριστοτεχνήματά του ἦταν 25 χρονῶν. Κι' ὁ Πορφύρας πρωτοφάνηκε ἀκόμα πιὸ νέος.

—Γιατὶ ἕνας Ἕλληνας συγγραφέας δὲν μπορεῖ ἐδῶ νὰ ζήσῃ ἀποκλειστικὰ ἀπ' τὴ δουλειά του;

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΑΣ ΕΡΕΥΝΑ

— Ἔχομε καὶ ὧ συγγραφεῖς ποὺ ἔζησαν πάντοτε καὶ μόνο ἀπ' τὴ δουλειά τους. Παράδειγμα ὁ Ξενόπουλος κι' ὁ Μελᾶς, ἀπὸ τοὺς ἄλλους οἱ περισσότεροι εἶναι ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους. Αὐτὸ ὅμως γίνεται κι' ἔξω. Διότι κι' ἔξω οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων μπαίνουν σὲ δημόσιες θέσεις ὅπου ἡ εἰδικότης τους εἶναι χρήσιμη ἢ ἔχει τέτοια γενικότητα τὸ τάλαντό τους καὶ ἡ μόρφωσίς τους ὥστε μπορουν καὶ κάνουν κριτικὴ καὶ λογοτεχνία στὴ δημοσιογραφία. Ἀλλοιῶς τί ὀη μοσιογραφία θὰ ἦταν αὐτή; Τώρα ὑπάρχουν βέβαια ἀρκετοὶ ἔξω ποὺ ζοῦν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὸ κοινὸ ποὺ σχηματίσαν ἀπ' τὴ λογοτεχνική τους δουλειά. Τέτοια περίπτωσι ἐδῶ σχεδὸν δὲν ἔχομε' Ἂς μὴν λησμονᾶμε ὅμως ὅτι ἔχομε τώρα τὸ θέατρο, ποὺ μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὑλικῶς ἕναν καλὸ λογοτέχνη, γιὰ νὰ μὴν πῶ ὅτι μπορεῖ νὶ δώσῃ μεγάλες ἱκανοποιήσεις καὶ σένα μέτριο συγγραφέα. Τέτοια ἐπιτυχία δὲν ἔχομε στὴν πεσαμένη γενεά, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κλασσικὸ παράδειγμα τοῦ Καπετανάκη, ποὺ μὲ τὸν «Γενικό του Γραμματέα», κωμῳδία πολλῆς ἀξίας ὁμολογουμένως, ἐκέρδισεν ἀρκετά. Ἔτσι, ἐκτὸς ἀπ' τὸ θέατρο, δὲν ἔχομε κοινὸ γιὰ τὰ ἔργα ἀξίας τέτοιο ὥστε νὰ ἀμείβῃ ἐπαρκῶς ἕνα συγγραφέα καὶ νὰ τὸν κάνῃ ἀνεξάρτητο.

ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐδόθη εὐκαιρία, συνεχίζει ἀνετα ὁ κ. Παπαντωνίου, νὰ ἀνταμειφθοῦν οἱ συγγραφεῖς ἂν ἔβγαζαν ἕνα καλὸ ἀναγνωστικὸ γιὰ τὰ σχολεῖα. Δυστυχῶς κι' αὐτὸ ἔγινε ἀδύνατο, διότι τὰ σχολικὰ βιβλία κατάντησαν οἰκτρὰ βιομηχανία, ὅπου ἡ ποιότης τοῦ λογοτεχνήματος εἶναι τὸ τελευταῖο ποὺ παίζει ρόλο καὶ τὸ πρῶτο ποὺ λογαριάζεται κι' ἀποτελεῖ στοιχεῖο ἐπιτυχίας εἶναι τὸ κέρδος.

Κλύτερα νὰ μὴ μιλῇ κανεὶς γι' αὐτὴ τὴν ἀξιοδάκρυτη πνευματικὴ μας παραγωγὴ ποὺ ἀπὸ τὸ 1920 καὶ δῶ γίνεται ὄχι μὲ τὰ χέρια, ἀλλὰ μὲ τὰ πόδια.

— Μὰ καλά. Ξεχνάτε, φαίνεται, τὰ «Ψηλὰ βουνά» ποὺ στάθηκαν ὑπόδειγμα. Θυμᾶμαι ποὺ τὸ διάβασαμονορροῦφι ἕνα βράδυ, ὅταν τὰγόρασε τάδερφάκι μου. Δὲν εἶναι αὐτὸ ὅτι χρειίζεται ; Δὲν διάβαβάζονται αὐτά;

— Τὰ «Ψηλὰ βουνὰ» κύριέ μου, ἔχουν ἀποκλεισθῆ ἀπὸ τὰ σχολεῖα.

— Γιατί ;

— Γιατί... γράφτηκαν μὲ τὰ χέρια....

— Ἀκατανότητο μοῦ φαίνεται νἄχῃ καταδικασθῆ τὸ καλύτερο ἀπ' τάναγνωστικὰ ποὺ φάνηκαν

— Ἀπερρίφθη πρὸ 4 ἐτῶν ἀπὸ μιὰ ἐπιτροπή.

— Ποιὰ ἦταν αὐτή;

— Πέντε ἀνώτεροι ἐκπαιδευτικοὶ ποὺ ἔκριναν ὅτι εἶναι τὸ μόνο ἀπὸ τὴ γενικὴ κουρελαρία ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ διαβάζεται.... Ὁ Πλατοῦτσας γιὰ νὰ χαρακτηρίσῃ κάποτε σένα του λόγο τὸ ἀνακριτικὸ συμβούλιο ποὺ εἶχε τότε καταδικάσει ἕναν ἀξιωματικό, ἔλεγε : Ἦταν πέντε καρέκλες καὶ τέσσερες τοῖχοι. Αὐτοὶ ἦταν καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ποὺ ἔκρινε τὰ «Ψηλὰ βουνά».

Πότε γλύστρησε κι' ὅλας τὸ ὀπόγευμα. Σηκωνόμαστε.... Γιὰ τὴν Ἀκαδημία, σκέπτομαι, τίποτε τὸ σπουδαῖο.

— Εὐχαριστῶ πολύ. Καληνύχτασας.

— Στὸ καλό... Πάει μοῦ τὸ φάγαμε τἀπόγευμα.

— Χωρὶς νὰ πάρω καὶ τίποτε γιὰ τὴν Ἀκαδημία.

— Δὲν σοῦ φταίω γώ.

— Μόνο....

— Τί ;

— Μιὰ ἐρώτησι γιὰ μένα: Ὁ λόγος ποὺ θὰ πῆτε στὴν Ἀκαδημία... Θἆναι στὴ δημοτική;...

— Ἄστα αὐτὰ τὰ δημοσιογραφικά. Ἀρκετὰ εἴπαμε.

—ᾳ—

Μόλις ποτήσαμε στὸ δρόμο μᾶς δέχτηκε μιὰ κόκκινη φωτοβολιὰ ποὺ ἔκαιγε τὴ δύσι καὶ μάτωνε τὴν ἄσφαλτο.

—ᾳ—

Ὅταν πῆρα τὸ αὐτοκίνητο τοῦ γυρισμοῦ ἡ νύχτα εἶχε κι' ὅλας κατέβει... Φαντάστηκα τὸν ποιητὴ σκυμμένον τώρα στὸ γραφεῖό του, μὲ τὸ φῶς, μὲ τὰ χαρτιά του. Καὶ θυμήθηκα τοὺς στίχους του:

Σοφέ μου τὸ τετράσοφο
ποὺ σοῦ φωτάει λυχνάρι,
νάτανε, λέει, φεγγάρι
καὶ σὺ εἴκοσι χρονῶ!...

Μὰ μὲ τὴ διάθεσι καὶ τὴν ἐργατικότητά του δὲν φαίνεται νἆναι καὶ μεγαλύτερος.

Ο κ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Ὁ κ. Μαλακάσης εἶναι πάντοτε πρόθυμος κι' ἀρχοντικὰ εὐγενικός. Μὰ πρέπει νἄχῃ καὶ κέφι. Τὸ βράδυ ποὺ τὸν βρήκαμε στὴν Ἀθηναϊκὴ Λέσχη—μόλις εἶχε πάρει ἀσπιρίνη. Μὰ καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωΐ ὁ πονοκέφαλος φαίνεται πὼς λεπτὰ ἕνα χαριτωμένο χαμόγελο (ἔχετε νοιώσει χαμόγελο ἀπὸ γκαρσόνια ἀριστοκρατικῶν κέντρων;), ἕνα ὡραῖο χαμόγελο εὔκολα τεχνουργημένο σένα λαμποκοποῦν ἀνθρώπινο σύνολο, ποὺ ἀσφαλῶς δὲν θἀργήσῃ νὰ βρῇ τὴν τύχη τοῦ Χαρολάμπη ἢ τοῦ Φιλιππούσῃ.

— Ὁ κ. Μαλακάσης μᾶς τηλεφώνησε πὼς ἐπειδὴ εἶναι ἀδιάθετος δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ περάσῃ τὸ πρωΐ. Σᾶς παρακαλεῖ τὸ ἀπόγεμα.

— Εὐχαριστῶ.

ΤΟ ΑΠΟΓΕΜΑ

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συνεντεύξεως, ἔρριξα μιὰ ματιὰ στὰ βιβλία τοῦ Μεσολογγίτη τραγουδιστῆ ποὺ ἔχω. Ἡ φρεσκάδα εἶναι διάχυτη ἀπ' τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος. Ὁ λυρισμός του εὐγενικὸς καὶ μελῳδικὸς τραγουδᾶει τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ὀμορφιά, τὴ φύσι καὶ τὸ Μεσολόγγι, μὲ εὐκρινεῖς εἰκόνες καὶ μὲ παιγνιδιάρικες διαθέσεις αἰσθηματισμοῦ, μὲ μιὰ μελαγχολία πάντοτε ποὺ βρίσκεται ἀνάμεσα νοσταλγίας καὶ παράπονου. Τὸν τεχνίτη δημιουργὸ τοῦ ἀθανάτου Μπαταριᾶ καὶ τοῦ Τάκη Πλούμα θὰ μπορούσαμε μονολεξὶς νὰ τὸν χαρακτηρίσουμε : θελκτικογράφο.

Ἡ θελκτικότης αὐτὴ βρίσκεται διάχυτη καὶ στὸν ἄνθρωπο, καὶ στὴν ὁμιλία του, ποὺ εἶναι ἐξυπνη καὶ χαριτόλογα. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ συντροφιὰ τοῦ Μαλακάση στὴν Ἀθηναϊκὴ Λέσχη εἶναι ὁλοένα περιζήτητη.

— Νομίζετε πὼς ἡ ἐποχή μας ἀποτελεῖ περίοδο παρακμῆς γιὰ τὴν ποίησι;

—Γιατὶ νὰ τὸ νομίσω. Δὲ βλέπω.

— Ἂν πάρουμε τὸν ἀριθμὸ τῶν ποιητικῶν βιβλίων ποὺ πωλοῦνται καὶ τὸν συγκρίνουμε μὲ τὸν μεγάλο ἀριθμὸ τῶν βιβλίων ποὺ τυπώνονται, θὰ βροῦμε ἕνα ποσοστὸ μᾶλλον ἀπογοητευτικό.

— Ἔτσι γινόταν πάντοτε. Ἐκεῖδὲν θὰ τὸν ἄφησε. Τὸν εἶδα τυχαίως νὰ μπαίνῃ ξανὰ στὴ Λέσχη του καὶ τὸν ζήτησα μιὰ ὥρα πρὶν ἀπ' τὴν καθωρισμένη. Ἔλαβα σὲ δυὸ νοι ποὺ διάβαζαν λιγώτερο ποίησι ἦταν οἱ ἀναγνῶστες. Κι' ἐκεῖνοι ποὺ διάβαζαν περισσότερο, οἱ ἴδιοι οἱ ποιηταί. Κρίσι θὰ μπορούσαμε νὰ βροῦμε ἀπὸ μιὰν ἄλλη πλευρά. Κάθε φορὰ ποὺ ἡ ποίησι φανερώνεται μὲ καινούργιες χαρακτηριστικὲς τάσεις δημιουργεῖται ἕνα εἶδος κρίσεως. Ἡ μικρὴ ἢ μεγάλη ποσότητα τῶν ἀνθρώπων ποὺ διαβάζουν στίχο ἔχουν μιὰ παράδοσι προσφιλῆ, εἴτε δημιουργημένη ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἦσαν νέοι καὶ διάλεξαν τὴν ποιητικὴ τάσι ποὺ ἐναρμονιζόταν συμφωνότερα πρὸς τὴν ψυχική τους διάθεσι εἴτε ὑπάρχουσαν ἀπὸ κείνους ποὺ προηγήθηκαν. Οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν αὐτοὶ δέχονται μὲ κάποια ἔκπληξι τὴ νέα ποιητικὴ κίνησι. Χρειάζεται νὰ περάσῃ κάποιο διάστημα ὥσπου νὰ δημιουργηθοῦν θαυμασταὶ καὶ ὀπαδοί. Αὐτὴ εἶναι ἡ κρίσις.

— Τώρα περνᾶμε αὐτὸ τὸ διάστημα ;

— Ἐκεῖνο ποὺ ξέρω εἶναι πὼς ὑπάρχει μιὰ τάσις ποιητικὴ ὄχι ἀκόμα ἀναγνωρισμένη καὶ ἱκανοποιοῦσα.

— Θὰ ἐννοεῖτε, βέβαια, τὸ συρρεαλισμό.

— Ναί. Καὶ γενικώτερα τὴν ποίησι ἐκείνη ποὺ ἀρνιέται τὶς ἰδέες καὶ δοκιμάζει νὰ συγκινήσῃ μὲ τὴν ὑποβολὴ καὶ τὴν ἐντύπωσι

— Ἀπὸ τὰ μέχρι τώρα δείγματα ποὺ μᾶς σερβίρισεν ἡ καινούργια αὐτὴ τάσις, ὑπάρχουν ἐλπίδες πὼς μπορεῖ μελλοντικώτερα νὰ δικαιωθῆ, νὰ καρποφορήσῃ ὑπὸ τὶς ἑλληνικὲς συνθῆκες, νὰ γίνῃ συνείδησις;...

— Ἐξαρτᾶται ἀπὸ κείνους ποὺ θὰ τὴν καλλιεργήσουν. Ἂν ὑπάρξουν ταλέντα, μπορεῖ καὶ ἡ σχολὴ αὐτὴ νὰ σημειώσῃ ἐποχή...

—....μὲ τὶς κάθετους ὑπονόμους καὶ τὰ κυδώνια;...

— Ὄχι.. ὄχι... Τί εἶναι αὐτά; Δὲν ἐννοῶ αὐτά...

— Μὰ δὲν ἔχετε διαβάσει Ἕλληνας ὑπερποιητάς;

— Δὲν ξέρω ἂν ὑπάρχουν... Ἐσεῖς ἔχετε διαβάσει; Αὐτοὶ εἶναι θορυβοποιοί.... Προσπαθοῦν νὰ ἐπιβληθοῦν... Κι' ἔχουν μάλιστα καὶ τοῦτο τὸ ὡραῖο. Παίρνουν σύμβολά τους παλποὺς, ποὺ δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέσι μὲ τὴν τάσι τους Τὸν Παλαμᾶ νὰ ποῦμε, τὸν Γαννόπουλο.

— Εἴχατε ἀρχίσει ἕνα μυθιστόρημα. Τὸ τελειώσατε;

— Τὸ ἔχω ἕτοιμο. Εἶναι ὅμως γραμμένο κατὰ περιόδους καὶ θἄπρεπε νὰ τὸ ἐπεξεργασθῶ γλωσσικά... Ἂν μπορέσω... Δὲν ἔχω κέφι...

— Ποιὸς εἶναι ὁ τίτλος του:

— Εἶναι Μεσολογγίτικο.... Ἠθογραφικό....

— Ἠθογραφικό; Ἀλήθεια, ἐδῶ δὲν ἔχουνε καὶ τόσο καλὴν ἰδέα γιὰ τὴν ἠθογραφία, εἴτε στὸ πεζὸ ἢ στὴν ποίησι.

— Ποιοὶ δὲν ἔχουνε, οἱ κριτικοί; Ἠθογραφία δὲν κάνει ὁ Ὄμπρος; Ὁ Δὸν-Κιχώτης πάλι δὲν εἶναι ἠθογραφία; Συνήθως νομίζουν πὼς ἠθογραφία εἶναι μόνο τρεῖς-τέσσερες γυναῖκες στὴ βρύσι ἢ κάποιος καβαλλάρης ποὺ σελώνει τἄλογο.. Πρέπει πάντως νὰ διακρίνωμε ἠθογραφία μὲ στενώτερη ἔννοια καὶ μὲ πλατύτερη σημασία. Ὁ «Ζητιάνος» τοῦ Κορκαβίτσα π.χ. εἶναι κατώτερη ἠθογραφία. Δὲν ξεφεύγει τὰ στενὰ ὅρια τῶν ἐθίμων τῶν Κραβαριτῶν. Ὅποιος τὸν διαβάζει, δὲν βρίσκει τὴν εὐχέρεια νὰ μεταφερθῆ ἀναλογικὰ σὲ κάθε γῆ. Οἱ καταστάσεις καὶ τὰ αἰσθήματα δὲν εἶναι γενικῆς ἐπεκτάσεως.

— Πῶς βλέπετε τὴ νεοελληνικὴ θεατρικὴ παραγωγή;

—Δὲν τὴ βλέπω... Ἄλλως τε δὲν παρακολουθοῦν....

— Ἔχετε γράψει θέατρο;

— Τύπωσα τὴν «Κυρὰ τοῦ Πύργου». Εἶναι ὀνειρόδραμα. Θέλει μεγάλο σκηνικὸ πλοῦτο. Γιὰ πρώτη φορὰ μοῦ τὸ ζητήσαν καὶ παίχτηκε σένα Λύκειο στὴν Ἀνδριανούπολι. Θὰ μποροῦσε νὰ ξαναπαιχτῆ...

— Ἡ κριτικὴ σᾶς ἀπασχολεῖ γενικώτερα; Διάβασα τὴν τελευταία μελέτη σας στὸ «Ν. Κράτος» γιὰ τὸν Πορφύρα. Πολὺ ἀκριβολογημένη, μὲ λεπτὴ παρατήρησι....

— Ἔχω γράψει γιὰ τὸν Κονδυλάκη, τὸν Μητσάκη, τὸν Παπαδιαμάντη. Τὸν Μωρεάς. Καὶ γιὰ ξένους. Τὸν Μωρὶς Μπαρές, τὸν Ἀνατὸλ Φράνς.. Βέβαια.

— Γατὶ δὲν τὰ τυπώνετε;

— Πρέπει. Σκεπτόμουν γιὰ ἕνα δίτομο ἔργο. Μὰ δὲν μπορῶ. Πρῶτα εἶμαι πάντα ἀδιάθετος καὶ γι' αὐτὸ ἔφυγα κι' ἀπ' τὴ δουλειὰ μου ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη. Ἔπειτα ἐγὼ δὲν μένω στὴν Ἀθήνα. Πότε στὴν Κηφισιά, πότε στὸ Ψυχικό... Καὶ δὲν τἄχω ὅλα ὅσα ἔγραψα. Ἄλλα εἶναι σὲ φάκελλα, ἄλλα βρίσκονται σὲ μπαοῦλα...

— Πρέπει νὰ βγοῦν. Τώρα μάλιστα εἶμαστε σὲ μιὰ περίοδο ποὺ τὰ κριτικὰ ρουφιοῦνται πολύ.

—Πρέπει. Μὰ δὲν μπορῶ.. Ἐγὼ θὰ φύγω, θὰ φύγω, κι' ἐλπίζω κάποιος θὰ βρεθῆ νὰ τὰ τυπώσῃ.

Στεκόμαστε σαὐτὸ τὸ «ἐγὼ θὰ φύγω». Τὸ λέει μὲ τόση φυσικότητα, τόσο μὲ δίχως παράπονο... Ἂν ξανοίξουμε νέα ρωτήματα πάνω σαὐτὸ εἶναι γνωστὸ πὼς δὲ θὰ ἀκούσουμε πικραμένα ἀποχαιρετιστήρια.... Τὰ λόγια του εἶχαν μόνο τὸν ἀλαφρὸ τόνο τὸν μελαγχολικὸ ποὺ ἔχει κι' ἡ ποίησί του. Συνεχίζομε λοιπόν.

—Ἂν τὰ φροντίζατε ὅμως ἐσεῖς, θὰ ἦταν καλύτερα.

— Θὰ ἦταν.

Καὶ σὲ λίγο.

—Μοῦ εἶπε νὰ μὲ βοηθήσῃ κι' ὁ ποιητής..., ἐκεῖνος..., ποὺ εἶναι στὸ ὑπουργεῖον Τύπου...

—' Ο κ. Ἄγρας;

— Ἄγρας ; Ναί.... Τὸν κάνω σύγχυσι μὲ τὸν ἄλλον, τῆς «Νέας Ἑστίας»....

— Τὸν κ Χάρη;

— Ναί....

— Γιὰ τὴν Ἀκαδημία μας τί γνώμη ἔχετε;

— Τὴν ἔχω γράψει ἀπὸ χρόνια, σένα ἄρθρο μου στὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα». Δὲ μοῦ ἀρέσει τὸ σύστημά της. Τὸ εἶπα καὶ στὸν τότε Πρωθυπουργό, πὼς θὰ προτιμοῦσα μιὰ μορφὴ σὰν ἐκείνη τῆς Βελγικῆς Ἀκαδημίας... Σὲ δυὸ μέρες ἤρθαν δυὸ ἀκαδημαϊκοί, ὁ Μενάρδος καὶ ὁ Κτενᾶς, καὶ μοῦ παραπονέθηκαν γιατί, εἶπαν, ἡ Ἀκαδημία εἶχε σκοπὸ της νὰ ἐκλέξῃ τὸν Γρυπάρη κι' ἐμένα.

Τί μένδιαφέρει. Ἐμένα τὸ σύστημά της δὲ μοῦ ἀρέσει.

— Ἔχετε ἕτοιμη ἄλλη συλλογή;

— Ἔχω «Τὸ Ἐρωτικό». Ἀποσπάσματα ἔχουν δημοσιευθῆ. Μὰ θέλει κι' αὐτὸ κύτταγμα....

Σ'ὅ,τι ρωτᾶμε ὁ κ. Μαλακάσης ἀπαντᾶ πρόθυμος, ἄνετα καὶ ὄχως ἐπιφυλλάξεις. Ἀλλὰ μᾶς ρωτάει κι' αὐτός:—Δὲν φτάν

ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ ΘΑ ΔΟΥΜΕ ΔΥΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΑ «ΝΕΩΝ» ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΜΑΣ

Ο «ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΠΑΘΙ» ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ ΘΑ ΔΙΑΔΕΧΘΗ ΤΟΝ «ΛΗΡ» ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ συνεπῆ πρὸς τὸ πρόγραμμά τους προσφέρουν εἰς τοὺς ἀναγνώστας των δύο συνεντεύξεις μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς («Νέους») συγγραφεῖς μας κ. κ. Ἄγγελον Τερζάκην καὶ Δημ. Ἰωαννόπουλον, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα («θὰ δοῦν τὰ φῶτα τῆς ράμπας») κατὰ τὴν προσεχῆ θεατρικὴν περίοδον. Νεώτατοι καὶ οἱ δύο, ἔχουν εἰς τὸ ἐνεργητικό τους ἀξιολογώτατες ἐπιτυχίες. Τὰ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ ἐλπίζουν καὶ εὔχονται θριαμβευτικὴν ἐπιτυχίαν καὶ εἰς τὰ νέα τους ἔργα.

Ἐνσκήπτουμε στὴ γραμματεία τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου. Ἀναζητοῦμε τὸν Γενικὸ Γραμματέα.

—Ὁ κ. Τερζάκης;

Μᾶς ὁδηγοῦν στὸν συγγραφέα τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαήλ» καὶ τοῦ «Γαμηλίου Ἐρβατηρίου». Πρόκειται νὰ τὸν ὑποβάλουμε σὲ μιὰ ἀνάκρισι — σχετικὰ μὲ τὸ καινούργιο του ἔργο: «Ὁ Σταυρὸς καὶ τὸ Σπαθὶ» ποὺ θὰ παιχθῆ στὸ Βασιλικὸ Θέατρο.

Εἴμαστε κάπως παραζενεμένοι ποὺ ὁ κ. Τερζάκης διάλεξε καὶ πάλι τὴν Βυζαντινὴ ἐποχὴ γιὰ νὰ τοποθετήση τὴν ὑπόθεσι τοῦ νέου του ἔργου. Τόσο ποὺ δὲν βαστᾶμε νὰ μὴ τοῦ ἐκφράσουμε τὴν ἀπορία μας:

—Ἔχετε δίκηο, μᾶς ἀπαντᾶ. Ξαναγυρίζω μετὰ τὸ μεσολαβήσαν «Γαμήλιο Ἐρβατήριο» σὲ μιὰν ἐ-

Ὁ κ. Ἄγγ. Τερζάκης

ποχὴ ἱστορικὴ καὶ σ' ἕνα θεατρικὸ εἶδος ποὺ φαίνονται νὰ μοῦ εἶνε ἰδιαιτέρως προσφιλῆ... Ναί. Ἡ σκέψι ποὺ θὰ κάνη ὁ καθεὶς εἶνε: «Πάλι λοιπὸν Βυζάντιο;»

—Δὲν θέλαμε νὰ ποῦμε αὐτὸ ἀκριβῶς...

—Δὲν ἔχει σημασία. Αὐτὴ εἶνε πάντως ἡ ἀληθινὴ ἔννοια τῆς ἀπορίας σας. Τὸ ξέρω, θὰ παραζενέψη πολλοὺς ἡ ἀναδρομή μου αὐτὴ στὸ Μεσαιῶνα καὶ γι' αὐτὸ καίρομαι ποὺ μοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία τώρα, νὰ ἐξηγήσω τοὺς λόγους ποὺ τὴν ἐμπνέουν.

Καταλαβαίνουμε πὼς πρόκειται ν' ἀκούσωμε ἕνα εἶδος «ἀπολογίας τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς». Τόσο τὸ καλύτερο ὅταν μάλιστα πρόκειται γιὰ ἕναν ἀπολογητή, ἢ συνήγορο, σὰν τὸν συνομιλητή μας. Αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς μᾶς ἔρχονται στὸ νοῦ τὰ λόγια ποὺ εἶχε προτάξει ὁ συγγραφεὺς στὸ πρόγραμμα τῆς παραστάσεως τοῦ «Αὐτοκράτορος Μιχαήλ». Ἂν καὶ ἐκεῖ, ἐξηγοῦσε κυρίως τὸν ἥρωά του καὶ τὴν ἀγάπη του γι' αὐτὸν καὶ ὄχι τόσο τὴν ἴδια τὴ Βυζαντινὴ ἐποχή. Ὅμως ἦταν καθαρὰ ἔντονη ἡ ἀγάπη του, ἡ νοσταλγία του γιὰ τὴν μυστικόπαθη ἐκείνη ἐποχή, γιὰ τὴν παράξενη νοοτροπία της, γιὰ τὴ χρονία μελαγχολία ποὺ ἔπασχε ἡ Βασιλεύουσα, καὶ τὴν πλῆξι ποὺ βασίλευε ἀπὸ τὶς ντάντιες τοῦ Κερατίου ὡς τὶς σκοτεινὲς στοὲς τοῦ Παλατιοῦ. Ἂν πρόκειται τὰ λόγια ποὺ θ' ἀκούσωμε νὰ εἶνε ἴδια μὲ κεῖνα, τότε ἔχουμε πέσει καλά. Τὰ λόγια ἑνὸς πιστοῦ ἐραστοῦ, ὅταν μάλιστα αὐτὸς ὁ ἐραστὴς τυχαίνει νὰ εἶνε καὶ συγγραφεύς, καὶ τὸ σπουδαιότερο νέος, ἀκούγονται πάντοτε μὲ τὸ πιὸ θερμὸ ἐνδιαφέρον. Ἂν μέχρι τὸ τέλος μᾶς ἔκη πείσει, τὸ Βυζάντιο θάχη καὶ ἕνα παραπάνω λάτρη, ὄχι βέβαια τῆς ἰδίας σημασίας μὲ τὸν κ. Τερζάκη.

—Ἔχω δυὸ εἰδῶν λόγους γιὰ ν' ἀναπῶ τὸ Βυζάντιο καὶ νὰ τριγυρίζω γύρω ἀπ' αὐτό, ὅπως ἡ πεταλούδα γύρω ἀπὸ τὴ φλόγα...

—Μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι δὲν πρόκειται νὰ σᾶς σκοτώση ποτὲ αὐτὴ ἡ φλόγα, ὅπως συμβαίνει μὲ τὴν πεταλούδα...

— Ὤ! ἀσφαλῶς ὄχι! Ἡ φλόγα αὐτὴ ἀντὶ νὰ σκοτώση δίνει ἀντιθέτως ζωή. Θὰ δῆτε πῶς βασίζω αὐτὸν τὸν ἰσχυρισμό μου... Εἶπα πὼς ἔκω δυὸ εἰδῶν λόγους: Ἀντικειμενικοὺς καὶ ὑποκειμενικούς. Ἂς ἀρχίσω ἀπὸ τοὺς πρώτους.

Ἡ ἀναδρομὴ στὶς πηγὲς τῆς νεοελληνικῆς παραδόσεως εἶνε ἕνα δόγμα ποὺ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ὅτι ἔχει συνδεθῆ στενὰ μὲ ὅλη τὴ νεώτερη πνευματική μας ἱστορία, τὴν ἱστορία ποὺ ἀρχίζει πρὶν ἀπὸ μισὸν αἰῶνα μὲ τὸ κίνημα τοῦ δημοτικισμοῦ κι' ἁπλώνεται ὅλο καὶ περισσότερο, ἀγκαλιάζοντας πλατύτατους κύκλους, πρὸς τὶς πιὸ παράτολμες ἐπιδιώξεις τῆς φυλῆς μας γιὰ τὸ μέλλον. Ἐνῷ, δηλαδή, ἴσαμε τότε τὸ ἰδανικὸ ποὺ ἐνέπνεε τὶς γενεὲς τῶν πρώτων μετὰ τὴν Ἐπανάστασι διανοουμένων ἦταν ἡ μὲ κάθε τρόπο ἐπιστροφὴ πρὸς τὴν κλασσικὴν ἐποχή, ἡ βαθμιαία ἀποκατάστασις τῆς ἀττικῆς διαλέκτου, ἡ ἀπομίμησι προτύπων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς μέσα ἀπὸ τὴν ἀπομίμησι αὐτὴ θὰ φυτρώση τὸ βλαστάρι μιᾶς καινούργιας κι' ἀντάξιας πρὸς τὴν παλιά, πνευματικῆς καρποφορίας, τὸ ἰδανικὸ ποὺ ὑψώνε γιὰ λάβαρό της ἡ καινούργια ἐποχὴ ἦταν ἡ πίστι πρὸς τὴ σημερινὴ φυλή, ἡ ἀξιοποίησι τῶν ζωντανῶν δυνάμεών της, ἡ ἀνακάλυψι κι' ἡ ζωογόνησι τῶν ἀμέσων πηγῶν τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς ζωῆς.

—Καὶ τὸ Βυζάντιο;

—Τὸ Βυζάντιο, ὄχι πιὰ σὰν ἱστορία ἀλλὰ σὰν παράδοσι, ὄχι πιὰ σὰν γράμμα νεκρὸ ἀλλὰ σὰ ζωντανὸ μέσα στὸ αἷμα μας μὲ τὶς τρομαχτικὲς δυνάμεις τοῦ ἀτταβισμοῦ στοιχεῖο, ἀνασυρόταν αὐτομάτως ἔτσι ἀπὸ τὴν ἀφάνεια κι' ἐρχότανε, θέλοντας καὶ μή, νὰ καταλάβη μιὰ θέσι παράπλευρη κι' ἰσάξια γιὰ μᾶς μὲ τὴν λαμπρὴ ἐποχὴ τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνα.

«Σκεφθῆτε πὼς ἂν μὲ τὴν κλασσικὴν Ἑλλάδα, μᾶς συνδέει ἡ Ἱστορία καὶ μερικὰ γνωρίσματα γενικὰ ἑνὸς κοινοῦ φυλετικοῦ χαρακτῆρος, μὲ τὸ Βυζάντιο μᾶς συνδέουν στενά, σπαρταριστά, δυὸ φλέβες σφύζουσας ζωῆς, ἡ γλῶσσα καὶ ἡ θρησκεία.

—Ὥστε ἡ ἀναδρομή σας πρὸς τὸ Βυζάντιο εἶνε συνειδητὴ καὶ σκόπιμη κ. Τερζάκη.

—Εἶνε συνειδητὴ μὰ, γιὰ νᾶμαι εἰλικρινής...

Ἀ! αὐτὸ θέλαμε! Θαρροῦμε πὼς ἔχουμε συλλάβει ὀρθὴ τὴν κυριώτερη αἰτία. Αὐτὸ ποὺ εἶνε τὸ μόνο ἀληθινὸ κίνητρο τῆς «αἰωνίας ἐπιστροφῆς» τοῦ κ. Τερζάκη: Ἡ καρδιά, ἡ νοσταλγία, ἡ ἄνθησι πὼς ἕνα κομμάτι, ἢ καλύτερα ὁλόκληρη ἡ ψυχή του ζῆ μὲ τὴ νοσταλγία μιᾶς ἐποχῆς, ἑνὸς σημείου μέσα στὸν ὑπόλοιπο ἀδιάφορο χρόνο. Μάλιστα. Ὅλος ὁ ἄλλος χρόνος τοῦ εἶνε ἀδιάφορος. Δὲν εἶνε καθόλου παράξενο αὐτό. Θυμόμαστε κάποια Γαλλίδα λογοτέχνιδα ποὺ ἔγραφε ὅτι ἔνοιωθε τὸν ἑαυτό της σὰν νἄχε ζήσει στὴν ἀρχαία Αἴγυπτιακὴ ἐποχή. Ὅτι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη δὲν ἦταν καθόλου ξένη. Χωρὶς νὰ διαβάση τίποτα γι' αὐτὴν τὴν καταλάβαινε τέλεια, τὴν ἔνοιωθε σὰν ἀτμόσφαιρα προσαρμοσμένη τελείως μὲ τὴ σκέψι της καὶ τὴν ψυχή της. Πιστεύουμε πὼς εἶνε ἴδια καὶ ἡ περίπτωσι τοῦ κ. Τερζάκη. Σκεδὸν δὲν θέλουμε ν' ἀκούσωμε τὴν ἐξομολόγησί του. Τόσο βέβαιοι εἴμαστε ὅτι θὰ δικαιώση τὴ σκέψι μας.

—...Θὰ σᾶς πῶ ὅτι, αὐτὸ, τὸ κατάλαβα κι' ἐγώ... ἐκ τῶν ὑστέρων. Μέσα μου ὅταν κλείνω τὰ μάτια, ὅταν ἀπομονώνωμαι στὸν ἑαυτό μου, νοιώθω νὰ ζῆ τὸ Βυζάντιο μὲ τόσο καταπληκτικὴν ἔντασι ποὺ, ἂν τίποτ' ἄλλο μεταφυσικώτερο δὲν συμβαίνει τότε θὰ πῆ πὼς ὅσα ὑπεστήριξα πρὶν λίγο, πρέπει νὰ εἶνε ἀληθινά Κι' αὐτὸς εἶνε ὁ ὑποκειμενικὸς λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο σᾶς μιλοῦσα πρὶν λίγο. Σέβομαι, ἀγαπῶ καὶ θαυμάζω τὴν κλασσικὴ ἐποχή. Μὰ ν ο ι ώ θ ω τὸ Βυζάντιο. Στρέφομαι πρὸς αὐτὸ ὅπως στὸ κεφαλάρι, τὴ ρίζα τῆς σύγχρονης φυλῆς μας. Καὶ γι' αὐτό, γράφοντας ἔργα μὲ βυζαντινὴν ὑπόθεσι, δὲν ἔχω τὴν ἐντύπωσι ὅτι κάνω ἕναν ἀκαδημαϊκὸ περίπατο σ' ἕνα ὁποιδήποτε ἱστορικὸ παρελθόν, ἀλλὰ ὅτι ἀναπλέω κανονικὰ κι' αὐθεντικὰ τὸ ποτάμι τῆς σύγχρονης ζωῆς μας.

Δὲν εἴχαμε καμμιὰ ἀμφιβολία. Ἐνόσῳ μᾶς μίλαγε ὁ κ. Τερζάκης εἴχαμε μιὰ ἐντύπωσι, πὼς βλέπουμε τὸν ἄνθρωπο, τὸν ἐραστή, ποὺ ὑπερασπίζει ἐκεῖνο ποὺ ἀγαπάει καὶ ποὺ τοῦ τὸ δυσφημίζουν ἔστω καὶ μὲ μιὰ ἀπορία ἢ ἕνα ζάφνισμα. Ἄ ξέρει τόσο καλὰ νὰ δικαιολογῆ τὶς «ἀγάπες» του!

Τοῦ θέτουμε καὶ τὰ τελευταία ἐρωτήματα.

—Εἰδικώτερα γιὰ τὸ ἔργο σας τί θὰ εἴχατε νὰ μᾶς πῆτε, κ. Τερζάκη;

—Ποτὲ περισσότερα ἀπ' ὅσα θὰ σᾶς πῆ, ὅταν εὐτυχήση νὰ παιχτῆ. αὐτὸ τὸ ἴδιο. Τὸ θέμα του εἶνε παρμένο ἀπὸ μιὰν ἐποχὴ ξεχωριστὰ δραματικὴ τῆς μεσαιωνικῆς μας ἱστορίες. Τὶς εἰκονομαχίες. Ἥρωές του κεντρικοὶ ἡ Αὐτοκρατόρισσα τοῦ Η' αἰῶνα Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία κι' ὁ γυιός της Κωνσταντῖος ὁ ΣΤ'. Ὑπόθεσι; Δὲν θὰ σᾶς πῶ τὴν ὑπόθεσι. Ὁ μῦθος εἶνε πάντα ὅ,τι πιὸ ἀσήμαντο ὑπάρχει σ' ἕνα ἔργο τέχνης. Ἐπιδιώκω νὰ ζωντανέψω μιὰ ἐποχὴ ἀντιπροσωπευτικὴ τῆς Ἱστορίας μας, ἀλλὰ καὶ δὲν προσπαθῶ νὰ κάνω τὴ θεατρικὴ εἰκονογράφησί της. Ὅ,τι κυρίως μ' ἐνδιαφέρει εἶνε τὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο ποὺ κρύβεται μέσα στοὺς ἥρωες καὶ μέσα στὴ ἐποχή τους. Οἱ ἐξωτερικὲς συνθῆκες περνοῦν μὰ οἱ ἄνθρωποι μὲ τὰ πάθη τους, τὶς ἀδυναμίες τους, τοὺς πόνους τους, μένουν. Νομίζω πὼς αὐτὴ εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀποστολὴ τοῦ καλλιτέχνη, νὰ προσπαθῆ δηλαδὴ νὰ συλλάβη τὸν ἄνθρωπο «ὑπὸ τὴν αἰωνία του οὐσία». Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ὅλα εἶνε ζητήματα μικρότερης ἢ μεγαλύτερης ἱκανότητος. Τὸ κοινὸ μονάχα κι' ἡ κριτικὴ εἶνε σὲ θέσι νὰ κρίνουν...

—Καὶ ποιὰν ἐποχὴ θ' ἀνεβαστῆ ὁ «Σταυρὸς καὶ τὸ σπαθί»;

—Ὡς δεύτερο ἔργο τῆς προσεχοῦς χειμερινῆς περιόδου. Στὴ διανομὴ ποὺ ἔγινε προχθὲς, τὸ Βασιλικὸ Θέατρο μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ στοργὴ ποὺ δείχνει πάντοτε γιὰ τὰ ἑλληνικὰ ἔργα, μοῦ ἔκανε τὴν τιμή, ὅπως καὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ «Αὐτοκράτορος Μιχαήλ», νὰ παραχωρήση ὅλα σχεδὸν τὰ ἐπίλεκτα στοιχεῖα τοῦ θιάσου του. Καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ θὰ ἤθελα νὰ τονίσω ἰδιαίτερα αὐτὸ ἐδῶ τὸ σημεῖο: Τὴν ἐξαιρετικὴ φροντίδα, τὴ συγκινητική, τῶν ἑλληνικῶν θεάτρων γιὰ τὰ ἑλληνικὰ ἔργα ποὺ ἀνεβάζουν. Τὸ Βασιλικὸ Θέατρο στὴν πρώτη μου ἐμφάνισι καὶ τὴν τωρινή, ποὺ εἶνε ἡ τρίτη, καθὼς κι' ἡ κυρία Μαρίκα Κοτοπούλη στὴ δεύτερη μοῦ ἔδωσαν πάντα τὴν ἐντύπωσι πὼς τὸ ἑλληνικὸ θέατρο ξέρει νὰ τιμᾶη καὶ ν' ἀγαπᾶ ὅσο κανεὶς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ τὰ ἑλληνικὰ ἔργα.

Κ. Λ.

Ο κ. ΒΑΣ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΖΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΩΜΩΔΙΑ «ΑΛΦΑ-ΧΙ-ΤΕΤΡΑΓΩΝΟΝ» ΤΟΥ κ. Δ. ΙΩΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ Ἀνατόλιος Γουλῆς ἐγεννήθη στὰς Ἀθήνας καὶ ἀνετράφη στὸ Βερολίνον. Ἀλλὰ τὸ ταξίδι στὸ ἐξωτερικὸ δὲν εἶχε οὔτε τὴν ἐλαχίστην ἐπίδρασιν στὴ ζωή του. Καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν, ντόμπρος καὶ δυστυχής, ἀγνὸς καὶ ἠθικῶς ἀλύγιστος, ἐφύλαξε τὴν ἰδιορρυθμία του αὐτή, ποὺ ἐγγίζει τὰ ὅρια τοῦ κωμικοῦ, ἀτόφιαν.

Ἐπιστρέφας, λοιπόν, στὴν πρωτεύουσα πρόκειται νὰ κάνη τὴν ἐμφάνισίν του ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θιάσου Ἀργυροπούλου, ποὺ ἀνέλαβε νὰ τὸν παρουσιάση στὸ Ἀθηναϊκὸ κοινὸν ὡς ἐναρκτήριον τῆς χειμερινῆς του περιόδου.

Πατὴρ τοῦ Ἀνατόλιου εἶνε ὁ κ. Δημ. Ἰωαννόπουλος. Νέος εἶνε, βέβαια, ὁ συγγραφεύς, ἀφοῦ ἡ νεότης στὸ θέατρο κατήντησε νὰ ἀρχίζη ἀπὸ τοὺς νεοσσοὺς καὶ νὰ ἐκτείνεται εἰς τοὺς ἀπελπιστικῶς γκρίζους κροτάφους. Ὁ κ. Ἰωαννόπουλος ὅμως, εὐτυχῶς, δὲν ἀνήκει οὔτε στοὺς πρώτους οὔτε στὸ ἀνθηρὸ φθινόπωρο τῶν δευτέρων. Τριαντατέσσαρες Μαΐους ἀριθμεῖ καὶ ἔχει ὡστόσο τὴν ὡριμότητα ἀρκετῶν φθινοπώρων. Γιατὶ ἐργάζεται ἀπὸ ἡλικίας 18 χρονῶν γιὰ τὸ θέατρο μὲ σοβαρότητα, μὲ εὐσυνειδησία καὶ πρὸ παντὸς μὲ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἐκπληρώσεως κάποιας σοβαρωτέρας ἀποστολῆς.

Μ' αὐτὰ τὰ προσόντα ἐπῆρε πρὸ πολλοῦ ἐντελῶς ξεχωριστὴ θέσι ἀνάμεσα στοὺς θεατρικοὺς μας συγγραφεῖς. Γι' αὐτὸ, ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὴ ἀπουσία, ἡ ἐμφάνισίς του παίρνει μοιραίως τὴ μορφὴ θεατρικοῦ γεγονότος, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς νέας θεατρικῆς παραγωγῆς μας. Δὲν θὰ ἦταν, λοιπόν, καθόλου ἄσκοπη μιὰ σύντομη ἀνασκόπησις τοῦ ἔργου του.

Ὁ Ἰωαννόπουλος δὲν ἔχει θεατρικὸ πρωτόλειο. Δὲν ἐνεφανίσθη δηλαδὴ στὴν ἑλληνικὴ σκηνὴ μὲ ἔργο ποὺ νὰ δίδη «πολλὲς ὑποσχέσεις διὰ τὸ μέλλον». Νεαρώτατος ἔκανε τὴν ἐμφάνισί του μὲ τρόπο ποὺ ἐπροξένησε ἐντύπωσι γιὰ τὴν σκηνική του ἀντίληψι, τὴν σταθερότητα τῆς γραμμῆς του στὴ διαγραφὴ τῶν χαρακτήρων του, τὴν πρώϊμην ὡριμότητα τῶν γνησίων ταλέντων. Ὁ «Γυιόκας μας» ἦταν τὸ πρῶτο του θεατρικὸ δημιούργημα ποὺ παίχθηκε τὸ 1926 ἀπὸ τὸν «Θίασο Νέων» στὸ θέατρο τῆς Κυβέλης. Ἦτανε μιὰ φάρσα τόσο ἄριστα γραμμένη, ὥστε βρέθηκαν μερικοὶ, ξεκινῶντας ἀπὸ τὴν ἡλικία τοῦ νέου συγγραφέως, νὰ τοῦ ἀμφισβητήσουν τὴν πατρότητα τοῦ ἔργου.

— Τὸ θυμᾶσαι;

— Βεβαιότατα.

— Καὶ ἔπαψες νὰ θυμώνης;

— Ποτὲ δὲν θύμωσα. Ἄλλωστε αὐτὸ ἦταν τὸ μεγαλύτερο κομπλιμέντο ποὺ μποροῦσαν νὰ μοῦ κάνουν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἢ ἔχω ἄδικο;

Ἄδικο; Ἡ κατόπιν ἐργασία τοῦ Ἰωαννοπούλου ἀπεκάλυψε ἀκόμη ἐναργέστερα καὶ πειστικώτερα τὸ πηγαῖο θεατρικὸ ταλέντο του. Ὁ θίασος Ἀργυροπούλου ἔπαιξε τὸ 1928 τὴν κωμωδία του «Ἡ Σάσα παντρεύεται» καὶ τὸ 1930 ἄλλη κωμωδία του «Ἡ πόρτα καὶ τὸ παράθυρο». Τὸ 1931 ὁ θίασος «Νέοι Καλλιτέχναι» ἔπαιξε τὴν κομεντὶ «Τί φταίει ἡ Νίτσα»; καὶ τὸ 1935 ὁ θίασος τῆς Ἀλκης τὸ δράμα του «Τὸ πραμύθι τῆς εὐτυχίας».

— Εἶχες ἀποτυχίες;

— Γιὰ τὴν ὥρα... Δόξα σοι ὁ Θεὸς, καμμιά.

— Τὸ ἀποδίδεις στὴν τύχη;

— Μᾶλλον ὄχι. Ἴσως δὲν συνέβη νὰ ἀποτύχη κανένα ἔργο μου γιατὶ δὲν γράφω πολλὰ κι' ὅ,τι γράψω δὲν τὸ ἀνεβάζω προτοῦ τὸ μελετήσω καλά. Ἕνα πρᾶγμα ποὺ ἀντιπαθῶ τρομερὰ εἶνε ἡ προχειροτής.

Καὶ ὅμως ἡ παραγωγὴ τοῦ Ἰωαννοπούλου δὲν εἶνε καθόλου περιωρισμένη. Ἐκτὸς τῶν ἔργων ποὺ ἀνέφερα παραπάνω ἔχει καὶ ἀρκετὰ ἄλλα, ποὺ ἂν δὲν ἔκαναν σειρὰ παραστάσεων ἀπὸ μεγάλους θιάσους, ἔχουν κριθῆ ὅμως μὲ τὰ καλύτερα σχόλια ἀπὸ τοὺς κριτικοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ θεάτρου. Τὸ 1925 τὸ ἔργο του «Μαρία—Φλώρα» ἐπῆρε τὸ πρῶτο βραβεῖο στὸν Καλοκαιρίνειο καὶ ἐπαίχθηκε ὡς τιμητικὴ τῆς Σταυρίδου, κι' ἀπὸ τότε σποραδικὰ ἀπὸ διαφόρους θιάσους. Τὸ 1930 ἐπῆρε τὸ Κοτοπούλειο βραβεῖο τῆς διετίας 1928—30 μὲ μιὰ φάρσα του, μαζὶ μὲ ἔργα τοῦ Μωραϊτίνη, Χὸρν καὶ Μπόγρη. Ἀργότερα ἐπῆρε τὸ β' βραβεῖο στὸν Σταθάτειο, μὲ τὸν «Ἀτέλειωτο δρόμο», ποὺ ἐπρόκειτο νὰ παιχθῆ ἀπὸ τὸ Βασιλικὸ Θέατρο. Εἶχαν ἀρχίσει καὶ οἱ πρόβες μάλιστα, ἀλλὰ τὴν τελευταία στιγμὴ τὸ ἔργο ἐκρίθη ὡς πολὺ μονότερνο καὶ ἡ ἀπὸ σκηνῆς ἐμφάνισίς του ἐματαιώθη.

— Καὶ φτάνομε;

— Στὸ "«Ἄλφα-Χί-Τετράγωνον».

— Θ' ἀφήσης αὐτὸ τὸν τίτλο;

— Πρὸς τὸ παρόν...

Γιατὶ, ὅπως συνήθως συμβαίνει, οἱ τίτλοι ποὺ ἀρέσουν στοὺς συγγραφεῖς δὲν ἀρέσουν στοὺς θιασάρχας καὶ τἀνάπαλιν. Εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ παρακολουθήσω ἕνα πρωὶ τὸν κ. Βασ. Ἀργυρόπουλο μὲ τὴν κ. Γιώτα Λάσκαρη, παρακολουθῶντας τὴν ἀνάγνωσι τοῦ νέου ἔργου τοῦ Ἰωαννοπούλου. Ὅταν ἐτελείωσε ἡ ἀνάγνωσις, ὁ ἐξαίρετος κωμικός μας ἐξέφρασε τὸν ἐνθουσιασμό του μὲ τρομερὲς ἐπιφυλάξεις;

— Θαυμάσιο τὸ ἔργο σου, ἀλλά...

— Ἀλλά;

— Ἔχει κἄτι τὸ ἀπαίσιο.

— Δηλαδή;

— Τὸν τίτλο του!

Ἀλλὰ ὁ κ. Ἀργυρόπουλος, ὅπως καὶ ἡ κ. Λάσκαρη εἶνε τόσο ἐνθου-

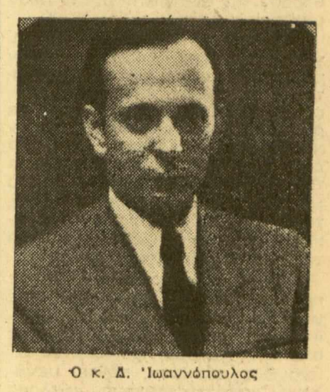

Ὁ κ. Δ. Ἰωαννόπουλος

σιασμένοι μὲ τὸ ἔργο καὶ ἰδιαιτέρως μὲ τὸν ἰδιόρρυθμο τύπο ποὺ τὸ γεμίζει, ὥστε σιγὰ-σιγὰ βρίσκουν καὶ τὸν τίτλο του ὡραῖον. Ἔτσι δὲν ἀποκλείεται νὰ παιχθῆ μ' αὐτόν.

Ἀλλὰ τί εἶνε, τελοσπάντων, τὸ ἔργο; Καὶ τί εἴδους τύπος εἶνε αὐτὸς ποὺ διαγράφει μὲ τόση ἐπιτυχία; Εἴπαμε, ὅτι πρόκειται περὶ ἑνὸς καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν, τὸν Ἀνατόλιον Γουλῆ. Ἀφωσιωμένος στὴν ἐπιστήμη τῶν ἀριθμῶν, ὁ Γουλῆς ἔχει πάρει ἀπὸ αὐτοὺς τὴν ἀλήθεια, τὴν ἀκαμψία καὶ τὸ ἀπόλυτον σὲ ὅλα του. Τοῦ εἶνε ἄγνωστη ἡ ὑποκρισία, ἀκατανόητη ἡ πονηρία. Ἀνύποπτος ἐντελῶς γιὰ τὴν ἐλαστικότητα τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, ζῆ καὶ κινεῖται μέσα σ' ἕναν κόσμο τρεχούσης ἰδιοσυγκρασίας ὡς φαινόμενο. Προσπαθοῦν νὰ τὸν χρησιμοποιήσουν γιὰ ὕποπτες δουλειὲς κι' ὁ ἀγαθὸς Ἀνατόλιος, εὔπιστος καὶ εἰλικρινὴς σὲ ὅλα του, πέφτει θῦμα καὶ γίνεται γελοῖος. Ἀλλὰ ὁ Ἀνατόλιος ἔχει καρδιά. Καὶ ἡ καρδιὰ εἶνε ἡ ἴδια σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πονηροὺς καὶ ἀφελεῖς, ἀγαθοὺς καὶ ὕποπτους. Ἔτσι ὅταν, μία νεαρὴ εὔθυμη κοπέλλα τοῦ κάνη ἔρωτα γιὰ νὰ διασκεδάση, ὁ φτωχὸς Ἀνατόλιος, ποὺ δὲν ξέρει νὰ ὑποπτεύεται, τὸν παίρνει στὰ σοβαρὰ καὶ ἀγαπᾶ.

Ἐπάνω σ' αὐτὲς τὶς βάσεις ὁ Ἰωαννόπουλος ἔγραψε τὴ νέα κωμωδία του. Τὴν εἶχε ἤδη τελειωμένη τὸ περασμένο καλοκαίρι, ἀλλὰ φεύγοντας γιὰ σπουδὲς στὸ Βερολῖνο τὴν ἐπῆρε μαζί του καὶ συνεπλήρωσε ἢ μᾶλλον —γιὰ νὰ μεταχειρισθοῦμε τὴν λέξι τῆς μόδας— ὠλοκλήρωσε τὸν τύπο του. Εὐτυχῶς τὸν Ἀνατόλιο πρόκειται νὰ ἐνσαρκώση ὁ κ. Βασ. Ἀργυρόπουλος. Κανεὶς Ἕλλην ἠθοποιὸς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἀποδώση τὸν Ἀνατόλιο, ἔτσι ὅπως τὸν ἔχει γράψει ὁ συγγραφεύς του. Δὲν χρειάζεται νὰ ἐπαναληφθῆ ἐδῶ, βέβαια, γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ, ὅτι ὁ κ. Ἀργυρόπουλος εἶνε ὁ κωμικὸς μὲ τὴν πιὸ φίνα καλλιτεχνικὴ ἰδιοσυγγρασία, ἕνας προνομιοῦχος δημιουργὸς, ποὺ γεμίζει τὴν ἑλληνικὴ σκηνὴ μ' ἀέρα πολιτισμοῦ. Γι' αὐτὸ ὁ συγγραφεὺς ἐκφράζει τὴν ἰδιαίτερη χαρά του:

— Εἶμαι ἐνθουσιασμένος, μοῦ λέγει, γιατὶ καὶ τὸ ἔργο μου αὐτὸ θὰ τὸ παίξη ὁ Ἀργυρόπουλος. Ἔχει τὴν εὐκαιρία μιᾶς μεγάλης δημιουργίας, σ' ἕνα ἔργο ἑλληνικὸ, κι' ἡ ἐπιτυχία του θ' ἀντανακλᾶ, φυσικὰ, καὶ στὸ ἔργο μου. Γιατὶ δὲν ἀρκεῖ, βέβαια, νὰ διαγραφῆ καλὰ ἕνας τύπος. Χρειάζεται πρὸ παντὸς, ὁ καλλιτέχνης ποὺ θὰ μπῆ μέσα στὸ πετσί του καὶ θὰ τὸν ἀναδημιουργήση ἐπὶ σκηνῆς. Τὸ παίξιμο δὲν εἶνε πάντα ἁπλῆ ἑρμηνεία. Εἶνε τὶς περισσότερες φορὲς δημιουργία —ὅταν ὑπάρχη ὁ κατάλληλος καλλιτέχνης— ποὺ συμπληρώνει καὶ μὲ τὴν ὑποκριτική του δύναμι ὅλες ἐκεῖνες τὶς ἀπαραίτητες μικρολεπτομέρειες, ποὺ ἁπλῶς θὰ σημειώση ὁ συγγραφεύς. Καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, λοιπὸν, ὁ Ἀνατόλιος ἔχει ἐξαιρετικὴ τύχη.

Ὁ θίασος θὰ συγκροτηθῆ σύμφωνα μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ ἔργου. Τὴ σκηνοθεσία θ' ἀναλάβη ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεύς, ποὺ, ἐκτὸς τῆς προηγουμένης πείρας του, παρηκολούθησε τὸν τελευταῖο χρόνο στὴ Γερμανία θέατρο καὶ κινηματογράφο, ἰδιαιτέρως δὲ σκηνοθεσία κοντὰ στὸν περίφημο Χίλπερτ.

Δ. ΨΑΘΑΣ

ΤΑ «ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ» ΣΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΜΙΑ ΠΡΟΒΑ ΤΟΥ «ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΕΣ» ΣΤΟ «ΘΕΑΤΡΟ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ»

Σκότος βαθὺ καὶ ἔρεβος μέσα στὸ κλουβὶ τοῦ ἀσσανσέρ. Ὁ θίασος Κοτοπούλη κάνει οἰκονομίες. Ἕνα κόκκινο σημάδι φωτίζει σπιθίζει μέσα στὸ σκοτάδι, ἕνα σημάδι ἀκίνητο ἐφιαλτικό, σὰν ματωμένο μάτι τῆς νύχτας: Τὸ ποῦρο τοῦ κ. Συναδινοῦ. Ε

Η „ΗΛΕΚΤΡΑ" ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

Η ΕΒΔΟΜΑΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ Κ. ΚΩΣΤΗ ΜΠΑΣΤΙΑ

Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Βασ. Θεάτρου—Διευθυντοῦ Γραμμάτων καὶ Καλῶν Τεχνῶν

Μὲ τὴν ἔναρξιν τῆς περιόδου τῶν παραστάσεων τῆς ὑπαίθρου ὑπὸ τοῦ «Βασιλικοῦ Θεάτρου» εἰς τὸ θέατρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, εἰς ἀπογευματινὴν ἐφημερίδα ἐδημοσιεύθη ἄρθρον ὀφειλόμενον εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ «Βασιλικοῦ Θεάτρου» κ. Κωστῆν Μπάστιᾶν. Τὸ ἄρθρον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Μετὰ δέκα ἡμέρας εἰς τὸ θέατρον τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ ἀρχίζει ἡ περίοδος τοῦ ἀρχαίου δράματος, ἡ περίοδος τῶν παραστάσεων τῆς ὑπαίθρου ποὺ ἐνεκαινίασε πρὸ διετίας μὲ κάποιους δισταγμοὺς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον. Ἐφέτος ὄχι μόνον συνεχίζομεν τὴν καθιερωθεῖσαν περίοδον ἀλλὰ τὴν ἐμφανίζομεν περισσότερον συστηματοποιημένην καὶ προσεκαλέσαμεν τοὺς ἀριστεῖς τοῦ παγκοσμίου πνεύματος νὰ παρακολουθήσουν τὴν θεατρικὴν αὐτὴν πραγματοποίησιν.

Ἀξίζει λοιπὸν τὸν κόπον νὰ ἐξηγήσωμεν τί ἐπιδιώκομεν μὲ αὐτὴν τὴν περίοδον τοῦ ἀρχαίου δράματος, διότι ἐφέτος ἐσυστηματοποιήσαμεν περισσότερον αὐτὰς τὰς παραστάσεις, καθιερώσαντες μόνιμον χορὸν ἐκγυμναζόμενον ἐπὶ ἕνα σχεδὸν ἔτος καὶ ποία ἡ σημασία τῶν παραστάσεων αὐτῶν διὰ τὸ μεγάλο λαϊκὸν κοινὸν τοῦ 1938, τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἐφέτος, αὐτὸ κυρίως καλεῖται νὰ προσέλθῃ καὶ νὰ τὰς παρακολουθήσῃ.

Διὰ νὰ συνεννοηθῶμεν, ἂς μὲ παρακολουθήσῃ ὁ ἀναγνώστης μου εἰς ἕνα μικρὸν καὶ ἁπλοῦν ἱστορικὸν περίπατον. Ἀρχίζοντες ἀπὸ τὸν πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἕως σήμερον, πέντε μεγάλους χαρακτηριστικοὺς κύκλους τοῦ Θεάτρου θὰ συναντήσωμεν. Ὄχι περισσότερους: Τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν Θέατρον, τὸ Ρωμαϊκόν, τὰ Μυστήρια τοῦ μέσου αἰῶνος, τὸ μετὰ τὴν Ἀναγέννησιν Θέατρον τοῦ 16ου αἰῶνος, ὅπου συναντῶμεν τὰ μεγαλύτερα δαιμόνια τῆς θεατρικῆς δημιουργίας, Σαίξπηρ, Καλντερὸν, Λόπε ντὲ Βέγγα, Μολιέρος, Γκολντόνι κλπ. καὶ τέλος τὸ νεώτερο ἀστικὸ λεγόμενο Θέατρο.

Ἂν ἐπιχειρήσωμεν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ περιπάτου αὐτοῦ νὰ κάμωμεν μίαν σύγκρισιν τῶν μεγάλων αὐτῶν περιόδων τοῦ Θεάτρου καὶ νὰ ἐξακριβώσωμεν ποῖα εἶνε τὰ κοινὰ τους χαρακτηριστικὰ, θὰ κάμωμεν ἕναν ἄλλον χωρισμὸν τοῦ παγκοσμίου Θεάτρου εἰς δύο παμμεγίστας κατηγορίας: Εἰς τὸ Θέατρον, ποὺ ἔγράφη, ποὺ ὠργανώθη διὰ τὸν λαὸν καὶ ποὺ ἀπευθύνεται εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἕνα ἄλλο, ποὺ ἐδημιουργήθη καὶ ἐπραγματοποιήθη δίχως τὴν συμμετοχὴν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ στοιχείου τῆς λαϊκῆς μάζης. Διὰ αὐτὸ ὅταν λέγωμεν ἱστορία τοῦ Θεάτρου, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ νομίζωμεν ὅτι ἐξαντλεῖται αὐτὸ τὸ θέμα μὲ τὴν μελέτην τῆς θεατρικῆς παραγωγῆς τῶν διαφόρων ἐποχῶν ἂν ἡ μελέτη αὐτὴ δὲν συμπληρώνεται μὲ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ διαγραφὴν τῶν τρόπων καὶ τῶν μεθόδων τῆς θεατρικῆς πραγματοποιήσεως. Εἰς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Θέατρα, εἰς τὰ Ρωμαϊκὰ, εἰς τὰς μεγάλας πλατείας καὶ ἐμπρὸς εἰς τὰς ἐπιβλητικὰς προσόψεις τῶν καθεδρικῶν ναῶν ὅπου ἐπαίζοντο τὰ Μυστήρια, εἰς τὰ θέατρα ὅπου ἔπαιζαν ὁ Λόπε ντὲ Βέγγα, ὁ Σαίξπηρ, ὁ Μολιέρος, τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον κυριαρχεῖ. Εἶνε τὸ ἅλφα καὶ τὸ ὠμέγα. Καὶ ὁλόκληρος ἡ φιλολογία ποὺ ἐτροφοδότησε αὐτὰ τὰ θέατρα ἔχει ἐκδηλον τὴν σφραγῖδα τῆς λαϊκῆς ποιήσεως καὶ οἱ δημιουργοί της εἶνε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ποιηταί. Ἡ ἀμαδικὴ ψυχολογία, ποὺ ἔχει ἄφθονον τὸν ποιητογονισμὸ, αὐτὴ μόνη μπορεῖ νὰ συλλάβῃ ὅ,τι βρίσκεται κοντὰ στὴ φύσι. Γιατὶ ποιὸ ἀνθρώπινο δημιούργημα ἀντικατοπτρίζει τὴ μεγάλη φύσι ὅσον ἡ Ἀθηναϊκὴ τραγῳδία; Ὁλόκληρος ἡ διαιότης τῶν ἀγρῶν στοιχείων τοῦ χειμῶνος ἰσορροπεῖ πρὸς τὰς ἡμέρας τῆς γαλήνης, ὅταν τὰ δέντρα, καὶ τὰ νερὰ, καὶ οἱ ὁρίζοντες ἠρεμοῦν. Τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἐφήμερα δὲν ἔχουν θέσιν μέσα εἰς πίνακας τόσης ἐκτάσεως ποὺ συνθέτει ἡ πλέον ἀδρὴ πλαστικὴ ὕλη.

Μόνον μεγάλαι γραμμαὶ, μόνον αἰώνια ἀνθρώπινα πάθη ποὺ συγκλονίζουν μὲ τὴν αὐτὴν διαιότητα καὶ τὸν πολίτην τοῦ χρυσοῦ Ἀθηναϊκοῦ αἰῶνος καὶ τὸν σημερινὸν τοῦ 1938. Στὴ Ρωμαϊκὴ πάλι τραγῳδία ἀφθονεῖ ἕνα στοιχεῖο ἐπικὸ, ἡρωϊκὸ, θριαμβικὸ καὶ στὰ Μυστήρια ὑπάρχει ἔκδηλος ἡ τάσις πρὸς λυτρωμὸν, μία φορὰ πρὸς ἀνάτασιν πρὸς τὸ ἄγνωστον καὶ αἰώνιον ἄπειρον, πρὸς τὸ ὁποῖον ὡδηγεῖτο ἀπὸ μυστικιστικοὺς δρόμους ὁ ἄνθρωπος ὁ κουρασμένος ἀπὸ τὰς ἀγόνους φιλοσοφικὰς ἀναζητήσεις.

Μεγάλαι πάλιν γραμμαὶ, αἰώνια πάθη, ἀνατάλυτα αἰσθήματα, καταπληκτικαὶ ἀνθρώπιναι συνθέσεις ('Οθέλλος—Ἀμλέτος—Μάκβεθ—Λὴρ —Ριχάρδος III) εἶνε οἱ πίνακες τῶν μετὰ τὴν ἀναγέννησιν κλασσικῶν.

Μετὰ ὅμως; Τὸ Θέατρον κλείνεται μέσα εἰς τοὺς πύργους τῶν εὐγενῶν, εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἡγεμόνων, γίνεται ἀπόλαυσις μιᾶς δρακὸς ἀνθρώπων κουρασμένων, ἀνικάνων νὰ ἐνθουσιασθοῦν, νὰ συγκινηθοῦν, ἀνθρώπων μὲ διακεκομμένην κάπως τὴν ἐπαφὴν μὲ τὴν μητέρα φύσιν.

Ἡ κριτικὴ διάθεσις τῶν ἀριστοκρατικῶν σαλονιῶν τοῦ 18ου αἰῶνος περνᾶ σὰν φυλλοξήρα ἐπάνω ἀπὸ τὴν δραματικὴ ποίησι τοῦ καιροῦ. Τί σημασίαν εἶχε γιὰ τὴ μεγάλη μᾶζα τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ ὅτι ἡ Αἰκατερίνη ἡ Μεγάλη καὶ οἱ εὐνοούμενοι τῆς Αὐλῆς της ἀπελάμβανον τὰ ἔργα τοῦ Βολταίρου; Καὶ τί σημασία ἔχει γιὰ τὸ θέατρο τάση ἰσχνὴ λίπανσις; Ἂν πάρωμεν στενὰ τὸ Θέατρον ὡς δραματικὴν παραγωγὴν καὶ μόνον, ἀποψις ποὺ εἶνε ἐντελῶς σφαλερὰ, τότε μπορεῖ νὰ θεωρήσωμεν ὅτι, μόλις γραφῇ ἕνα ἔργον αὐτομάτως ὑπάρχει θέατρον. Πρόκειται ὅμως περὶ πλάνης. Διότι ἡ ἱστορία τοῦ Θεάτρου δὲν εἶνε μόνον ἱστορία τῆς δραματικῆς φιλολογίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἀλλὰ περισσότερον ἱστορία τῶν μέσων, τῶν μεθόδων καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν σκηνικῶν πραγματοποιήσεων. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Θεάτρου εἶνε ἰσότιμος μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ φροντιστηρίου του, ἀλλὰ ὅτι αὐτὴ χωρὶς τὸ θέατρον, θὰ εἶχε διαφορετικὴν σημασίαν διὰ τὴν ζωήν μας. Μόνον ἡ θεωρία αὐτὴ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ δώσωμεν τὴν πρέπουσαν θέσιν εἰς ὅλους τοὺς συντελεστὰς τῆς θεατρικῆς πραγματοποιήσεως. Ὁ ὅρος ἄλλωστε θεατρικὴ πραγματοποίησις, πολὺ εὐρύτερος τοῦ ὅρου σκηνικὴ ἐκτέλεσις, δίδει τὴν θέσιν ποὺ ἀξίζει καὶ εἰς τὸ κοινὸν, τὸ ὁποῖον καθορίζεται πλέον μεταξὺ τῶν συντελεστῶν, τῶν παραγόντων τοῦ θεάτρου καὶ ὑπολογίζεται ὡς ἕνα τῶν στοιχείων τῆς θεατρικῆς πραγματοποιήσεως. Ἂν ὁ ποιητὴς εἶνε ὁ σπόρος τοῦ θεατρικοῦ δένδρου καὶ ὁ ἐκτελεστὴς ἡ ἀνθοφόρος του ἔκφρασις, τὸ κοινὸν, ὁ λαὸς εἶνε τὸ λίπασμα, εἶνε ἡ γῆ, εἶνε τὸ κλῖμα εἶνε ἡ ζωογόνος αὔρα ποὺ τὸ τρέφει καὶ τοῦ χαρίζει τὴν δυνατότητα τῆς ἀναπτύξεως. Χωρὶς τὸ στοιχεῖον τὸ θέατρον φυτοζωεῖ. Ἡ ἄνοδος τῆς ἀστικῆς τάξεως μονοπλεύρως ἰθυνούσης εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν ἑνὸς θεάτρου, κατὰ τὸ δεύτερον ἰδίως ἥμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ 20οῦ, ἀληθῶς ἰδιοτύπου. Τὸ εἶδος ἰδίως τῆς Γαλλικῆς βουλεβαρδιέρικης pièce ποὺ ἦτο ἕνα κρᾶμα μὲ ἐλαφροτάτην δόσιν κωμικοῦ καὶ ἐλαφροτάτην δόσιν δραματικοῦ στοιχείου, δὲν συνεκίνησε ποτὲ τὰς μεγάλας λαϊκὰς μάζας οὔτε τῆς ὑπαίθρου οὔτε καὶ τῶν πόλεων. Κανεὶς δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ ὀνομάσῃ αὐτὸ τὸ εἶδος οὔτε τραγῳδία, οὔτε δρᾶμα, οὔτε κωμῳδία. Τὰ θέματά του δὲν ἐνεπνέοντο ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν εἰς τὴν φυσικήν της εὐρύτητα, ἀλλὰ ἀπὸ μίαν περιωρισμένην κοινωνικὴν ζωὴν ποὺ τὴν ἐχαρακτήριζε μιὰ ταξικὴ στενότης. Οἰκογενειακὰ ἤθη αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς τάξεως, ἔρωτες ἐπιπόλαιοι, εὐπρεπεῖς ζηλοτυπίαι, ἀξιοπρεπεῖς συγκρούσεις κομψότατα ἀνοχαὶ, μοιχεῖαι ποὺ ἐξεπλύνοντο μὲ ὀλίγον χιοῦμορ, τέλος πάντων πολὺ ὕφος, πολὺ πόζα διὰ πολὺ μικρὰν ζωήν.

Ὅλοι οἱ ἥρωες ἀνθρωπάκια. Τὸ θέατρον τῶν ἀνθρωπάκων θὰ ἔλεγε κανείς. Κανένα πάθος ποὺ νὰ θυμίζῃ τὴν τρομερὰν θύελλαν τοῦ ὠκεανοῦ κανένα γέλιο ποὺ νὰ συγκλονίζῃ μίαν δημοσίαν πλατεῖαν. Αὐτὰ ὄχι μόνον ἀπουσίαζαν ἀλλὰ κατεδικάζοντο ὡς μὴ σύμφωνα μὲ τὴν περὶ τῶν καλῶν τρόπων ἀντίληψιν. Πολλὲς φορὲς ἐκούρασα τὴ μνήμη μου νὰ θυμηθῶ ἕναν ἥρωα αὐτοῦ τοῦ θεάτρου καὶ ἐστάθη ἀδύνατον. Εἶνε ὅλοι οἱ ἴδιοι. Ἄχροοι, ἄοσμοι καὶ ἄγευστοι. Ποῖος ὅμως ἐλησμόνησε τὴν Ἠλέκτραν τὴν Κλυταιμνήστρα, τὴν Ἀντιγόνη τὸν Προμηθέα, τὸν Οἰδίποδα τὸν Ἰάγο, τὸν Βασιλέα Λὴρ, τὸν Ἄμλετ τὸν Ριχάρδο τὸν III, τὸν Σάυλωκ τὸν Φάουστ, τὴν Λουΐζα Μύλλερ, τὸν Δὸν Κάρλο, τὴν Αἰμιλία Γαλότη, τὸν Ταρτοῦφο, τὸν Φιλάργυρο, τὸν Ἀλκάδη τῆς Θαλαμαίας τὸν Γιάννη Γαβριὴλ, Μπόρκμαν, τὸν Πέερ Γκὺντ; Ποῖος μπορεῖ νὰ ξεχάσῃ τέτοιες μορφὲς, τέτοιες ἀνθρώπινες συνισταμένες πίνακες τόσο συνθετικοὺς; Γεννήματα μεγάλων ποιητῶν ποτισμένων μὲ λαϊκὴ σοφία, ἔκαμαν ὅ,τι καὶ ὁ Θεός. Ἔβρεξαν ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Τὰ ἔργα τους ἐλύτρωσαν συνεπῆραν, ἐσκόρπισαν τὸ τραγικὸ ρίγος καὶ τὸν πλατυ γέλωτα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅλων τῶν τόπων, ὅλων τῶν ἐποχῶν, ὅλων τῶν τάξεων. Ὅλοι ἤπιαν καὶ ἐδροσίσθησαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς πηγάς. Καὶ ὅλοι, σημαίνει ὁ λαὸς εἰς τὴν πλέον εὐρεῖαν σημασίαν του, εἰς τὴν πλέον συνθετικὴν. Ἄρχοντες δηλαδὴ καὶ ἀρχόμενοι, πλούσιοι καὶ πτωχοί, ἄνθρωποι τῆς πόλεως καὶ ἄνθρωποι τῆς ὑπαίθ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος καὶ ἄνθρωποι τοῦ ὑλικοῦ μόχθου, γέροντες μὲ πείραν καὶ παιδιὰ μὲ ὁραματισμούς.

Ὅλοι, ὁ καθένας μὲ τὸν τρόπο του καὶ μὲ τὰ μέσα του εἶχαν κάτι νὰ πάρουν, ἀλλὰ καὶ κάτι νὰ δώσουν. Γιατὶ αὐτοὺς ἐσπούδαζε καὶ ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ἠθοποιός, ἀπ' αὐτοὺς ἐτρύγων καὶ οἱ δύο των, αὐτοὶ ἦσαν τὰ λιπάσματα καὶ τὸ κλῖμα. Καὶ δι' αὐτὸ οἱ τέσσαρες μεγάλοι κύκλοι τοῦ Θεάτρου ἐπειδὴ ἐδημιουργήθησαν καὶ ἐπραγματοποιήθησαν μὲ τὴν συμμετοχὴν τοῦ λαοῦ, ἔζησαν καὶ εἶνε πάντοτε καὶ αἰωνίως σύγχρονοι. Ὁ ἄλλος, ὁ πέμπτος κύκλος δὲν ἐπέζησε οὔτε τῶν συγγραφέων του. Ἔγινεν ἐρήμην τοῦ λαοῦ καὶ ὁ λαὸς τὸν ἐτιμώρησεν.

Ὁ ἀναγνώστης μου ὕστερ' ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἱστορικὸν περίπατον θὰ ἀντιληφθῇ διατί συστηματοποιοῦμεν τὰς παραστάσεις τῆς ὑπαίθρου, διατί καθωρίσαμεν εἰσιτήριον 20 καὶ 10 δραχμῶν, διατί ἀνελάβαμεν νὰ ἀνασυνδέσωμεν τοὺς δεσμοὺς τοῦ λαοῦ μὲ τὰς μεγάλας σκηνικὰς πραγματοποιήσεις. Ἡ ἐπιδίωξίς μας εἶνε βαθύτατα καλλιτεχνική, εἶνε ὁ μόνος δρόμος ποὺ μᾶς ἀπομένει, ἂν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν θέατρον

Καὶ τὸ θέατρον αὐτὸ δὲν θὰ τὸ κάμωμεν μόνοι μας, ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὸ Ἔθνος καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ γόνιμον ἐπιρροήν του.

ΚΩΣΤΗΣ ΜΠΑΣΤΙΑΣ

Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, Διευθυντὴς Γραμμάτων καὶ Καλῶν Τεχνῶν.

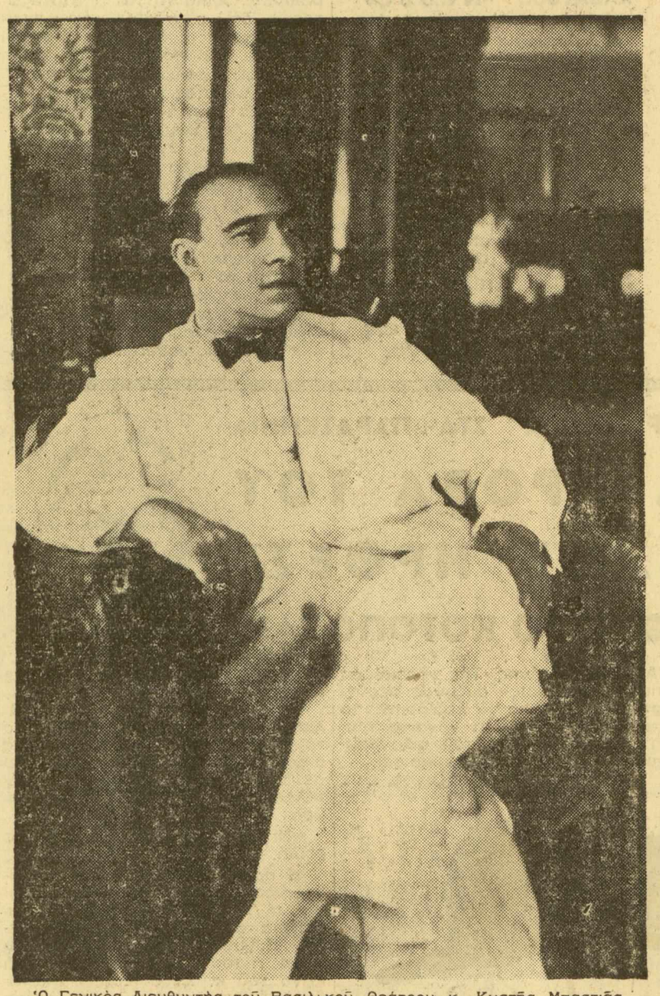

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου κ. Κωστῆς Μπαστιᾶς

Ἡ πληθώρα τῆς ἐπειγούσης καὶ ἐπικαίρου ὕλης μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἀναβάλωμεν μὲ λύπην μας τὰς ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν ἀνταποκρίσεις μας.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς αὐριανῆς παραστάσεως τῆς Ἠλέκτρας ἐν τῷ ἀρχαίῳ θεάτρῳ τῆς Ἐπιδαύρου, παρακληθεὶς ὁ συνεργάτης μας κ. Ν. Λάσκαρης ἔγραψε σύντομον, ἀλλὰ καὶ εὔληπτον διὰ τοὺς πολλοὺς περιγραφὴν αὐτοῦ, συνοδευομένην καὶ ἀπὸ πολλὰς σχετικὰς εἰκόνες.

Τὸ θέατρον τῆς Ἐπιδαύρου, ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ὁποίου θὰ δοθῇ αὐριον τὸ ἀπόγευμα ὑπὸ τῶν ἠθοποιῶν τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου ἡ Ἠλέκτρα τοῦ Σοφοκλέους, ἀνεγερθὲν ἐπὶ τῆς δυτικῆς κλιτύος τοῦ ὄρους Κυνορτίου κατὰ τὸ 420 περίπου π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀργείου, ἢ κατ' ἄλλους Σικυωνίου ἀρχιτέκτονος καὶ γλύπτου Πολυκλείτου, τοῦ Ἀρχαίου Μικαὴλ Ἀγγέλου», κατὰ τὸν Patin, ἐφημίζετο, ὅπως καὶ πράγματι εἶνε, ὡς τὸ καλύτερον καὶ ὡραιότερον ὅλων τῶν συγχρόνων κλασσικῶν θεάτρων, καὶ «θέας ἄξιον», κατὰ τὸν Παυσανίαν. (II. 27 5).

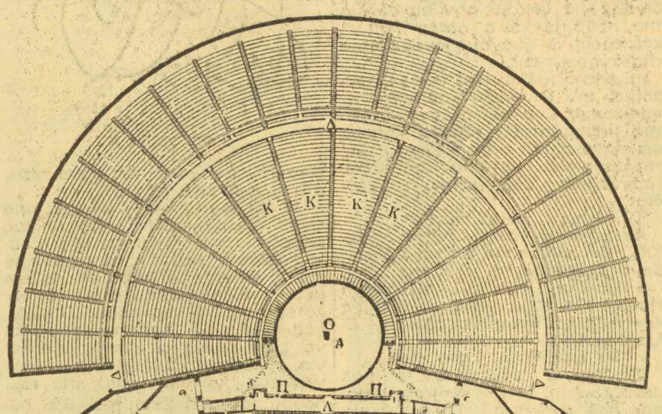

(2) Διάγραμμα τοῦ θεάτρου. Ο. Ὀρχήστρα.— Α Βῆμα τοῦ αὐλητοῦ.— ΚΚΚ Κερκίδες.— ΔΔΔ. Διάζωμα.— ΘΘ. Θῦραι.— Σ. Σκηνή.— Λ Λογεῖον.— ΓΙΠ. Προσκήνιον.— ΙΙ Παρασκήνιο.

(3) Ἀναπαράστασις τῆς σκηνῆς

Διατηρηθὲν σχεδὸν ὁλόκληρον, εἶνε ὠκοδομημένον ἐκ λευκοῦ καὶ κρυσταλλώδους τιτανολίθου, πλὴν τῶν οἰκοδομημάτων τῆς σκηνῆς καὶ τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κοίλου τοίχων (τῶν ἀναλημμάτων), τὰ ὁποῖα εἶνε κατεσκευασμένα ἐκ σκληροῦ πορώδους λίθου.

Ἡ ὀρχήστρα του, τὸ στηθαῖον τῆς ὁποίας εἶνε λίθινον, τὸ δὲ ἔδαφός της ἐκ πεπατημένου χώματος, ἔχει σχῆμα τελείου κύκλου μὲ διάμετρον 24.32 μ. Ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς εὑρίσκεται χθαμαλὸς λευκὸς λίθος, τὸν ὁποῖον τινὲς ὑπέθεσαν ὅτι εἶνε ἡ βάσις τῆς θυμέλης, ἀλλ' ἡ μικρὰ αὐτοῦ διάμετρος (0.91) φανερώνει ὅτι ἦτο τὸ βῆμα τοῦ αὐλητοῦ ὅστις ἐσυνώδευε τοὺς ἐν τῇ ὀρχήστρα χορευτὰς τῶν δραματικῶν ἀγώνων.

Μεταξὺ τῆς ὀρχήστρας καὶ τοῦ κοίλου ὑπάρχει πλακόστρωτος διόδος, χρησιμεύουσα ὡς ὑδραγωγεῖον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς θεατὰς οἱτινες εἰσήρχοντο εἰς τὸ θέατρον διὰ τῶν ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἀνοικτῶν διόδων, τῶν παροδῶν αἱτινες καὶ ἐχώριζον τὴν ὀρχήστραν ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Αἱ πάροδοι τοῦ θέατρου τῆς Ἐπιδαύρου, ὅπως καὶ αἱ τοῦ θεάτρου τῆς Περγάμου, ἐκλείοντο διὰ θυρῶν, τὰς ὁποίας διὰ τοῦ ἀνευρεθέντος ὑλικοῦ ἀνεπαρεστήσεν ὁ κ. Δαρπφελδ, τὸ σχέδιον τοῦ ὁποίου παρατίθέμενον καὶ ἐντοῦθα (4.) ἐδημοσιεύθη ἐν τοῖς προκτικοῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας τοῦ 1883.

Τὸ κυρίως θέατρον, τὸ διὰ τοὺς θεατὰς δηλονότι προωρισμένον μέρος, λεγόμενον καὶ κοῖλον μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν λιθίνων θεάτρων, τὰ ὁποῖα προσωκοδομοῦντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς κοῖλῳ, ἀποτελεῖται ἐκ πεντήκοντα πέντε σειρῶν ἐδωλίων (ἡ τελευταία εἰς 22 μ. 56. ὑπὲρ τὸ ἔδαφος τῆς ὀρχήστρας) διαχωριζομένας εἰς τὰ δύο τρίτα περίπου τοῦ ὕψους του ὑπὸ διαζώματος (εὐρυτέρας διαβάσεως πρὸς εὐκολωτέραν κυκλοφορίαν τῶν θεατῶν) εἰς δύο ζώνας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία κάτω περιλαμβάνει τριάκοντα τέσσαρας σειρὰς ἐδωλίων, διαιρουμένας εἰς δώδεκα σφηνοειδῆ τμήματα (κερκίδας) χωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων διὰ δέκα καὶ τριῶν κλιμακωτῶν δρόμων (κλιμάκων) ἀκτινοειδῶς ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας ἀνερχομένων, ἡ δὲ ἄνω ζώνη, 21 σειρὰς ἐδωλίων διαιρουμένας εἰς εἴκοσι καὶ δύο κερκίδας χωριζομένας δι' εἴκοσι τριῶν κλιμάκων. Τὰ ἐδώλια πάντα, ἀμφοτέρων τῶν ζωνῶν, εἶνε κατασκευασμένα μὲ τοιοῦτον τρόπον (ἐλαφρῶς κοῖλα εἰς τὴν ἐμπροσθιαν αὐτῶν ὄψιν) ὥστε οἱ ἐπ' αὐτῶν καθήμενοι νὰ μὴ ἐνοχλοῦν διὰ τῶν ποδῶν των τοὺς πρὸ αὐτῶν καθημένους.

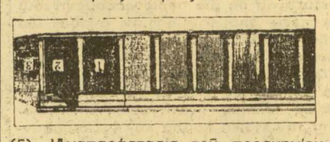

(5) Ἀναπαράστασις τοῦ προσκηνίου. Ὁ ἀριθ. 1 δεικνύει τὴν πρόσοψιν αὐτοῦ, ὁ ἀριθ. 2 τὴν προεξέχουσαν πλευρὰν τῶν παρασκηνίων καὶ ὁ ἀριθ. 3 τὴν φέρουσαν πρὸς τὴν πάροδον θύραν.

Εἰς ἀπόστασιν ἑξήκοντα ἑκατὸν ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ὀρχήστρας φαίνεται ἡ βάσις τοῦ προσκηνίου ἐκ λευκοῦ τιτανολίθου ἐκτεινομένης εἰς 22.60 μ. μῆκος καὶ 3.53 ὕψος καὶ καμπτομένη ἀκολούθως διὰ δύο προεξεχουσῶν ἑκατέρωθεν πρὸς τὴν ὀρχήστραν ὀρθογωνίων πτερύγων αἱτινες ἐσχημάτιζον τὰ παρασκήνια.

Ἦτο δὲ τὸ προσκήνιον, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς δημοσιευομένης εἰκόνος ἑνὸς ἀναπαρασταθέντος τμήματος αὐτοῦ (5) εἶδος στοᾶς ὕψους 3.53 μ μὲ δέκα ὀκτὼ ἰωνικοὺς ἡμικίονας κατὰ τὴν ἐμπροσθίαν αὐτοῦ πρόσοψιν, τὴν πρὸς τὸ θέατρον τετραμμένην» καὶ ὑποσκήνιον καλουμένην, τὰ μεταξὺ τῶν ὁποίων διαστήματα (τὰ μεσοστύλια) ἐκλείοντο διὰ ζωγραφισμένων ξυλίνων πινάκων, οἱτινες ὑπεβάσταζον τὴν στέγην τῆς στοᾶς ἥτις ἀπετέλει τὸ λεγόμενον λογεῖον ἤτοι τὸ ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς καὶ μετ αὐτῆς συνεχόμενον μέρος, κληθὲν οὕτω διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐξελίσσετο τὸ κυριώτερον τοῦ δράματος μέρος, ὁ λόγος, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην Ἐκ τῶν σωζομένων σήμερον ἐρειπίων συμπεραίνεται ὅτι τὸ δάπεδον αὐτοῦ θὰ ἦτο λαμπρόστρωτον. συνεκοινώνει δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ προσκηνίου μετὰ τῆς ὀρχήστρας διὰ μᾶς θύρας, τεσσάρων πεδῶν πλάτους.

Συνεχομένη μετὰ τοῦ λογείου εὑρίσκεται ὄπισθεν αὐτοῦ ἡ κυρίως σκηνὴ ἐκτεινομένη εἰς μῆκος 42 μ. καὶ βάθος 3.20 καὶ ἀποτελουμένη ἀπὸ διώροφον οἰκοδόμημα, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Puchstein γενομένης ἀναπαραστάσεως αὐτοῦ καὶ ἤδη δημοσιευομένης. (3). Ἡ σκηνὴ συνεκοινώνει μὲ τὸ λογεῖον καὶ τὴν ὀρχήστραν διὰ κλιμάκων.

(4) Ἀναπαράστασις τῶν θυρῶν τῶν παρόδων.

Ἀλλὰ τὸ θαυμασιώτερον ἐν τῷ θεάτρῳ αὐτῷ εἶνε ἡ ἀκουστική του, ὁμοίαν τῆς ὁποίας δὲν συναντᾷ τις εἰς οὐδένα τῶν σωζομένων θεάτρων. Εἶνε τοιαύτης ἐντάσεως, ὥστε δύναταί τις ν' ἀκούσῃ καὶ ἀπὸ τῆς ὑψηλοτέρας σειρᾶς τῶν ἐδωλίων, ὄχι μόνον ὁμιλητὴν εὑρισκόμενον ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἢ ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἦχον μικροῦ νομίσματος ἐλαφρῶς προστριβομένου ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ὀρχήστρας βήματος τοῦ αὐλητοῦ.

Τὰς ἐν αὐτῷ παραστάσεις ἠδύναντο νὰ παρακολουθήσουν ἀνέτως περὶ τὰς δέκα καὶ τέσσαρας χιλιάδας θεατῶν.

ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΝ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

„Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΛΗΡ"

Τὸ χαρακτηριστικώτερο νόημα τοῦ ὑπεροχωτέρου τραγικοῦ ποιήματος.— Ἡ «ὕβρις» τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τραγῳδίας.— Τὰ λάθη τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ Νέμεσις. «Λὴρ» καὶ «Γκλῶστερ».— Αἱ ἀνυπέρβλητοι σκηναὶ τοῦ ἐξαγνισμοῦ.

ΜΕΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ ΤΟΥ «ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΗΡ» ΩΣ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ, ΓΡΑΜΜΕΝΑ ΔΙΑ ΤΑ «ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ» ΑΠΟ ΤΟΝ κ. Π. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΝ

Στὸ «Λὴρ» ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη βασική, κεντρικὴ γενικὴ ἰδέα ποὺ συντελεῖ στὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀριστουργήματος αὐτοῦ. Εἶνε ἡ μοιραία τιμωρία τῆς «ὕβρεως» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν ἐπέδιδαν εἰς τὴν λέξιν οἱ ἀρχαῖοι τραγικοί. Τῆς ὕβρεως δηλαδὴ τῆς «ἀπὸ τοῦ ὄρθοῦ, τοῦ προσήκοντος μέτρου παρεκβάσεως», τῆς «αὐθάδους καταπατήσεως τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων νόμων», ἡ προερχομένη ἀπὸ «παράνομον ἰσχύν», ἀπὸ «πλεονάζουσαν συναίσθησιν δυνάμεως», ἀπὸ «ὑπερίσχυσιν ἡδυπαθείας». Αὐτὴ ἡ «ὕβρις» εἶνε ἐκείνη, ἡ ὁποία προκαλεῖ τὴν Νέμεσιν, ἡ ὁποία κάμνει τὸ «θεῖον φθονεῖν τὰ ὑπερέχοντα κωλούειν».

Ὁ «Λὴρ» γίνεται ἔνοχος «ὕβρεως» ὅταν τυφλωμένος ἀπὸ τὴν ματαιοδοξίαν του διαπράττῃ δύο ἱερωτάτων καθηκόντων προδοσίας:

1) Προδοσίαν κατὰ τοῦ βασιλικοῦ του (σύμφωνα μὲ τὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς), καθήκοντος. Διὰ τὴν προσωπικήν του πράγματι καλοπέρασιν καὶ χωρὶς σχεδὸν καμμίαν ἀνάγκην, ἀλλ' οὔτε θυσίαν ἐκ μέρους του, ἀποθέτει τὸ σκῆπτρον.

ΟΣΑ ΦΕΡΝΕΙ ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ο ΓΛΩΣΣΑΜΥΝΤΩΡ... ...ΑΝΟΡΘΟΓΡΑΦΟΣ

Ἡ Ἑταιρία τῶν Ἑλλήνων θεατρικῶν συγγραφέων στὴ συνεδρία τοῦ Συμβουλίου της τῆς 22 Νοεμβρίου 1914 ἐξέλεγε παμψηφεὶ ἐπίτιμα μέλη τοὺς Σπ. Λάμπρο, Σ. Κ. Σακελλαρόπουλο, Ν. Πολίτη, Στ. Δραγούμη, Γ. Μιστριώτη, Ι. Ψυχάρη, Α. Βλάχο καὶ Γ. Σουρῆ.

Πρόεδρος ὁ Χαρ. Ἄννικος. Γ. Γραμματεὺς ὁ κ. Μιλ. Λιδωρίκης.

Στὴ συνεδρία τῆς 11ης Δεκεμβρίου ἀνακοινώνονται ἐπιστολὲς τοῦ Πολίτη, Λάμπρου, Σακελλαροπούλου καὶ Μιστριώτη, ποὺ εὐχαριστοῦν καὶ δέχονται.

Οἱ ἐπιστολὲς αὐτὲς βέβαια μπή κανε στὸ ἀρχεῖο καὶ τώρα κατατεθήκανε στὸ τμῆμα τῶν χειρογράφων τοῦ θεατρικοῦ Μουσείου.

Τὸ κείμενο τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μιστριώτη ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὁ κ. Γ. Μιστριώτης (σκίτσο τοῦ θέμου Ἀννίνου)

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον κ. Πρόεδρον τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἑλλήνων θεατρικῶν συγγραφέων

Ἀξιότιμε κύριε,

Ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἐγγράφῳ σας ἐπιδόξου ὅτι ὑιὸς τοῦ ἀφιερωμένου τῆς θεατρικῆς τέχνης ἀγῶνος ἐπιθυμεῖ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν πατέρα του. Τοῦ ὑμετέρου εὐχαριστοῦντος ἐπιθυμῶ ὑγείαν καὶ πρόοδον τῆς θεατρικῆς σκηνῆς. Τὸ ὄνομα τοῦ ὑιοῦ μου εἶναι Γεώργιος. Ἐὰν ἐπιθυμῆτε ὁ μικρόσωμος, φρονῶ ὅτι ἀφιστᾶται ὁ μέγας τῶν ἀγώνων τοῦ πατρός μου.

Μὲ ἰδίαν τιμὴν

Γ. Μιστριώτης

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Νοεμβρίου 1914

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ Ἰδιόχειρη, ὅπως εἶνε φανερό, καθὼς ἰδιόχειρες εἶνε καὶ τῶν ἄλλων καθηγητῶν, ἔχει μιὰ ξεχωριστὴ σημασία καὶ γιατὶ τὴν ἔγραψε καθηγητὴς τῆς Γραμματικῆς καὶ γιατὶ ὁ Μιστριώτης ἔχει τόσο ἰδιαίτερη θέσι στὴν Ἱστορία τοῦ Γλωσσικοῦ ζητήματος, ποὺ ἔγινε ὁ ἀρχηγός του, ποὺ τόσα εἶπε ἐναντίον τῶν ἀγραμμάτων μαλλιαρῶν. Καὶ ὅμως ὁ μακαρίτης δὲν μποροῦσε νὰ γράψῃ δυὸ - τρεῖς γραμμὲς χωρὶς νὰ κάνῃ ὀρθογραφικὰ λάθη. Στὸ κείμενο λοιπὸν τῆς μικρῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ὑπάρχουν δύο λάθη ὀρθογραφικά:

1) Τὴ λέξι εὐχαρίστως τὴ χωρίζει εὐχαρίσ—τως ποὺ εἶνε λάθος μὴ ἐπιτρεπόμενο οὔτε σ' ἕνα παιδὶ τῆς πρώτης τοῦ Γυμνασίου, ποὺ ἔμαθε κάπως τὸ συλλαβισμό, πῶς δηλ. οἱ λέξεις χωρίζονται διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ συλλαβισμὸ τοῦ Μιστριώτη.

2) Τὸ ἀφομοιοῦται τὸ γράφει μὲ ι, ἐνῷ καὶ οἱ γάτες τὸ ξέρουν ὅτι θέλει μὲ οι.

Τὸ καταπληκτικὸ αὐτὸ ἔγγραφο φανερώνει πολλὰ πράματα.

Ἂν τὰ εἶχανε κάνει αὐτὰ τὰ λάθη ὑποψήφιοι σὲ τίποτα ἐξετάσεις θὰ γινότανε φοβερὸς ντόρος γιὰ τὸ «κῦμα τῆς ἀγραμματοσύνης» κλπ. Ἐμεῖς τί νὰ ποῦμε; Ἕναν αἰῶνα οἱ καθαρευουσιάνοι διδάσκανε ὡς κύριο ἰδανικὸ τὴν ὀρθογραφία καὶ... δὲν τὴν ξέρανε — στοιχειωδῶς.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Τὰ βιβλία τῆς ἑβδομάδος

ΦΡΗ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ: "Πρέβεζα" δράμα. Σχ. 8ον, σελ. 67, ἐκδ. Γκοβόστη. 'Αγγέλλεται τοῦ ἰδίου «ὁ Ποτοῦχος» δράμα (βραβεῖο Καλοκαιρινείου διαγωνισμοῦ).

ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΑΝΤΖΗ: «Ἠλιοτρόπαια» (ποιήματα), Σχ. 8ον σελ. 32, ἐκδοσ. 'Αντωνοπούλου. Στὸ ἐσώφυλλο τῆς πλακέττας τοῦ κ. Κώστα Καλαντζῆ ἀναφέρονται ἕξη προηγούμενες λογοτεχνικὲς ἐργασίες του, δημοσιευμένες ἀπὸ τὸ 1928 ἕως σήμερα. Διηγήματα, ποιήματα, ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις, ἱστορικὲς μονογραφίες. Δικαιολογημένα λοιπὸν θὰ περίμενε κανεὶς διαβάζοντας τὰ τελευταῖα ποιήματά· ἐστω κι ἀν θαυμάσῃ ἔστω καὶ «Λενθάνουσα» τὴν ὑπαρξι τῆς δημιουργικῆς πνοῆς ποὺ θὰ τὸν ὡδηγοῦσε σὲ μιὰ σχετικὴ πολυγραφία, ἢ τοὐλάχιστον νὰ διαπιστώσῃ μίαν ἐκφραστικὴ δεξιότητα ποὺ θὰ μποροῦσε ἴσως νὰ καταστήσῃ ἁπλῶς ἀνεκτὴ τὴν συχνὴ ἐμφάνισί του. Δυστυχῶς ἀπὸ τὰ στιχουργήματα τῆς σειρᾶς ("Ἠλιοτρόπαια») ὄχι μόνον τὸ ποιητικὸ ρίγος ἐλλείπει καταφανέστατα, ἀλλὰ καὶ ἡ κοινὴ αἴσθησι τῆς ἐκφράσεως καὶ τοῦ ρυθμοῦ δὲν ὑπάρχει. Διατύπωσις ἀφόρητα πεζολογική, ἄγνοια τοῦ μέτρου, συχνότατες χασμῳδίες πλατυασμοὶ καὶ ἐπαναλήψεις, ἄλλοτε ἀντιαισθητικώτατες συγκοπὲς λέξεων καὶ ἄλλοτε παραλείψεις ἄλλων ἀπαραιτήτων καὶ συντακτικῶς ἀκόμη, δὲν ἀποτελοῦν βέβαια στοιχεῖα κατάλληλα γιὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκφρασι μιᾶς ἰδέας, ἑνὸς συναισθήματος. Ὅταν ἰδίως ὁ συγγραφέας μεγαληγορεῖ, ζητῶντας νὰ φιλοσοφήσῃ ἐπάνω στὴν τραγικὴ μοῖρα τῶν ἀνθρωπίνων, ἡ μορφὲς τῆς «ἐμπνεύσεώς» του, τόσον ἀντικαλλιτεχνικὰ ντυμένες, παρουσιάζονται ὡσὰν ἀπίθανα «κινούμενα» ποὺ δὲν κατορθώνουν ποτὲ νὰ μᾶς προσεγγίσουν. Ὁ κ. Καλαντζῆς ἀναγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσι καὶ ἄλλων ἐργασιῶν του. Γ.Γ.

ΞΑΝΘΟΥ ΚΑΠΑΤΣΗ: «Ὄνειρα», ποιήματα. Σχ. 8ον, σελ. 64, ἐκδ. 'Αντωνοπούλου.

ΤΑΚΗ ΔΟΞΑ: «Λευκοὶ δρόμοι» (ποιήματα)· 'Ανάμεσα ἀπὸ τὶς διάφορες τάσεις ποὺ ἀναγνωρίζει κανεὶς στὴν πρώτη ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Τάκη Δόξα, μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ ἐκείνην ποὺ θὰ τὸν ὁδηγήσῃ σὲ ἀποτελέσματα περισσότερον εὐτυχῆ. Τὸ ταλέντο του, ἀξιοσημείωτο ἀλλὰ ὄχι τελειώς σχηματισμένο ἔχει δεχθῆ ποικίλες ἐπιδράσεις, χωρὶς ἀκόμη νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀναγκαίαν ἐπιλογὴ καὶ ἀφομοίωσι. Διατυπώνομε τὴν συναδελφικὴ γνώμη πὼς ἡ συναισθηματικὴ φύσι τοῦ νέου ποιητὴ θὰ προσαρμοσθῆ καλύτερα πρὸς τὴν λεγόμενη "καθαρὴ ποίησι» χωρὶς τὸ σπάσιμο τῆς φόρμας. Τὰ ποιήματα ποὺ χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὴν τάσιν αὐτὴ εἶνε καὶ τὰ ὡραιότερα τῆς συλλογῆς του. Καταστάσεις ἀβρὰ ὀδυνηρές, τόνοι ἀπαλοὶ ποὺ κατορθώνουν κάποτε νὰ φέρουν τὴν μελαγχολία ἢ τὴ γαλήνη τους σὲ κάποιαν ἐπαφὴ μὲ τὴν ψυχή μας. Ἔτσι ξεχωρίζομε τὸ «Κάτι μοῦχεις πάρει», τὴν "Δειλία», τὴν ("Ἠσυχη βραδυά».

...Ἐντός μου δὲ σαλεύτηκε ἡ ρέμβη
τῆς ψυχῆς
π' ἀγκάλιαζε μιὰν ἔκστασι χλωμὴ
κι' ἀλαργεμένη
μὲ τ' ὄνειρο μ' ἀπόμεινε ρωμαντικὰ
δεμένη
στὰ βρόχια τῆς σιγῆς.
Ὡραία βραδυά! Πῶς πέρασε γοργὰ
τόσο καλή,
δὲν ἤλθ' ἡ λύπη ταραγμὸς στὴν ἀ-
πλερη γαλήνη
ὅλο τὸν κόσμο μέσα μου ἡ ἀγάπη
περικλείνει
καὶ σένα πιὸ πολύ...

Κάποια περισσότερη ἐπιμέλεια τῆς μορφῆς, ὥστε ὁ στίχος νὰ κερδίση σὲ εὐκαιρία καὶ σὲ μουσικότητα, θὰ μποροῦσε νὰ δώσῃ στὸν κ. Δόξα μιὰ θέση ὄχι περιφρονητέα ἀνάμεσα στοὺς νέους μας ποιητές.

Γ. Γ.

Περιοδικὰ

«ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»: 'Εβδομαδιαία φιλολογικὴ καλλιτεχνικὴ ἐπιθεώρησι. Διευθυντὴς Δημήτρης Φωτιάδης. 'Από τὰ περιεχόμενα τοῦ 91ου τεύχους (3ης Σεπτεμβρίου) σημειώνουμε: Γιάννη Χονδρογιάννη«Οἱ δύο ὄψεις τοῦ 'Υπερρεαλισμοῦ», Θράσου Καστανάκη «Μορφὲς τῆς Γαλλίας», Τάκη Μουζενίδη «Κ. Στανισλάβσκι», ἄρθρο Λ. Πρασίνου «ὁ Σομόλης» μυθιστόρημα, 'Αλέξη Σολωμοῦ «'Αγάπιος ὁ Καλόγερος» διήγημα, Στέφαν Τζβάϊχ «Ναπολέων—Γκρουσού», ("Αλιξ ντὶ Πού «Σκελετὸς» διήγημα. 'Επίσης φιλολογικὸ πορτραῖτο τοῦ κ. Μιχ. Περιδῆ ἀπὸ τὸν κ. Ξεν. Δάντη, χρονογράφημα τοῦ κ. Φωτιάδη, ποιήματα νέων λογοτεχνῶν κλπ.

«ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ»: Δεκαπενθήμερο λογοτεχνικὸ περιοδικό. Διευθυντὴς Μελὴς Νικολαΐδης. 'Από τὰ περιεχόμενα τοῦ 30οῦ τεύχους 10ης Αὐγούστου σημειώνουμε: Μελὴ Νικολαΐδη («Νίκος Νικολαΐδης» (σκιαγραφία), Γιάννη Χατζίνη («Φῶτος Πολίτης» (κριτικὸ ἄρθρο), Ι. Παναγιωτοπούλου ("Ἀνέκδοτα Γράμματα τοῦ Καρκαβίτσα» Κ. Καρθαίου, Νότη 'Αγιαμαυρίτη, Τ. Πανουσάκη «Ποιήματα».

'Ιδιαιτέρως σημειώνουμε δύο ὡραιότατες μεταφράσεις τῆς κ. Σοφίας Μαυροειδῆ—Παπαδάκη ἀπὸ τὰ «Πορτογαλικὰ Σοννέττα» τῆς 'Ελισάβετ Μπράουνιγκ.

Μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων ἐκπομπῶν τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος σημειώνουμε τὶς ἑξῆς:

Δύο συμφωνικὲς συναυλίες ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα τοῦ Σταθμοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ κ. Εὐαγγελάτου.

Ἕνα κουϊντέτο ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ κ. Γλυκοφρύδη.

Φωνητικὸ κουαρτέτο ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ κ. Σπάθη.

Ἐκπομπὲς ἐλαφρῶν τραγουδιῶν ἀπὸ συγκροτήματα τοῦ Κορινθίου, Χυτήρη-Παγώνη κτλ.

Συναυλία ἀπὸ τὴν μανδολινάτα τοῦ Λάδδα.

Κοντάδα ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ Γεωργίου 'Αθανασιάδη.

Δυωδία τῶν δεσποινίδων Δημητρίου καὶ Ντέμη.

Ρεσιτὰλ τραγουδιοῦ· ἀπὸ τὸν βαθύφωνο κ. Μουλᾶ. Κ. Λ.

ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΟΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ

'Από καιρὸ στὴ χώρα μας βρίσκεται σὲ ὀργασμό, σὲ τεράστια ἀνάπτυξι μιὰ καινούργια μορφὴ τέχνης. Τὸ—ἂς καινοτομήσω στὴν ἔκφρασι—διομπχανοποιημένο τραγοῦδι.

Πρόκειται γιὰ τὸ 'Ελληνικὸ τραγοῦδι ποὺ κυκλοφορεῖ ὑπὸ μορφὴν φωνογραφικοῦ δίσκου. Φόξ, ταγκό, βάλς. Εἶναι κι' αὐτὸ μιὰ ἐκφρασι τέχνης πού, ὅπως κάθε ἄλλο εἶδος, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ στοργικὴ παρακολούθησι, ἀπὸ φιλικὸ ἐνδιαφέρον.

'Ως τώρα κανεὶς δὲν τὸ πῆρε στὰ σοβαρά.

Πολὺ συχνὰ δόθηκε ἡ εὐκαιρία σὲ πολλοὺς νὰ μιλήσουν, γιὰ τὸ σύγχρονο αὐτὸ εἶδος, ποὺ τροφοδοτεῖ τὰ καλλιτεχνικὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ μας,— μὲ τὸν τρόπο του βέβαια.— Μὰ ἡ σώπασαν χαρακτηριστικὰ ἢ μίλησαν ἀπὸ καθέδρας καὶ σχεδὸν ἀδιάφορα. «Τὰ «Παρασκήνια» ἀπεφάσισαν νὰ μὴν ἀφήσουν «ἔξω τοῦ νυμφῶνος» αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς τέχνης.

"Ετσι σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ στήλη, κάθε ἑβδομάδα, θὰ κουβεντιάζουμε πάνω στὶς νέες ἐμφανίσεις τοῦ τραγουδιοῦ αὐτοῦ, ποὺ γίνονται εἴτε ὑπὸ μορφὴν δίσκων, εἴτε μουσικῶν κομματιῶν.

Κάθε ἑβδομάδα ὁ ἀναγνώστης θὰ βρίσκη ἐδῶ κάθε πληροφορία γιὰ τὴν κινησι αὐτὴ καὶ γιὰ τὰ τραγούδια ποὺ κυκλοφόρησαν πρὸ ὀλίγου ἢ ποὺ θὰ κυκλοφορήσουν σὲ λίγο.

Τὶς μέρες αὐτὲς κυκλοφοροῦν οἱ ἑξῆς δίσκοι:

ΟΝΤΕΟΝ

7143 «Χάθηκα» φόξ, («Ἔφταιξα» ταγκὸ ἐκτέλεσις τῶν ἀδελφῶν Παπαδάκη.

7144 «Κι' ὅμως ἡ νύχτα περνάει» φόξ, «Μὰ σὺ δὲν θγαίνεις νὰ σὲ ἰδῶ» φόξ, ἐκτέλεσις Ρ. Κεραγιάννη—Κ. Γρυπάρη.

7138 «Μικρούλα καστανὴ» λαϊκό, «Ὀτωχὸ πανωφοράκι μου» λαϊκό.— Καλοὶ στίχοι καθὼς καὶ ἡ ἐκτέλεσις.

7139 «Βασίλω» λαϊκό, «Δυὸ χρόνια σ' ἀγαπῶ» λαϊκό.

7140 «Τὰ μάτιά σου τὰ ἔξυπνα» λαϊκό, «Σὰν τὰ περιστεράκια» λαϊκὸ. 'Αρκετὰ καλὴ μουσικὴ καὶ ἐκτέλεσις.

7142 "Κατινάκι μὴ θυμώνεις» λαϊκό, «Δὲν θέλω πειὰ νὰ μοῦ μιλᾶς» λαϊκό.

ΠΑΡΛΟΦΟΝ

21975 «Σπασμένη μου κιθάρα», ("Αλλοίμονο» ἐκτέλεσις Κούλας Μιχαηλίδου καὶ Νίκου Τσάμη.

21973 «Δυὸ ἀδερφοῦλες στὸ θουνὸ» λαϊκὸ. ("Ἀραπίνα ἀπ' τὸ Μπερούτ». λαϊκό.

'Η ἐκτέλεσις τῶν δεσποινίδων Παπαδάκη ('Οντεὸν 7143) ἱκανοποιητική. Δροσερὲς φωνές. 'Επίσης εὐχάριστη ἡ φωνὴ τῶν δ. Καρσγιάννη ('Οντεόν 7144). 'Η δ. Κούλα Μιχαηλίδου σὲ καλὴ φόρμα καθὼς καὶ ὁ κ. Ν. Τσάμης (Παρλοφὸν 21975).

'Η γενικὴ ἐντύπωσις ἀπὸ τὸ ἄκουσμα τῶν πρώτων αὐτῶν δίσκων τῆς νέας περιόδου, πεῖθει ὅτι μὲ λίγη προσοχὴ θὰ ἐπιτευχθοῦν γρήγορα πολὺ καλὰ ἀποτελέσματα. Φ. Σ.

ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΚΑΘΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΛΙΛΗΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗ - ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΕΝΑ ΜΟΝΟ ΔΑΚΡΥ...

Ἡ κυρία 'Ασπασία, παλιὰ φιλενάδα τῆς μητέρας μου, μὲ κάλεσε νὰ περάσω τὶς γιορτὲς μαζί της καὶ νὰ λάβω μέρος σὲ μιὰ παιδικὴ παράστασι, ποὺ θὰδινε ὁ σύλλογός της.

'Από τὸ σπίτι μου δὲ φέρανε καμμιὰν ἀντίρρησι, γιατὶ τὴ χρονιὰ ἐκείνη περνούσαμε φοβερὲς στεναχώριες. Καὶ, μάλιστα, σὰ νὰ τῆς ἦρθε καλὰ τῆς μητέρας μου, ἡ πρόσκλησις αὐτή. Θὰ ξαλάφρωνε κομμάτι μερικὲς μέρες ἀπὸ τὴν φροντίδα μου κι' ἐγώ, πάλι, σίγουρα θὰ περνοῦσα καλύτερα στὸ πλούσιο σπίτι τῆς κυρίας 'Ασπασίας, ποὺ καθὼς ἔλεγε κι' ἡ ἰδία καμαρώνοντας: «καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα» τῆς κουβαλοῦσε ὁ ἄντρας της.

Δὲ θυμᾶμαι πρτὲ αὐτὴ τὴ γυναίκα νἄχε ἔρθει στὸ σπίτι μας χωρὶς νὰ μᾶς ἀναγγείλῃ καὶ κάποια καινούργια ἀγορὰ — σημαντικὴ ἢ ἀσήμαντη, ἀδιάφορο— καὶ χωρὶς νὰ πλέξῃ τὸ ἐγκώμιο τοῦ ἄντρα της τοῦ κουβαλητῆ.

'Ο πατέρας μου, ἡ ἀλήθεια εἶνε, δὲν τὴν κώνευε· τὴν ἔλεγε ξιπασμένη κι' ὑποκρίτρια κι' ὅταν τὴν ἔβλεπε νἄρκεται ἔφευγε ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα γιὰ τὸ καφενεῖο.

Μὰ ὁ καϋμένος, ὁ πατέρας, εἶχε προσέξει καὶ τοῦτο: ἔπειτα ἀπὸ κάθε βίζιτα τῆς κυρίας 'Ασπασίας, ἡ μητέρα μου γινόταν πιὸ μελαγχολική, πιὸ νευρικὴ καὶ πιὸ κοκόθυμη. "Επειτα στὴ δουλειά, δὲ μίλαγε σὲ κανέναν. 'Εκεῖ μονάχα, ποὺ ἔρραβε ἢ ξεσκόνιζε,τὴν ἄκουγες ξαφνικὰ ν' ἀναστενάζῃ βαθειὰ ἢ νὰ λέῃ θυθισμένη σὲ κάποια συλλογή: «Μερικοὶ ἄνθρωποι σὲ τὶ ἀστέρι γεννιοῦνται, θεέ μου!...». Σταματοῦσε σὰ νὰ συνερχόταν κι' ἐξακολουθοῦσε βαρύθυμη τὴ δουλειά της.

Τὴν ἡμέρα, ποὺ ἡ κυρία Ασπασία ἦρθε νὰ μὲ πάρῃ ἦταν πάλι, κατὰ τὴ συνήθειά της, φορτωμένη διάφορα κουτιὰ μικρὰ καὶ μεγάλα. 'Ανέβηκε λαχανιασμένη τὶς σκάλες τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἔστειλε τὰ μικρά μου τ' ἀδερφάκια νὰ κατέβουνε νὰ προσέχουνε κάτω στὸ αὐτοκίνητο τὰ ὑπόλοιπα κουτιὰ μὴν τύχῃ καὶ τῆς τὰ κλέψουν.

Στὸ μεταξὺ ἡ μητέρα, ποὺ ἄκουσε τὴν κουβέντα της, ἔτρεξε νὰ τὴν ὑποδεχθῆ. Τὴν πέρασε στὴ σάλα κι' ἄρχισε νὰ περιεργάζεται μὲ θαυμασμὸ τὴν καινούργια της τουαλέττα.

'Η κυρία 'Ασπασία, γύρισε σὲ μένα:

—"Ελα, τί κάθεσαι, κυρά; 'Ετοιμάσου νὰ φεύγουμε. Δὲν ἔχω καθόλου καιρό. "Εχουμε χίλιες δουλειὲς νὰ τελειώσουμε. Τ' ἀπόγευμα περιμένω τὶς κυρίες τοῦ Συμβουλίου νὰ συνεννοηθοῦμε πῶς θὰ ἐνεργήσωμε τὸν ἔρανο ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς ἐνορίας μας. Μὴν ξεχάσῃς νὰ πάρῃς μαζί σου κι' ἕνα παλιὸ πανταλόνι τοῦ ἀδερφοῦ σου, ποὺ θὰ μᾶς χρειαστῆ γιὰ τὴν παιδικὴ παράστασι...

'Η μητέρα μου, ποὺ θαύμαζε τὴ ζωτικότητά της, τὴ δρᾶσι της, τὴν κοινωνικὴ καὶ τὰ πλούσια φιλάνθρωπα αἰσθήματά της, θέλησε νὰ τῆς κάνῃ ἕνα κοπλιμέντο:

—Ἐσύ, καϋμένη 'Ασπασία, εἶσαι εὐτυχὴς ποὺ δὲν ἔχεις ἄλλους περισπασμοὺς, δὲ γνοιάζεσαι γιὰ τὸ ψωμὶ τῶν παιδιῶν σου κι' ἔτσι μπορεῖς νὰ κυττάζῃς κι' ἀυτά. 'Εγώ, ὁ Θεὸς νὰ μὲ συχωρέσῃ, δὲν ἔχω πιὰ καρδιὰ γιὰ τίποτα! Δυὸ χρόνια ἔχω νὰ πατήσω σ' ἐκκλησία...

—Δὲν κάνεις καλά, τῆς ἀπάντησε σὲ τόνο ἐπιτιμητικὸ ἡ κυρία 'Ασπασία, καθόλου καλὰ δὲν κάνεις! "Αμα μᾶς λείψῃ καὶ ἡ θρησκεία... τί μένει πιὰ στὸν ἄνθρωπο;

—Μὴ μὲ κολάζεις, 'Ασπασία μου, μέρες ποὺ εἶνε, μὴ μὲ κολάζεις, νὰ ζήσης!

'Από τὴ μισάνοιχτη πόρτα τοῦ δωματίου ποὺ συγυριζόμουνα παρακολουθοῦσα τὴ σκηνή. Εἶδα τὸ βλέμμα τῆς μητέρας μου νὰ καρφώνεται στὰ κομψὰ πακέττα τῆς φίλης της ποὺ ἦταν προκλητικὰ ἀραδιασμένα πάνω στὸ τραπέζι τῆς σάλας. "Υστερα γιὰ νὰ ζώσῃ τέλος στὴ συζήτησι καὶ στὶς συμβουλὲς ἄκουσα νὰ τὴν ρωτᾶῃ:

—Τί καλὰ πάλι ψώνισες αὐτοῦ;

—"Ασε με καϋμένη κι' ἔχω ξεθεωθῆ γι' αὐτὰ ποὺ βλέπεις. Μ.ὰ ἑβδομάδα γυρίζω στὰ μαγαζιὰ νὰ βρῶ τὰ καλύτερα καὶ τὰ φθηνότερα. Μὲ χίλιες δραχμές, ποὺ διαθέτει ὁ σύλλογός μας, πρέπει νὰ ἀγοραστοῦνε τοὐλάχιστον διακόσια ἀντικείμενα, ποὺ θὰ τὰ μοιράσωμε, καθὼς ξέρεις, τὴν παρσιονὴ τῶν Χριστουγέννων στὰ φτωχὰ παιδιὰ τῆς ἐνορίας μας. Καταλαβαίνεις. λοιπόν, τώρα, τοὺς κόπους μου καὶ τὶς σκοτοῦρες μου Ευτυχῶς ποὺ ὁ Σύλλογος διαθέτει αὐτοκίνητο. 'Αλλοιῶς θὰ εἶχα πέσει ἄρρωστη ἀπὸ τὴν κούρασι! Τί νὰ κάνης, ὅμως, ποὺ οἱ ἅγιες αὐτὲς ἡμέρες ἐπιβάλλουν μεγάλα καθήκοντα! Μπορεῖς καϋμένη νὰ ἠσυχάσης, ὅταν βλέπῃς τέτοια δυστυχία καὶ τόση φτώχεια γύρω σου; "Ασε τοὺς μεγάλους. Τὰ παιδάκια ὅμως; Δὲν μπορῶ νὰ βλέπω παιδὶ δυστυχισμένο. "Ενα μόνο δάκρυ στὰ μάτια ἑνὸς παιδιοῦ, μοῦ κομματιάζει τὴν καρδιά! Τὰ παιδιὰ εἶνε πλασμένα γὰ τὸ γέλιο καὶ γιὰ τὴ χαρά!

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο πετάχτηκα ἀπὸ τὸ διπλανὸ δωμάτιο καὶ τοὺς ἔκοψα τὴν κουβέντα.

'Η κυρία 'Ασπασία σὰν μὲ εἶδε ἕτοιμη, σηκώθηκε, χαιρέτησε τὴ μητέρα μου, κατέβηκε χαρούμενη τὶς σκάλες. Πήδηξε στ' αὐτοκίνητο, μὲ πῆρε δίπλα της, ἀπίθωσε στὰ γόνατά μου τὰ ὑπόλοιπα ψώνια της καὶ στράφηκε στὸν ὁδηγό:

—Ὁδὸς Μαυρομιχάλη 88.

Σὲ δέκα λεπτὰ εἴχαμε φτάσει στὸ σπίτι της, ἕνα παλιὸ τριώροφο ποὺ τὸ προώριζε γιὰ προῖκα τῆς κόρης της, μαζὶ μ' ἕνα μεγάλο οἰκόπεδο στὰ κάτω Πατήσια.

Μετὰ τὸ φαΐ ἔγινε ἀπὸ τὴν κυρία 'Ασπασία ἡ κατανομὴ τῆς ἐργασίας. Σὲ μέναν παρήγγειλε νὰ βγάλω ἀπὸ τὰ κουτιὰ τὰ διάφορα μικροπράματα, ποὺ προωρίζονταν γιὰ τὸ Χριστουγεννιάτικο δέντρο καὶ νὰ βάλω ἀπάνω στὸ καθένα καὶ μιὰ μικρὴ ἐτικετοῦλα. Στὴν κόρη της ἔδωσε διαταγὴ νὰ ποτισῃ τὰ λουλούδια τῆς αὐλῆς καὶ αὐτὴ πῆγε νὰ γράψῃ τὶς προσκλήσεις τῶν δημοσιογράφων γιὰ τὴν παιδικὴ παράστασι.

'Ομολογῶ πὼς ἡ δουλειὰ ποὺ μοῦ ἀνέθεσε, μ' ἐνθουσίασε. "Ημουνα πολὺ περίεργη νὰ δῶ τί κρύβαν τὰ πακέττα. Τὰ μάζεψα ὅλα στὸ τραπέζι τοῦ χώλλ κι' ἄρχισα νὰ τὰ ἀνοίγω: Κουκλίτσες μὲ φανταχτερὰ φουστανάκια, φασουλῆδες, πιεροῦττοι μοντέρνα ντυμένοι, σιδηροδρομάκια, αὐτοκίνητα καὶ ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ ζῶα, σὲ μικρὲς χαριτωμένες κι' ἐκφραστικὲς πόζες, ξεχύθηκαν ἀπὸ τὰ πακέττα κι' ἔκαναν τὸ τραπέζι τοῦ χώλλ νὰ μοιάζῃ μὲ στολισμένη βιτρίνα ἐμπορικοῦ.

"Ενας κοντοχοντροστρεμπουλος ἀραπάκος, περίφημα χαρακτηρισμένος, μὲ ἄλικα χείλη καὶ μιὰ σειρὰ μαργαριταρένια δόντια, τρέβηξε περισσότερο ἀπ' ὅλα τὴν προσοχή μου. Τὸν πῆρα στὰ χέρια μου καὶ ἀφαιρέθηκα νὰ τὸν κυττάζω.

'Από τὴν διπλανὴ κάμαρα, ἀκούστηκε ἐπιτακτικὴ ἡ φωνὴ τῆς κυρίας 'Ασπασίας:

—Κατίγκω! Κατίγκω! Φέρε μου τὸ δίσκο μὲ τὰ φλυτζάνια τοῦ τσαγιοῦ.

Δὲν εἶχε ἀκόμα τελειώσει ἡ προσταγὴ τῆς κυρίας 'Ασπασίας κι' ἕνα ἀναμαλλιασμένο μικροσκοπικὸ κεφαλάκι ξεπρόβαλε στὴν πόρτα τοῦ χώλλ.

'Εκτὸς ἀπὸ τὰ ζανθὰ μαλλιὰ κι' ἕνα ζευγάρι μαῦρα βαθουλωμένα μάτια δὲν μπόρεσα νὰ ξεδιακρίνω τίποτ' ἄλλο, γιατὶ ὁ πελώριος δίσκος, φορτωμένος μὲ τὰ φαρφουρένια φλυτζάνια, σκέπαζε ὁλόκληρο τὸ κορμάκι τῆς Κατίγκως, ποὺ περπατοῦσε προσεκτικὰ καὶ εἶχε καρφωμένη τὴ ματιά της στὸ βαρύτατο γιὰ τὴν ἡλικία της φορτίο, προσπαθῶντας νὰ καταφέρῃ νὰ τὸ πάῃ ὥς τὴ διπλανὴ κάμαρα.

Τὴν παρακολουθοῦσα χωρὶς νὰ βγάλω ἄχνα γιὰ νὰ μὴν ἀποσπάσω τὴν προσοχή της. "Αδικα ὅμως, ὁ μικρὸς ἀραπάκος, ποὺ κρατοῦσα ἀκόμα στὰ χέρια μου, τράβηξε τὸ βλέμμα τῆς μικρῆς κι' ἔλυσε τὴν γκρίμτσα τῆς ἐντεταμένης προσοχῆς ποὺ ἀσκήμαινε τὸ προσωπάκι της σ' ἕνα εὐτυχισμένο χαμόγελο.

'Η ἰσορροπία τοῦ δίσκου χάθηκε. Τὸ βάρος, τὸ ἀταίριαστο γιὰ τὰ μικροσκοπικὰ χεράκια, λύγισε τὰ

ἀδύναμα μπρατσάκια της. "Ενας κρότος ἀκούστηκε, καὶ τὰ φλυτζάνια βρῆκαν τὸ τέλος τους μπρὸς στὰ ποδαράκια τῆς ἄτυχης μικρῆς.

Καὶ τὸν ἴδιο τὸν Χάρο ἂν ἔβλεπε ὁλοζώντανο μπροστά της δὲ θἀπαιρνε τὸ προσωπάκι της παρόμοιαν ἔκφρασι πόνου. Σταύρωσε τὰ χεράκια της κι' ἀπελπισμένη, ἄρχισε νὰ βγάζῃ γοεροὺς λυγμούς, τόσο ποὺ μοῦ φάνηκαν ὑπερβολικοὶ καὶ δυσκολοεξήγητοι.

Μόνον ὅταν πρόβαλε ξαφνιασμένη ἡ κυρία 'Ασπασία κατάλαβα: 'Η ἀπειλητικὴ φωνάρα της μ' ἔκανε κι' ἐμέναν ν' ἀνατιναχθῶ. Μαζεύτηκα σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ παρακολούθησα τὸ ἄγριο θέαμα:

— Κακούργα! Θεοκατάρατη! Τὸ κακὸ ποὺ μοῦκαμες! στριγγλάζει ἡ κυρία 'Ασπασία.

'Η φτωχὴ μικρούλα ἀνήμπορη ν' ἀντισταθῆ σωριάστηκε κατὰ γῆς. Τὰ ὠχρὰ της μάγουλα βγάζανε κατακόκκινες φλόγες ἀπὸ τὶς μπάτσες.

— Σκύλλα ! Τὸ θάνατό σου θὰ βρῆς σήμερα ἀπὸ μένα!

Μιὰ τούφα ἀπὸ τ' ἀνυπότακτα

Τά σατυρικά παρασκήνια

ΘΕΡΙΝΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

Ὅσοι Ἀθηναῖοι ἔχουνε
στὰ σινεμὰ προτίμησι
μὲ τὴν φτηνή του εἴσοδο,
τοὺς εἶνε μᾶλλον προσιτὰ
κι' ἂν θέλουν βλέπουνε τὸ φίλμ
μὲ τὸ κομψό τους ἥμισυ
καὶ πρὸ τῶν δέκα καί... μετά!
Ποτὲ ὁ Ρωμηὸς δὲν ἔρχεται
στὸ σινεμὰ στὴν ὥρα του
κι' ἂς ἔχῃ δώσει ραντεβοῦ
στὰς δέκα καὶ μισὴ ἀκριβῶς'
στὰ σκοτεινὰ συγκρούεται
μετὰ κυρίου... ἀόρατου.
Μὰ ὁ «κύριος» δὲν χαρίζεται:
Βρὲ χριστιανέ μου εἶσαι στραβός;
Μὲ συγχωρεῖτε, ἀγαπητέ,
δικό μου εἶνε τὸ φταίξιμο.
Μὰ ὁ «κύριος» δὲν τὸν συγχωρεῖ:
Μοῦχυσες τὸν καφφέ.
Κι' ἐνῷ ἐπὶ τῆς ὀθόνης
συνεχίζεται τὸ παίξιμο,
αὐτοὶ μαλώνουν: —Γάϊδαρε!
Δὲ σκᾶς, μωρέ... ἀ δ ε λ φ έ!
Σὲ ξεκουφαίνουν οἱ βρισιὲς
ποὺ ἀκούγονται κι' οἱ βρόντοι τους
μὰ ἐν τέλει ὁ ταξιθέτης
ρίχνει μιὰ δεσμίδα φῶς
καὶ τοὺς ἀφήνει... ἐμβρόντητους:
Ὁ πρῶτος εἶνε πράγματι
τοῦ δεύτερου... ἀ δ ε λ φ ό ς!

Γ. Ο.

ΕΠΙΔΗΜΙΕΣ

Στὴν ἐποχή μας ὡς γνωστὸν
κάθε φιλόδοξη μαμὰ
ἔχει ὄνειρο ἡ κορούλα της νὰ βγῇ στὸ σινεμᾶ
Μ' ἕνα χαμόγελο πλαστὸν
ὅπως συμβαίνει στὰ εἴδωλα
τοῦ κινηματογράφου

νἄχῃ ἕνα κύκλο θαυμαστῶν
ποὺ θὰ ζοδεύῃ ἀφειδωλὰ
γιὰ τὴν ἀπόκτησιν ἁπλῶς
δικοῦ της αὐτογράφου!

Κάθε μπαμπᾶς τῆς ἐποχῆς
γιὰ νἆναι πράγματι εὐτυχὴς
καὶ νὰ καυχιέται στοὺς γνωστοὺς
γιὰ τοὺς βλαστούς;

Δὲν λέει ποτὲ στὴν κόρη του:
—Σκούπισε λίγο ἢ κέντα
τὴν φήμη ὀπισθοδρομικοῦ θἆχε πατρὸς ἀφόρητου!
Οἱ κλίσεις τὸν ἀπασχολοῦν τοὐτέστι τὰ ταλέντα
κι' ἀγρύπνως τὰ καλλιεργεῖ.

Ἐλπίζει πὼς μπορεῖ νὰ βγῇ
κἄποια στὸ... μπαλκοσένικο
—τὴν βάζει τραγουδάει συχνά,
βραχνὰ
κι' ἀνησυχεῖ τὸν... Ἔνοικο!

Μὰ κι' ἡ μαμὰ φιλοδοξεῖ
καὶ βρίσκει φωτογένεια
σ' ὅλη τὴν οἰκογένεια
μὰ ἰδίως στὸν γυιό της τὸν... μυξή!

Φαντάζεται σὲ κἄποια ὀθόνη
τὴν μικροσκοπικὴ του σκιὰ
—ἡ Σίρλεϋ μπρός του εἶνε κοθῶνι·
κι' ἐνῷ τοῦ ἀλλάζει τὴν... φασκιὰ
λέει στὸν μπαμπάκα του μὲ νάζ
—Ἄκου το ἀπόψε πῶς φωνάζει
—Ἄκου το ἀπόψε ποὺ εἶνε «Ἂν βουὰ»
πὼς ξεφωνίζει «Οὐὰ—Οὐά!»

Γ. Σ. Ε.

ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ

Γ. Σ.

Μὲ κόρδωμα, σὰν τὰ Ἴσια κυπαρισσια
μᾶς ἦρθε μὲς ἀπ' τὰ Παρίσια
στὸ θέατρο τῆς Μαρίκας Ἴσια.
Ὁ Χέλμης, ἡ Μαρίκα κι' οἱ ἄλλοι οὖλοι
τὸν κυττοῦσαν μὲ περιέργεια τὸ Γιαννούλη'
περιμένανε μιὰ λέξη, νὰ πῇ κάτι
ὡς ποὺ ἀρχίσανε νὰ κλείνουνε τὸ μάτι...
Τὄνοιωσαν, πὼς ὅσα χρόνια κι' ἂν κυλίσουνε
εἶνε γραφτὸ σὲ μερικὰ παιδιὰ νὰ μὴ μιλήσουνε.
Καὶ τότε ὁ πολυμήχανος ὁ Χέλμης διελογίσθη
«Μιὰ ποὺ τὸ ταμεῖο μας ὀλίγον ἐκλονίσθη
δὲν πιάνει τὸν ἀμίλητο στὰ βρόχια
νὰ μὴ γνωρίσῃ πιὰ ποτὲ
τὸ θέατρό μου φτώχεια;
Γιατὶ καθένας πιὰ τὸ ξέρει
πὼς μόνο ἡ σιγὴ κόσμον φέρει».
Ἔτσι τὸ ζήτημα τὸ θέτει
καὶ διορίζει τὸ Γιαννούλη σκηνοθέτη.
Καὶ στὰ μουγγὰ (νὰ ἕνα θαῦμα νὰ τὰ χάσῃς)
ἐβγῆκαν οἱ πιὸ φίνες παραστάσεις.

Η ΣΚΝΙΠΑ

ΤΑ ΚΑΜΠΑΡΕ

Πιιστεύουν πὼς τὸ καμπαρὲ
εἶνε ἄνδρον
ἀνυπάνδρων.
Γι' αὐτὸ ποτὲ ὁ νυμφίος
δὲν μπαίνει ἐκεῖ στὰ φανερὰ
εἰσέρχεται ὅμως μιὰ χαρὰ
...κρυφίως!

Κατατοπίζεται αὐθωρεὶ
κι' εὐθὺς τὰ «οὐρὶ»
τοῦ Παραδείσου ποὺ εἶνε ὑπόγειος
λαμβάνουν ἀναλόγους θέσεις
κι' ἂν τὸ ψητὸ δὲν εἶνε λόγιος
ἀρχίζουν... βλεμματοεπιθέσεις!

(Γύρισαν ὅλη τὴν ὑδρόγειο
κι' ἔχουν εὐκόλως διαπιστώσει
γιὰ κάθε λόγιο
πὼς κάνει γλέντια ἐπὶ... πιστώσει!)

Βεβαίως ἂν εἶνε γαλαντόμος
γίνεται ἀντιληπτὸς συντόμως
ἐντὸς ὀλίγου εἶνε ἀγκαζὲ
μὲ μιὰ Ἰσπανίδα φλογερὴ
παίρνει τὸν σχετικὸ μεζὲ
κι' ὁ «ταυρομάχος προχωρεί!»

Μὲ τὰ γλυκὰ χαμόγελά της
Ὁ νέος πελάτης
γίνεται ἀπ' τὶς σαμπάνιες «φέσι».

Μὰ ὅταν σὲ μιὰ στιγμὴ ἐν ὑφέσει
κάνει τὴν θλιβερὴ διαπίστωσι:
πὼς δὲν ὑπάρχουν πιὰ λεφτὰ
κι' ὀρθὰ - κοφτὰ
τοῦ λένε πὼς δὲν ἔχει πίστωσι
γίνεται ἀπ' τὴν ὀργὴ... Ἐρυθρὸς
ἡ δὲ Ἰσπανία μὲ λύπη
τὸν ἐγκαταλείπει
γιατὶ εἶνε δυὸ φορὲς... Ἐχθρός!

Γ. Σ. Ο.

ΛΟΓΙΑ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Ἂν ὁ Εὐαγγελίδης εἶνε διευθυντὴς ἑνὸς «Σαββατοκύριακου» ἐγὼ εἶμαι διευθυντὴς ὁλοκλήρου «Ἑβδομάδος».

ΑΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ

Στὴ χώρα τοῦ Νείλου ἐπᾶθα... νῖλες!

Ο. ΛΑΣΚΟΣ

(διασκευαστὴς τῆς «Γκόλφως»!)
Α.Χ2 = 200 παραστάσεις. Μακάρι!

Δ. ΙΩΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Καλὸ θᾶταν νἄχω κι' ἄλλο Ψευδώνυμο.

ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ
ἢ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

ΗΤΑΝ Η ΝΤΕΝΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΣ

Δὲν εἶνε ἀπαραίτητο τὸ ὄνομα κάτω ἀπὸ τὸ κλισὲ τῆς Γκρέτα Γκάρμπο καὶ τοῦ Ρόμπερτ Ταίηλορ γιὰ νὰ τοὺς ἀναγνωρίσῃ κανείς. Εἶνε τόσο γνωστοί, βλέπετε. Ἔτσι σκέφθηκαν οἱ εὐφυεῖς τυπογράφοι μας ὅταν, στὸ προηγούμενο φύλλο τῶν «Παρασκηνίων», παρέλειψαν νὰ προσθέσουν τὸ ὄνομα τῆς ἐκλεκτῆς καλλιτέχνιδος Ντενὶς Κωνστάνς. Ποιὸς δὲν τὴν ξέρει; Ἤδη ἀπαντοῦμε στὸν ἐπιστολογράφο μας, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐρωτᾶ ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ...μαγικῆς εἰκόνος!: Ὄχι, φίλε μου, περὶ μαγικῆς, ἀλλὰ περὶ μανευτικῆς εἰκόνος ἐπρόκειτο..

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Ἐν συγκρίσει μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχαίου Ἀριστοφάνη
κάθε πνεῦμα εἶνε φτωχόν.
Εἶνε ὁ «μαῖτρ» τῶν ἐποχῶν
κι' ἄλλο σὰν καὶ τὸ δικό του πνεῦμα, ὡς τώρα δὲν ἐφάνη

Κάνοντας λοιπὸν ἀρχὴ
ἀπ' τὸν «μαῖτρ» ποὖχει πεθάνει,
στὴν δική μας ἐποχὴ
θὰ γυρίσω μάνι - μάνι
καὶ θὰ πάρω
μ' ἕνα σμπάρο
μιὰ συνέντευξι ἀπ' τοὺς νῦν
ποὖ τροφοδοτοῦν μὲ... πνεῦμα τὴν θεατρικὴν σκηνήν.

Κατὰ πρῶτον
βρῆκα δυσκολίας πολλάς:
Ὡς γνωστὸν τῶν τεθνεώτων
ἡ κοιλὰς
κεῖται πέραν τῶν συνόρων τῆς δικῆς μας γῆς· κι' ἂν ἄρτι
δὲν προμηθευόμουν χάρτη
καὶ ὁδηγὸ γιὰ τὰς ὁδοὺς
Θᾶταν δύσκολο νὰ φτάσω στοῦ Σατὰν τοὺς ὀπαδούς!
Ἐξεκίνησα μιὰ μέρα κι' ἔφτασα μιὰ νύχτα ἐκεῖ...
Μὲ ὑπεδέχτηκαν διαβόλοι μᾶλλον... συμπαθητικοί.
Μοῦπανε ποῦ κάνει στέκι ὁ μεγάλος Σατανᾶς
κι' ὅταν μοῦδωσὲ τὴν ἄδεια
μὲ πληροφορίας τινάς,
εἰσεχώρησα ἐσπευσμένως στῆς κολάσεως τὰ σκοτάδια.
Πῆρα διὸ βαθειὲς ἀνάσες καὶ προχώρησα στὸ βάθος.
Μήπως εἶχα κάνει λάθος,
κι' εἶχα πάρει δρόμον ἄλλο;
Εἶχ' ἀρχίσει ν' ἀμφιβάλλω.
Ἀλλὰ πρὶν τὰ χάσω. Νά!
Συναντῶ ἄλλο Σατανᾶ.
Μὲ λεπτότητα μεγάλη τὸν ρωτῶ καὶ μοῦ ἀπαντᾷ:
Πῶς ὁ Ἀριστοφάνης μένει στὸ... καζάνι του κοντά!
Μὲ συνώδεψε πιὸ πέρα· — «Ξέρετε, μοῦ λέει, μπορεῖ
»νἄχῃ πάει στοῦ κὺρ... Σουρῆ!
»Ὅταν σμίξουνε οἱ λεβέντες κάνουνε πολλὰ ζιζάνια».
Δὲν τοὺς βρήκαμε στὸ σπίτι. —«Μὴν τοὺς ρίζαν στὰ καζάνια;»
—«Ξέρετε» μοῦ λέει σὲ λίγο «κἄποιο διάβολο χτυπῆσαν
καὶ τοὺς ἔρριξαν στὴν... πίσσαν!»
—«Καίγονται, ρωτάω μὲ τρόμο; Πάω νὰ ρίξω μιὰ ματιά».
Πράγματι ἔσπευσα μὲ φούργια
μὰ εἶχαν σβύσει τὴ φωτιὰ
μὲ τὰ... καλαμπούρια!
. . . . . .
Ὁ Σουρῆς κι' ὁ Ἀριστοφάνης δὲν μὲ δέχτηκαν προθύμως
μὰ ὅταν εἶπα πὼς ὁ... Τίμος
μ' εἶχε στείλει ἐπὶ συστάσει,
ἄλλαξαν ἀμέσως στάσι...
—Μαῖτρ, ἐν πρώτοις τοὺς ρωτῶ:
«Ποιὸν ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς μας θεωρεῖτε πιὸ... κουτο;»
Κι' ὁ Σουρῆς προτοῦ σκεφτῇ
Τ' ὄνομα «Δυὸ συγγραφέων» μοῦ ψιθύρισε στ' αὐτὶ
Κατηφὴς ὁ Ἀριστοφάνης, μοῦ εἶπε πὼς παντοῦ χρωστᾷ
(Βλέπετε στὴν ἐποχή του δὲν ὑπῆρχαν... ποσοστά!)
Μὲ ὕφος δὲ μισοκακόμοιρον
μοῦ εἶπε πὼς χρωστᾷ στὸν Ξέρξη στὸν Μαικῆνα καὶ στὸν Ὄ-
(μπρον!
Μὰ κι' ὁ φίλτατος Σουρῆς
εἶχε χρέη στὸν ἄλλο κόσμο κι' ἔφταιγε ἡ ἐφημερίς,
(ὁ πασίγνωστος «Ρωμηός» του)
ποὺ ἔξασφάλιζε τὸ γέλιο κάθε σκυθρωποῦ ἀναγνώστου.
Εἴχανε λοιπὸν κι' οἱ δυό τους ἕνα πλῆθος δανειστῶν
πρὸ Χριστοῦ ὁ Ἀριστοφάνης κι' ὁ Σουρῆς μετὰ Χριστόν!
—«Μαῖτρ» τοὺς ρώτησα, «θὰ δοῦμε καμμιὰ νέα σας κωμωδία;»
Ἐξανέστη ὁ Ἀριστοφάνης. —Δὲν σκοπεύω μὰ τὸν Δία!
Θἀθελα νὰ γράψω ἀλλὰ,
Τώρα οἱ συγγραφεῖς σας γράφουν ἀπὸ μένα πιὸ... καλά!
Κι' εἶπε ὁ Σιὸρ Σουρῆς:
—«Χωρὶς
»νὰ τοὺς κάνω κομπλιμέντα
»οἱ σατυρικοί σας εἶνε, λογοτέχνες περιωπῆς
»κι' εἶνε ἀληθινὰ ταλέντα
»τῆς... λογοκλοπῆς!
»Μερικοὶ γράφουν καλά!»
—«Ναί», τὸν διακόπτω ἀλλὰ
»Δὲν γεννήθη ἄλλος Σουρῆς!»
κι' ἐνθουσιασμένος, αἴφνης εἶπα ἕνα δικό του στίχο:
—«Ἄλτ, μοῦ λέει, μὴν προχωρεῖς
»βούλωσέ το... τυμβωρύχο!»
Κύριε ἐλέησον! Τί εἶχε πάθει, σὲ τί πρᾶγμα τοῦχα φταίξει;
Δὲν περίμενα λίγην ὥρα στὸ κατάστημα.
Καὶ διεπίστωσα ὅτι ὁ ἐκδότης εἶχε δίκηο. Οἱ γυναῖκες ποὺ ἔμπαιναν γιὰ ν' ἀγοράσουν κομμάτια ζητοῦσαν ἐκεῖνο ποὺ ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι θὰ τὶς ἐνωχλοῦσε «Σᾶς παρακαλῶ, μοῦ δίνετε «τὸ μὴ πιστέψῃς τὴ γυναῖκα»; —Ἔχετε τὸ «γυναῖκας φεύτικα φιλιὰ μὴν τὰ πιστέψῃς οὔτε κἀδία»;—Μοῦ παίζετε τὸ «μιὰ γυναῖκα πέρασε, μοῦπε ψέματα μὲ γέλασε;»— Μοῦ δίνετε τὸ «Θ' αὐτοκτονήσω ἄκαρδη γιὰ σένα»; Καὶ ἄλλα τέτοια... Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἀπογοητεύθηκα. Ἐγύρισα καὶ τοὺς ἄλλους μουσικοὺς οἴκους καὶ πῆρα τὴν ἴδια περίπου ἀπάντησι.
— Δὲν γράφετε μερικὰ ταγκὸ νὰ τὶς βρίζετε; μοῦ εἶπαν. Τὰ προαγοράζουμε ἀπὸ τώρα.
Ἔλαβα ὑπὸ σημείωσιν τὴν πρότασί τους, τὸ ἄτυχο ταγκὸ ὑπὸ μάλης καὶ ἀκολούθησα κατόπιν, μὲ κἄποια μετριοπάθεια τὴν συμβουλὴ τῶν ἐκδοτῶν. Καὶ περιμένω ν' ἀλλάξουν οἱ ἄντρες γνώμην καὶ οἱ γυναῖκες ἀντιλήψεις, γιὰ νὰ ἐκδώσω τὸ πρῶτο μου ταγκό. Καί, ὅπως φαίνεται, αὐτὴ ἡ δουλειὰ θὰ μείνῃ γιὰ τοὺς κληρονόμους μου.

Π. ΠΑΠΑΔΟΥΚΑΣ

ΟΠΟΥ Ο ΑΤΤΙΚ ΦΙΛΟΣΟΦΕΙ

Μοῦ ρωτᾶτε φίλε κ. Σαββίδη ποιὸς πόνος ἢ καὶ ποιὰ μεγάλη χαρά μοῦ ἐνέπνευσε τὰ γράψω τὸ καλύτερό μου τραγοῦδι.
Ἐν πρώτοις δὲν μ' ἀρέσει τὸ συγκριτικὸν ἐπίθετον («Καλύτερο»), διότι, πιὸ πρέπει νὰ θεωρηθῇ καλύτερο ἀπὸ τὰ τραγούδια ποὺ ἔγραψεν ἕνας συνθέτης; Ἐκεῖνο ποὺ ἀγάπησε περισσότερον τὸ κοινόν, ἢ ἐκεῖνο ποὺ ἀγάπησεν ὁ ἴδιος ὁ συνθέτης; Νομίζω ὅτι, ὅπως καὶ ἄλλοι συνάδελφοί μου, ἔτσι καὶ ἐγώ, στὴν ἀγάπη μου πρὸς τὰ τραγούδια μου,μιάζω μὲ μιὰ μάννα ποὺ ἔχει πολλὰ παιδιὰ μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ ἕνα εἶνε καχεκτικό, καὶ ποὺ ὅλοι τὸ βρίσκουν ἀποκρουστικὸ καὶ γι' αὐτὸ ἡ μάννα τὸ κρατᾶ στὸ σπίτι κλεισμένο καὶ τὸ ἀγαπᾶ περισσότερο. Νομίζω κ. Σαββίδη ὅτι ἐσεῖς τοὐλάχιστον ὁ ὁποῖος ἀναπνεύσατε ἐκ τῶν πρώτων τὴν ἀχμόσφαιραν τῆς... Μάνδρας μου καταλάβατε τὴν παρομοίωσι!!..
Ἴσως τὸ καλύτερό μου τραγοῦδι νὰ μὴν εἶνε τὸ «Κι' ὅμως» οὔτε τὸ «Ὅταν σημάνῃ ἡ ὥρα» οὔτε καὶ τὸ «Νὰ ζῇ κανεὶς ἢ νὰ μὴν ζῇ». Ἴσως τὸ καλύτερο τραγοῦδι μου νὰ εἶνε ἐκεῖνο ποὺ τυπώθηκε καὶ δὲν πουλήθηκε. Ἤ, τὸ ἄλλο ποὺ γράφηκε ἀλλά, δὲν τυπώθηκε διότι δὲν ἄρεσε στοὺς φίλους μου. Μᾶλλον ὅμως εἶνε ἐκεῖνο τὸ τραγοῦδι τοῦ ὁποίου ἡ πρώτη μουσικὴ φράσις τυλιγμένη μὲ τὸν πρῶτο στίχο, μαζὺ μ' ἕνα δάκρυ ἀ ν έ β λ υ σ ε ἀπὸ μέσα μου κ ἀ π ο ι α ὡ ρ ι σ μ έ ν η σ τ ι γ μ ἡ. Διότι ἐγώ, τοὐλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ στὰ δύο τρία τραγούδια μου ποὺ ἀγαπῶ περισσότερον, πάντοτε εὕρισκα τὴν πρώτη μουσικὴ φράσι συγχρόνως μὲ τὰ πρῶτα λόγια. Ἄλλο ζήτημα τώρα, ποιὰ ἦταν κάθε φορὰ αὐτή, ἡ ὡ ρ ι σ μ έ νη σ τ ι γ μ ή, ἡ ὡ ρ ι σ μ έ ν η χ α ρ ὰ ἢ ὁ ὡ ρ ι σ μ έ ν ο ς π ό ν ο ς!!..Αὐτὰ εἶνε πράγματα ἀπροσδιόριστα καὶ ἀσύλληπτα!!...
Κατ' ἐμὲ κάθε ἔμπνευσις εἶνε πόνος!! Κάθε πόνος εἶνε ἔρως!!
Τὸ ἐμπνευσμένο τραγοῦδι ὁποιουδήποτε συνθέτου, εἶνε «ἢ ὤφειλε νὰ εἶνε» μιὰ κραυγὴ τῆς ψυχῆς του γιὰ 'κεῖνο ποὺ ἔχασε ἢ ποὺ δὲν κατώρθωσε νὰ ἀποτκήσῃ!!! Εἰς αὐτὰς τὰς δύο κατηγορίας ὑπάγονται ὅλα τὰ ἐρωτικὰ τραγούδια.
Ὁ πόνος αὐτὸς εἶνε συνήθως ψυχικός, δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ εἶνε καὶ.. σωματικός. Ἡ ψυχὴ κλαίει γιὰ κάτι ποὺ ἔχασε, ἀλλά, πιστέψτε με πὼς καὶ τὸ σῶμα ὑποφέρει γιὰ 'κεῖνο ποὺ δὲν ἀπέκτησε!! Κατηγορεῖστε με ὅτι εἶμαι ὑλιστής!! Αὐτὴ εἶνε ἡ ὡμὴ ἀλήθεια. Ὑπάρχει δυστυχῶς καὶ τρίτη κατηγορία ἐρωτικῶν τραγουδιῶν τὰ ὁποῖα δὲν προέρχονται ἀπὸ πόνον οὔτε τῆς ψυχῆς οὔτε τῶν αἰσθήσεων ἀλλά... τοῦ στομάχου!! Διότι, ἀπειρα εἶνε τὰ τραγούδια ποὺ γράφτηκαν κἄποιο ἀπόγευμα ἀπὸ φτωχὸ συνθέτη ποὺ δὲν.... εἶχε φάει τὸ μεσημέρι!!.. Καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη «ἐλαφρυντικὴ περίπτωσις» διὰ τὴν ὁποίαν ὁ.... π ε ν η ν τ ἀ ρ η ς Ἀ τ τ ἰ κ συγχωρεῖ τώρα τόν....ε ἰ κ ο σ α ε τ ῆ Τ ρ ι α ν τ α φ ύ λ λ ο υ ποὺ σπούδαζε τότε μουσικὴ στὸ Παρίσι καὶ τοὺς ἄλλους εἰκοσαετεῖς συνθέτας τῆς ἐποχῆς μας'εἰκοσαετεῖς τὴν ἡλικίαν ἢ τὴν ἔμπνευσιν!!
Πάντως εἰς τὴν κ α τ η γ ο ρ η τ ή ν αὐτὴν κατηγορίαν ἀνήκουν καὶ τὰ περισσότερα σημερινὰ τραγούδια ποὺ συνχνὰ ἀκοῦμε ἀπὸ τοὺς ντιζέρ καὶ ντιζέρ ἀπὸ δίσκους γραμμοφώνων καὶ ἀ πὸ τὰ χιλιοβαμμένα πλαδαρὰ χείλη τῆς ... μοντέρνας ὑπηρετρίας τῆς διπλανῆς πολυκατοικίας τοῦ κ. Δείνα...
Τώρα ποιὰ τραγούδια μου μιλοῦν περισσότερο στὴ ψυχή μου; Εἶνε ἀδύνατο νὰ σᾶς πῶ. Τῆς μίλησαν κἄποτε τρία-τέσσερα. Δὲν ξέρω ἀκριβῶς ποιά!!.. Ἀλλὰ τῆς εἶπαν τ ό τ ε ὅτι εἶχαν νὰ τῆς ποῦν.
Γι' αὐτὸ π ρ ο τ ι μ ῶ ἐκεῖνο ποὺ θὰ τῆς μιλήσῃ α ὔ ρ ι ο ξανὰ ἢ.... καὶ μ ε θ α ύ ρ ι ο!!

ΚΛΕΩΝ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Η ΝΕΙΟΤΗ ΚΙ' ΟΙ ΚΑ'Υ'ΜΟΙ ΤΟΥ κ. Θ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Οὔτε χαρὰ, οὔτε πόνος, οὔτε καὶ κανένα ἄλλο συναίσθημα ὑπῆρξε τὸ κίνητρον τῶν συνθέσεών μου, παρὰ ἕνα μόνο: ἡ τέχνη μου. Ὅσον καὶ ἂν θεωροῦν τὴν μουσικὴν ὡς ἐρμηνείαν συναισθημάτων καὶ Ψυχικῶν καταστάσεων οἱ ἀκροαταί της, ἐν τούτοις αὐτὴ, διὰ τὸν συνθέτην, εἶνε ἕνα ἐπάγγελμα. Καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξασκῆται μὲ ψυχρότητα σκέψεως. Ὁ συνθέτης, κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην, εἶνε ὅπως ὁ ἠθοποιός, ὁ ὁποῖος («ὑποκρίνεται»). Ὁ ἠθοποιὸς κλαίει, γελᾷ, ἐρωτεύεται, κακουργεῖ, πεθαίνει, διερμηνεύει πάθη καὶ συναισθήματα, ἀνεξαρτήτως τῶν ψυχικῶν του καταστάσεων. Πολλὲς φορὲς μάλιστα διερμηνεύει αἰσθήματα ἀντίθετα ἐκείνων ποὺ νοιώθει, καὶ τὰ διερμηνεύει ἄριστα, ἀκριβῶς διότι κατέχει τὴν τέχνην τοῦ ὑποκριτοῦ. Ἔτσι ἀκριβῶς εἶνε καὶ ἡ σύνθεσις: μία ἠθοποιΐα, μία τέχνη, ἕνα ἐπάγγελμα. Θυμοῦμαι κἄποτε, εἶχε ἀρρωστήσει ἕνα παιδί μου πολὺ βαρειά. Ὁ γιατρὸς μοῦ εἶπε ὅτι ἡ ἐπιστήμη εἶχε ἐξαντλήσει ὅλα τὰ μέσα της καὶ μόνον εἰς θαῦμα θὰ ὠφείλετο ἡ διάσωίς του. "Ὅταν ἔφυγε ὁ γιατρὸς, ἐκάθησα δακρυσμένος στὸ γραφεῖο μου νὰ συνεχίσω τὴν ἐργασία μου. Τότε ἔγραψα τὸ πασίγνωστο «Θέλω νὰ δῶ τὸν Πάπα». Ποίαν σχέσιν εἶχε τὸ τρελλὸ καὶ κωμικὸ ἐκεῖνο τραγουδάκι μὲ τὸ δρᾶμα ποὺ εἶχα μέσα μου; Ποῦ εὑρῆκα τόση σάτυρα, τόσους στίχους πικάντικους, τόσο κέφι; Ἀσφαλῶς μοῦ τὰ ἐνέπνευσε ἡ τέχνη μου καὶ ὄχι ἡ Ψυχολογική μου κατάστασις. Ἂν ἦταν νὰ αἰσθανόμουνα ὅσα γράφω στὰ τραγούδια μου καὶ στοὺς στίχους μου, ἔπρεπε, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, νὰ μὲ χωρίσῃ ἡ γυναῖκα μου, διὰ λόγους συζυγικῆς ἀπιστίας. Διότι δὲν περνᾶ ἡμέρα ποὺ νὰ μὴ γράφω γιὰ γλυκὰ φιλιὰ, γιὰ θερμὲς ἀγκαλιὲς, γιὰ μαῦρα μάτια, γιὰ ἀφροπλασμένα στήθεια, γιὰ τορνευτὲς γαμπίτσες καὶ γιὰ ἀτέλειωτες ἀγάπες. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἤμουν διαρκῶς ἐρωτευμένος. Ἀλλὰ τέτοιο πρᾶγμα δὲν συμβαίνει. Συμβαίνει μόνο νὰ ἔχω μέσα μου τὸ κίνητρον τῆς τέχνης, ποὺ εἶνε ἡ ἀφιλότιμη τόσο σκληρή, ὥστε θὰ μὲ καταδικάσῃ, καὶ ἑκατὸ χρονῶν ἂν πάω, νὰ τραγουδάω τὴ νειότη καὶ τοὺς ὡραίους καϋμούς της...

Θ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Ο κ. ΧΑΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΙ' ΕΝΑ ΠΑΚΕΤΤΟ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

—Τὸ καλύτερο κομμάτι μου δὲν ξέρω ποιὸ εἶνε. Ἤ, καλύτερα, τὰ κομμάτια ποὺ θεωρῶ ἐγὼ γιὰ καλύτερα, δὲν τὰ θεωρεῖ καὶ ὁ κόσμος. Ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ ὅτι ἔγιναν δημοφιλῆ καὶ τραγουδήθηκαν μανιωδῶς ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, κομμάτια μου στὰ ὁποῖα, ἐγὼ τοὐλάχιστον, δὲν ἀπέδωσα ἐξ ἀρχῆς σημασία. Ἕνα ἀπ' αὐτὰ, τὸ δημοφιλέστερο ἴσως —τὸ "Γυναῖκες... Γυναῖκες...»— γράφτηκε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω πῶς: Μιὰ νύχτα τοῦ 1928, βρέθηκα μονάχος μου, ἀπογοητευμένος, μὲ ὅλη τὴ συναίσθησι τῆς δυστυχίας ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἀποκλειστικὸ προνόμιον τῆς ἐρωτευμένης νεότητος, σ' ἕνα κέντρον ποὺ ὑπῆρχε τότε στὸ τέρμα 'Αχαρνῶν, στὸ «Φάρο». Ἔκτοτε τὰ πράγματα ἀλλάξανε, μαζὶ μὲ μένα: Ὁ «Φάρος» ἐπαψε νἆνε κέντρον χαρᾶς, κι' ἐγινε ἐκπαιδευτήριον. Ἔπαψε νὰ προσφέρῃ τὴν μέθην' προσφέρει τὴν σοφίαν... Ἂς εἶνε....
Ἐκεῖνο τὸ θράδυ, λοιπὸν μόνος, μὲ συντροφιὰ τὸν πόνο μου καὶ μιὰ ὀκᾶ κρασὶ —ἀθάνατα χρόνια!...— ἔγραψα μονορροῦφι, πίσω ἀπὸ ἕνα πακέττο τσιγάρων «Ego», τοὺς στίχους τοῦ «Γυναῖκες... Γυναῖκες». Τὴν ἀρχὴ τῆς μουσικῆς του τὴν ἔγραψα χαρακώνοντας ἕνα πρόχειρο πεντάγραμμο στὸ μέσα χαρτὶ τοῦ πακέττου. Κι' ὅταν τὴν ἄλλη μέρα βρῆκα τὸ πακέττο, ἀγνοοῦσα ἐντελῶς ὅτι εἶχα στὴν τσέπη μου διακόσιες χιλιάδες δραχμὲς —ὅσες σχεδὸν ἔβγαλα συνολικῶς ἀπ' τὸ τραγοῦδι αὐτὸ, ποὺ ὕστερα ἔγινε κι' ὀπερέττα... Τό... «μνημειῶδες» αὐτὸ πακέττο τὸ κάρισα ἀργότερα σ' Ἐκείνη —μὲ ἔψιλον κεφαλαῖο!— ποὺ τῆς χρωστοῦσα καὶ τὴν ἀπογοήτευσι, καὶ τὴ δυστυχία, καὶ τὴν ἐμπνευσι, καὶ τὸ κομμάτι. Ἂν εἶνε τακτικὴ καὶ κρατᾷ πλῆρες τὸ ἀρχεῖο τῶν ἐρωτικῶν της κειμηλίων, πρέπει νὰ τὸ ἔχῃ ἀκόμα...

ΧΡ. ΧΑΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο κ. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΚΩΛΥΕΤΑΙ ΩΣ ΝΕΙΟΠΑΝΤΡΟΣ

Τὸ καλύτερό μου τραγοῦδι; Ὅσο ἁπλῆ κι' ἂν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως αὐτὴ ἡ ἐρώτησις, τόσο δύσκολη εἶνε. Καλύτερο, ἀπὸ ποιᾶς ἀπόψεως; Ἀπὸ «ἐμπορικῆς» μιὰ φορὰ ἦσαν τὸ «Θὰ ξανάρθῃς» καὶ τὸ «Συγγνώμη σοῦ ζητῶ», ποὺ ἔγραψα μὲ τὸν Γιαννίδη κι' ἡ πολυθρύλητη «Μάρω», ποὖγραψα μὲ τὸν Εὐαγγελίδη σὲ μουσικὴ Σακελλαρίδη. Ἀλλὰ τὰ πιὸ ἀγαπημένα μου τραγούδια ἐμένα —κι' ἂς εἶχαν σχετικῶς λιγώτερη ἐμπορικὴ ἐπιτυχία— ἦσαν τὸ «Δὲν εἶσ' αὐτὴ π' ἀγάπησα», ποὖγραψα μὲ τὸν Χαιρόπουλο καὶ τὸ «Μὴν περιμένεις», ποὖγραψα μὲ τὸν Γιαννίδη.
Ὑπάρχει ἀκόμα κι' ἕνα ἄλλο τραγοῦδι μου ποὺ ἔχει κιτρινίσει στὶς προθῆκες τοῦ Γαιτάνου ἀπούλητο καὶ περιφρονημένο καὶ ποὺ εἶνε τὸ πιὸ ἀγαπημένο μου καὶ ἴσως τὸ πιὸ καλύτερό μου: τὸ «Δὲν φταῖς ἐσύ».
Τώρα, «ποιὸς πόνος ἢ ποιὰ χαρὰ» μ' ἔκανε νὰ τὸ γράψω, ἐπιτρέψτε μου νὰ μὴ σᾶς τὸ πῶ.
Θὰ σᾶς τὸ ἔλεγα δηλαδ